

Pillanatkép 2006 szilveszterén

Eredményes és sikeres évet zár a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) 2006 szilveszterén.

A mögöttünk lévő évben versenyfelügyeleti eljárásaink során nagy számban sikerült kidolgozott és az adott piacon jelen lévő vállalkozások számára is iránymutatást jelentő vizsgálatokat lefolytatnunk és egyértelmű döntéseket hoznunk. Az erőfölénnyel való visszaélések közül a vasúti közlekedés területén hozott marasztaló döntésünk emelhető ki, melyben jogsértésként értékeltük az inkumbens vállalat magatartását, mellyel akadályozta a piacnyitást a vasúti árufuvarozás területén. Emellett távközlési és energiaszolgáltató cégeket is elmarasztaltunk. A fúzió engedélyezések területén több alkalommal is alapos és részletes vizsgálatnak vetettük alá a kérelmezett tranzakciót, és feltételekkel engedélyeztünk több fúziót is, melynek során nem csak szakmai próbatételnek voltunk kitéve, hanem annak is, hogyan tudunk ilyen jellegű együttműködést megvalósítani ügyfeleinkkel. Reményeim szerint a szofisztikált megoldás a piac javára válik. Ebben az évben is több olyan titkos kartellt tártunk fel a váratlan rajtaütések során megjelent bizonyítékok

valamint elemzéseink segítségével, amelyek nagyban korlátozták a valódi és hatáson verseny kialakulását az adott piacon. A fogyasztóvédelem területén komoly aktivitást mutattunk, ezen ügycsoporton belül számos jogsértéssel foglalkoztunk. Az elmúlt évek tudatos bírságolási politikája is beért, ennek is köszönhető, hogy a kiszabott bírságok jelentősen megemelkedtek az idén.

A versenyfelügyelés másik nagy csoportjába tartozó eljárásaink az ágazati vizsgálatok, melyből az év elején a villamosenergia-piacon folytatott átfogó elemzésünket fejeztük be. A vizsgálat során feltártak és a jelentésben megfogalmazottak alapján és következményeként Budapesten és Brüsszelben is folyamatban vannak versenyfelügyeleti eljárások.

Reményeim szerint a soron következő év egy jól működő, a versenynek teret adó villamosenergia-moddal szolgál, mellyel a valódi piacnyitás feltételei teremődnek meg. Természetesen a jogszabály-előkészítésmunkában is aktív szerepet vállalunk és nem csak a villamos energia, hanem minden versenyt érintő területen annak érdekében, hogy a szabályozás ne akadályozza

hanem elősegítője legyen a hatáson verseny kialakulásának, fejlődésének.

A 2006. év a hazai és a regionális versenykultúra fejlesztésében és terjesztésében is mérföldkő volt, hiszen az év végére érett be az év elején megkezdett munkája a Versenykultúra Központnak. Több színvonalas szakmai pályázat is érkezett, folyamatban van egy olasz szerző angol nyelvű szakönyvének magyar nyelvű fordítása, megvalósult az egyetemi könyvtárak szakönyv-támogatása és egyre több alkalommal van arra lehetőségünk, hogy széles körben beszélhessünk arról, milyen előnyei vannak a versenynek, milyen kérdések felmerülése esetén lehet gyógyír a GVH eljárása. Regionális szinten pedig az OECD-vel közösen működtetett Regionális Oktatási Központ nagyszámú rendezvénye mutatja, hogy a GVH egy lépéssel előrébb lépett és már nem kizárólag befogadója a tapasztaltabb hatóságok ismereteinek, hanem maga is fellépett a katedrára.

Mindezek fényében kívánok a tisztességes és hatékony verseny minden barátjának és támogatójának, valamint magunknak, GVH-soknak eredményes és sikeres új esztendőt 2007-re!

NAGY ZOLTÁN
ELNÖK

Szerkesztői előszó

A 2006-os év őszi hónapjairól adunk képet a kedves olvasó által kézbe vett újságunkban. A szokásos „húzóágazatnak” számító fogyasztók megtévesztése ügycsoport mellé számszerűen is feljött a gazdasági erőfölényt és a kartelleket vizsgáló ügyek. Különbség e két utóbbi ügycsoport esetében, hogy az erőfölényes ügyek leginkább megszüntetéssel végződtek, míg a kartelleknél minden esetben sikerült bizonyítani a jogsértést. A korábbi időszak folytatásaként az ősszel ismét az informatikai közbeszerzésekhez kötődő egyeztetések vitték a prímet, bár bírságösszeg tekintetében egy agrárágazathoz kötődő komplex ügy lett a bajnok. A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása terén ősszel is akadt nagy fogás: a P&G jogsértésének több mint 300 millió forint volt az ára.

Remélem, hogy a kedves olvasónk az idei év utolsó számában is talál kedvére való olvasmányt, és jövőre is olvasóink egyre gyarapodó táborában üdvözölhetjük. Ezúton is kívánok kollegáim nevében is békés ünnepeket és boldog új évet!

TÓTH TIHAMÉR
SZERKESZTŐ

FELHÍVÁS

A Magyar Versenyjogi Egyesület kéri tagjait, továbbá azon versenyjog iránt érdeklődő kollégák észvételét a Nemzetközi Versenyjogi (LIDC) 2007. évi nemzetközi konferenciájára előterjesztett alábbi kérdések kidolgozásában.

Question A: Compulsory Access to Intellectual Property and Physical Monopolies: the Essential Facilities Doctrine as applied to Intellectual Property Rights and to Physical Monopolies.

Kényszerhozzáférés a szellemi tulajdonjogokhoz és egyéb dologi (tárgyi) monopóliumokhoz: a Lényeges Szolgáltatások Elve és annak alkalmazása a szellemi tulajdonjogok és egyéb dologi (tárgyi) monopóliumok esetében.

Question B: Ambush Marketing: too smart to be good?

Kalózmarketing: nem minden arany, ami fénylik?

(A kérdés azt vizsgálja, hogy mikor valósít meg a tisztességtelen gazdasági verseny tilalmába ütköző magatartást, ha valaki azt a látszatot kelti, hogy árúja, szolgáltatása vagy személye szerződéses, kereskedelmi, szervezeti vagy pénzügyi támogatási – különösen szponzorálási szerződéses – kapcsolatban áll valamely (sport)rendezvényrel (pl.: Labdarúgó Európa-bajnokság)

Kérem, hogy a jelentkezéseket 2007. január 30-ig a két munkacsoportba és/vagy teamvezetői feladatokra dr. Szamosi Katalin részére a szamosi@sbgk.hu e-mail címre megküldeni szíveskedjenek.

A Versenytanács határozatai

- 4 Az elmúlt három hónap döntései
- 5 Tojaskartell
- 6 Coca-cola televíziós reklámok
- 7 Újabb informatikai kartellek
- 8 A „Jövészamlától” a bírságszámláig

A tárgyalóteremben történt

- 9 Complex kontra Magyar Közlönykiadó
- 11 Az Aréna-ügy
- 12 A Fővárosi Bíróság két októberi döntése
- 12 Jogerős ítélet BKV-Hírker Rt.–Lapker Rt.–Buvahír Rt. ügyben

Versenypartolás

- 13 Patikaliberalizáció

GVH hírek

- 15 GVH-születésnap szoboravatással és díjakkal

- 17 Versenykultúra Központ hírei
- 17 Konferencia bíróknak Budapesten

Nemzetközi színtér

- 18 Az UNCTAD hetedik találkozója
- 19 ICN Cartel Workshop
- 20 Balog Cecília–Domán Augustza: Cartel Workshop Hágában

Az Unióban történt

- 23 Hírek dióhéjban
- 25 Neelie Kroes a határokon átívelő fúziókról és az energiapiacokról

Riport

- 26 Vendégünk volt Alberto Heimler
- 28 Beszélgetés Voszka Évával, a Versenykultúráért Díj első díjazottjával

Elemzések

- 31 Szakadát László: A versenyről

- 33 Miskolczi Bodnár Péter: A kamarai szabályzat, mint vállalkozások társulásának döntése II.

- 37 Bassola Bálint: Milliókat jelenthet a versenyjogi jogsértés esetén követelhető kártérítési szabályok ismerete

Portré

- 39 Bemutatkozik a Fogyasztóvédelmi Iroda

- 40 Az olasz versenyhatóságról

Recenzió

- 42 Cseres Judit Katalin: Versenyjog és fogyasztóvédelem

Visszatekintő

- 44 Zavodnyik József: A tisztességtelen versenyről szóló 1923: V. tc. gyakorlatából

A GVH tevékenysége számokban

- 46 Statisztikák

A Versenytanács döntései

Az elmúlt három hónap versenytanácsi döntései

A Versenytanács szeptember, október, november hónapban 53 versenyfelügyeleti eljárásban hozott döntést.

Gazdasági erőfölénnyel való visszaélés		
Vj-124/2003.	Axelero Internetszolgáltató Rt., Magyar Távközlési Rt.	megszüntetés
Vj-39/2005.	Magyar Telekom Távközlési Nyrt.	jogsértés megállapítása
Vj-174/2005.	Magyar Posta Zrt.	megszüntetés
Vj-3/2006.	Logisztár Székesfehérvári Logisztikai Szolgáltató Központ Tulajdonosi és Fejlesztő Kft.	az egyik vizsgált magatartás esetében jogsértés megállapítása és a magatartás folytatásának megtiltása, a másik magatartás esetében a jogsértés hiányának megállapítása
Vj-23/2006.	KábelszatNet-2002. Kft.	jogsértés hiányának megállapítása
Vj-26/2006.	T-Kábel Magyarország Kft.	megszüntetés
Vj-27/2006.	EuroCable Távközlési, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	megszüntetés
Vj-47/2006.	Budapesti Elektromos Művek Nyrt.	megszüntetés kötelezettségvállalást követően
Vj-83/2006.	E.ON Tiszántúli Áramszolgáltató Zrt.	megszüntetés
Vj-85/2006.	Paksi Halászati Szövetkezet	megszüntetés
Vj-93/2006.	Hírösgazda Városszolgáltató Kft.	megszüntetés
Versenyt korlátozó megállapodás		
Vj-20/2005.	SAP Hungary Rendszerek, Alkalmazások és Termékek az Adatfeldolgozásban Informatikai Kft., Synergon Informatikai Rendszereket Tervező és Kivitelező Rt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (SAP: 7,2 millió, Synergon: 7,2 millió)
Vj-21/2005.	Albacomp Számítástechnikai Rt., Synergon Informatikai Rendszereket Tervező és Kivitelező Rt., Oracle Hungary Kft.	az Albacomp Rt. és a Synergon Rt. esetében jogsértés megállapítása és bírság kiszabása (Albacomp: 10 millió, Synergon: 10 millió)
Vj-40/2005.	KFKI Számítástechnikai Zrt., KFKI-LNX Hálózatintegrációs Zrt., Evolit Informatikai és Szolgáltató Zrt. v.a., Synergon Informatikai Rt., Hewlett-Packard Magyarország Kft., Montana Informatikai és Kommunikációs Rt., Humansoft Kft.	jogsértés megállapítása a Synergon, a Hewlett-Packard és a Montana esetében, bírság kiszabása (Synergon: 38 millió, Hewlett-Packard: 52 millió, Montana: 20 millió)
Vj-199/2005.	Magyar Tojás Tojásértékesítő Kft. és társai	egyes eljárás alá vontak esetében jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (összesen 146,5 millió)
Vj-97/2006.	Synergon Informatikai Rendszereket Tervező és Kivitelező Rt., SAP Hungary Rendszerek, Alkalmazások és Termékek az Adatfeldolgozásban Informatikai Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (Synergon: 14,6 millió, SAP: 14,6 millió)
Összefonódás		
Vj-100/2006.	Vegyépszerv Építő és Szerelő Zrt., Resonator Vállalkozási és Kereskedelmi Kft., Közgép Építő és Fémszerkezetgyártó Zrt., Maút Magyar Útépítő Kft. TE Ganz-Röck Kazán- és Erőművi Berendezések Zrt.	engedélyezés
Vj-101/2006.	Gallaher (Austria) GmbH, Hungarotabak-tobaccoland Zrt.	annak megállapítása, hogy a tranzakció nem minősül vállalkozások összefonódásának
Vj-110/2006.	Holcim Éesko a.s. élen koncernu, C.B. s.r.o.	engedélyezés
Vj-111/-2006.	Multireklám Köztéri Médiaügynökség Zrt., Promoteam Médiahasznosító Kft.	engedélyezés
Vj-116/2006.	Ringier Kiadó Kft., Népszabadság Kiadó és Nyomdaipari Zrt., Sanoma Budapest Kiadó Zrt., F-Log AG	engedélyezés, kötelezettség előírása mellett
Vj-124/2006.	Siemens AG, Turbo Group GmbH	engedélyezés
Vj-126/2006.	Blue River s.r.o., Tatra a.s.	engedélyezés
Vj-129/2006.	Waberer's Holding Vagyonkezelő Zrt., Raaberlog Nemzetközi Szállítmányozási Kft. Container-Invest Vagyonkezelő Kft., Multicont Nemzetközi Szállítmányozási Logisztikai Zrt.	engedélyezés
Vj-132/2006.	ETDE, SZIGMA-COOP Kft.	engedélyezés
Vj-144/2006.	Vegyépszerv Építő és Szerelő Zrt. és Hídépítő Zrt., Montavia Ipari és Szolgáltató Kft.	engedélyezés
Vj-159/2006.	Accor-Pannonia Hotels Zrt., City Budapest Idegenforgalmi és Ingatlanhasznosító Zrt., Hotel Liget Zrt.	engedélyezés
Vj-159/2006.	Waberer's Holding Vagyonkezelő Zrt., Révész Eurotrans Nemzetközi Szállítmányozó és Szolgáltató Kft.	engedélyezés
Vj-160/2006.	Veolia Water Solutions & Technologies S. A., Organica Környezettechnológiák Zrt.	engedélyezés
Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása		
Vj-35/2006.	IKO Kábeltévé Szolgáltató Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (10 millió)
Vj-40/2006.	Euronics Magyarország Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (3 millió)
Vj-45/2006.	MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft., Union Biztosító Zrt., Kereskedelmi és Hitelbank Rt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (MBI: 72 millió, Union: 24 millió, K&H: 3 millió)
Vj-54/2006.	Procter & Gamble Magyarország Nagykereskedelmi Kkt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (315 millió)
Vj-56/2006.	Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Nyrt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (100 millió)
Vj-67/2006.	Masterfoods Magyarország Értékesítő Bt.	jogsértés megállapítása, a magatartás folytatásának megtiltása, bírság kiszabása (48 millió)
Vj-68/2006.	Magyar Telekom Nyrt.	jogsértés megállapítása, a magatartás folytatásának megtiltása, bírság kiszabása (10 millió)
Vj-69/2006.	EF Education GmbH Magyarországi Közvetlen Kereskedelmi Képviselete	jogsértés megállapítása, a magatartás folytatásának megtiltása
Vj-71/2006.	Magyar Hivatalos Közlönykiadó Kft.	jogsértés megállapítása
Vj-72/2006.	Kalangya Kkt.	megszüntetés
Vj-73/2006.	Rossmann Magyar Kereskedelmi Kft.	részben jogsértés megállapítása és bírság kiszabása (1 millió), részben a jogsértés hiányának megállapítása
Vj-74/2006.	SkyEurope Airlines Hungary Kft.	jogsértés megállapítása, a magatartás folytatásának megtiltása, bírság kiszabása (50 millió)
Vj-75/2006.	Sunimex International Holding Kft.	jogsértés megállapítása, a magatartás folytatásának megtiltása, helyreigazító közlemény közzétételének előírása
Vj-76/2006.	Állami Autópálya Kezelő Zrt., Pannon GSM Távközlési Zrt., Magyar Telekom Nyrt.	megszüntetés
Vj-82/2006.	Haszon Lapkiadó Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (10 millió)
Vj-86/2006.	Biovit Pharma Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (2 millió)
Vj-88/2006.	Pannon Medisana Kft.	jogsértés megállapítása, a magatartás folytatásának megtiltása, bírság kiszabása (1,5 millió)
Vj-89/2006.	Pannon GSM Távközlési Zrt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (16 millió)
Vj-90/2006.	Coca-Cola Beverages Üdítőital Gyártó (Magyarország) Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (10 millió)
Vj-91/2006.	Parizat Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	jogsértés hiányának megállapítása
Vj-95/2006.	L'Orelle Bt.	jogsértés megállapítása, a magatartás folytatásának megtiltása, helyreigazító közlemény közzétételének előírása, bírság kiszabása (300 ezer)
Vj-96/2006.	ING Pénztárszolgáltató és Tanácsadó Zrt.	jogsértés megállapítása
Vj-117/2006.	Renault Hungária Kft.	annak megállapítása, hogy a megállapítja, hogy vállalkozás nem valószínű meg jogsértést
Vj-122/2006.	GfK Hungária Piackutató Kft.	jogsértés megállapítása

Tojáspiaci kartellezésért büntetett a GVH

A Gazdasági Versenyhivatal 2006. november 30-án tartott tárgyalásán meghozott határozatában megállapította, hogy a Magyar Tojóhibrid-tenyésztők és Tojástermelők Szövetsége, valamint számos, az étkezési tojás termelési és értékesítési piacon tevékenykedő vállalkozás versenykorlátozásra alkalmas magatartást tanúsított, megsértve ezzel a magyar és a közösségi versenyjogi szabályokat. A GVH 120 millió Ft-ra büntette a Szövetséget, továbbá összesen 26,5 millió Ft bírságot szabott ki a Magyar Tojás Kft. tagjaira.

A GVH megállapította, hogy a Magyar Tojóhibrid-tenyésztők és Tojástermelők Szövetsége (a továbbiakban: Szövetség) 2002-től kezdődően versenykorlátozó döntéseket hozott. A Szövetség minden évben közölte tagjaival, hogy milyen árak betartása ajánlott, illetve hogy a termelési ár megemlése javasolt. 2002-ben importengedélyezési rendszert vezetett be,

az aprótojás kivonására szólított fel, a későbbi években a tojótyúkállomány idő előtti csökkentését, a termelés 10%-ának exportálását írta elő, továbbá megszervezte a nagyobb termelők közötti információkartellt. E magatartásokat egységbe kovácsolta a közös szándék: a hazai tojástermelők érdekeinek védelmét szolgáló módon biztosítani a kívánatosnak tar-

tott árszintet és a kínálati oldal stabilitását.

A több évet felölelő jogsértést a GVH bírsággal sújtotta, melynek alapját a Szövetség tagjainak 2005-ös tojásértékesítésből származó árbevétele jelentette. Az összeg meghatározásakor a GVH többek között arra is tekintettel volt, hogy a jogsértés tényleges, jelentős piaci hatást az áruházláncok erős alkupozíciója és az import térhódítása miatt bizonyított módon nem ért el.

A GVH jogsértőnek találta a nagyobb termelők részvételével 2005 őszén zajlott két tanácskozást is. E megbeszélésekre az észlelt „piaci zavarok” megoldása miatt került sor. Megállapítható volt, hogy a résztvevők olyan információkat közöltek egymással – például a nagyobb áruházláncok irányában alkalmazott eladási árak, készleteik nagysága stb. –, amelyek jellegükénél fogva befolyásolhatták árképzésüket, ezáltal alkalmasak voltak az árverseny korlátozására. E tanácskozások legalább egyikén részt vettek: a Gyermelyi Tojás Kft., az Aranykorona Rt., a Bólyi Zrt., a Capriovus Rt., a Családi Tojás Kft., a Farm Tojás Kft., a Magyar Tojás Kft., a Szerencsi Mezőgazdasági Rt., a Sziójártó Bt., a Nyugat-Nyiregyházi Szövetkezet, az Agricola Rt., Aranybulla Rt., Cse-Mi Farm Kft., a

Újabb informatikai kartellek

I. Paksi Atomerőmű HR tendere

A Versenytanács 2006. szeptember 5-én tartott tárgyalásán kihirdetett határozatában megállapította, hogy az Albacomp Számítástechnikai Rt. valamint a Synergon Informatikai Rendszereket Tervező és Kivitelező Rt. a Paksi Atomerőmű Rt. ún. HR projektjének elnyerése érdekében versenykorlátozó megállapodást kötöttek, és mindkét vállalkozásra egyaránt 10-10 millió forint versenyfelügyeleti bírságot szabott ki.

A Paksi Atomerőmű Részvénytársaság (továbbiakban: PA Rt.) 2004. április 27-én egyfordulós, meghívásos versenyzetési eljárást hirdetett a PA Rt.-nél „a produktív üzemben működő Oracle Applications humán- és bérszámfejtési rendszer (továbbiakban: Oracle HR) bevezetett moduljainak felülvizsgálatára és a verzióváltás megvalósítására, valamint a rendszer funkcionális körébe tartozó egyéb humán vonatkozású alkalmazásfejlesztések megvalósítására tanácsadói és projektvezetői szerepkörben”.

A GVH Versenytanácsa szerint a döntően e-mail formátumú bizonyítékok alapján megállapítható volt, hogy a Synergon és az Albacomp között a Paksi Atomerőmű HR tendere kapcsán megállapodás jött létre, amely alkalmas volt a verseny eredményének befolyásolására. A vállalkozások a versenytanács álláspontja szerint üzleti titoknak minősülő információkat közöltek egymással, illetve megállapodtak abban, hogy az alaptendert az Albacomp, míg az alapajánlatra „vesztő” ajánlatot adó Synergon pedig az egyik opciót nyerje.

A bírság kiszabásakor ugyanakkor a Versenytanács figyelembe vette, hogy a megállapodás hatása a versenyre nem volt érezhető, mert az Albacomp ajánlata utóbb érvénytelennek bizonyult.

II. A győri önkormányzat integrált pénzügyi gazdasági rendszer bevezetésére, illetve a Paksi Atomerőmű SAP felülvizsgálatára kiírt tenderek

2006. szeptember végén a Versenytanács két ügyben is elmarasztalta a SAP

Hungary Kft.-t, valamint a Synergon Rt.-t. A két informatikai vállalkozás a Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata, illetve a Paksi Atomerőmű Rt. által integrált pénzügyi rendszer bevezetésére kiírt eljárások során versenykorlátozó megállapodást kötött egymással. Jogellenes magatartása miatt az első ügyben 7,2-7,2, a második ügyben pedig 14,6-14,6 millió forint versenyfelügyeleti bírságot kell fizetnie mindkét társaságnak.

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata még 2003. június 25-én írt ki hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos közbeszerzési eljárást egy integrált pénzügyi gazdasági rendszer bevezetésére. 2004. április 27-én a Paksi Atomerőmű Rt. hirdetett egyfordulós meghívásos versenyzetési eljárást „a produktív üzemben működő SAP R/3 rendszer bevezetett moduljainak felülvizsgálatára és a verzióváltás megvalósítására informatikai projektben tanácsadói és projektvezetői feladatok elvégzésére”.

A GVH Versenytanácsa szerint megállapítható volt, hogy a Synergon és az SAP mindkét tender kapcsán olyan megállapodást kötött, amely alkalmas volt a verseny eredményének befolyásolására.

A bírság kiszabásakor a GVH figyelembe vette, hogy a győri helyhatóság esetében a megállapodás nem hatott érezhető módon a versenyre, mivel a pályázatot végül eredménytelennek nyilvánították. A paksi tender esetében pedig a két vállalkozás tevékenyen segítette a versenyhatóságnak az ügy feltárásában.

III. A Magyar Fejlesztési Bank, a HVB Bank és a Nemzeti Autópálya Rt. tenderei

A Versenytanács a Synergon Informatikai Rt.-t, a Montana Informatikai és Kommunikációs Rt.-t valamint a Hewlett-Packard Magyarország Kft.-t marasztalta, mivel a három informatikai vállalkozás a Magyar Fejlesztési Bank, a HVB Bank és a Nemzeti Autópálya Rt. által, különböző informatikai infrastruktúrák telepítésére, fejlesztésére, működtetésére, üzemeltetésére még 2003-ban és 2004-ben kiírt egyes versenytárgyalások illetve közbeszerzési eljárások során összejátszott egymással.

A határozatban megállapítás nyert, hogy:

- a Magyar Fejlesztési Bank (MFB) 2003. évi ún. „support” közbeszerzési pályázattal kapcsolatban a Synergon Informatikai Rt. (Synergon) és a Montana Informatikai és Kommunikációs Rt. (Montana) a Synergon győzelme esetére vonatkozó megállapodást kötöttek, amely alkalmas volt a verseny korlátozására,

- az MFB 2004. évi „support” és „exchange” projektjeivel összefüggésben a Synergon Informatikai Rt. és a Hewlett-Packard Magyarország Kft. (HP) megállapodott arról, hogy a HP átengedi a Synergonnak a „support” projektet, cserébe azért, hogy a Synergon elősegíti a HP tenderyerését az „exchange” projekt kapcsán,

- a HVB Bank „WAN” projektjével kapcsolatban a HP és a Montana versenykorlátozó hatás kifejtésére alkalmas megállapodást kötöttek, és

- a Nemzeti Autópálya Rt. 2003 októberében közzétett közbeszerzési eljárása kapcsán a HP és a Montana versenykorlátozó megállapodást kötöttek egymással.

A fenti jogsértések tipikusan fővállalkozók közötti alvállalkozói megállapodások formájában valósultak meg. A Versenytanács már több ízben kifejtette korábbi határozataiban azt az alapelvet, hogy a versenyzetési eljárások tisztaságát komoly mértékben veszélyezteti, ha az önálló ajánlatételre felkért vagy kiválasztott, rendszerint kisszámú vállalkozások egymás kölcsönös bevonására vonatkozó alvállalkozói megállapodásokat kötnek, különösen ha az adott feladatra egyébként ezen a körön kívüli vállalkozások is alkalmasak lennének. Az ilyen megállapodások lényege, hogy a fővállalkozók kölcsönösen biztosítják egymást arról, hogy akkor is részesedni fognak a megbízásból, ha nem ők lesznek a tender nyertesei. Ezáltal csökken a megrendelés elvesztése miatt elszenvedett veszteség, mérséklődik a piaci kockázat, ezen keresztül pedig a hatékony ár elérésére ösztönző nyomás.

A GVH e jogsértő magatartásért a Synergonnal szemben 38 millió Ft, a HP-vel szemben 52 millió Ft, a Montana-val szemben 20 millió Ft versenyfelügyeleti bírságot szabott ki.

A „Jövőszámlától” a bírságszámláig

A Versenytanács a Vj-45/2006. számú ügyben megállapította, hogy az MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft. és az Union Biztosító Zrt. 2000. szeptember 19-től 2002. május 31-ig, a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. 2002. január 1-jétől 2002. május 31-ig az „MBI Befektetési Jövőszámla” elnevezésű biztosítási termékhez kapcsolódó hitellelterőséggel kapcsolatban a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított. A Versenytanács az MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft.-t a vele szemben kiszabható maximális bírság, 72 millió Ft, az Union Biztosító Zrt.-t 24 millió Ft, a Kereskedelmi és Hitelbank Rt.-t 3 millió Ft bírság megfizetésére kötelezte.

Az Union Biztosító Zrt. 2000-ben az „MBI Befektetési Jövőszámla” közvetítésére szóló megállapodást az MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft.-vel mint biztosítási alkusszal.

Az „MBI Befektetési Jövőszámla” termék egy életbiztosítási termék, ugyanakkor a termék értékesítése során kiemelten, többször, több formában megjelenő, a fogyasztók irányában hangsúlyozott, lényeges tulajdonságaként került ismertetésre, hogy az életbiztosítás révén megnyílik a lehetőség egy lakáshitel felvételére is. A fogyasztó nem egyszerűen egy életbiztosítási szerződést kötött meg, hanem a részére adott tájékoztatás szerint egy olyan biztosítási jogviszonyt hozott létre, amely módot ad kedvező lakáshitel igénybevételére is.

Határozatában a Versenytanács aláhúzta, nem csak a fogyasztók felé írásban megvalósuló tájékoztatás képezheti a versenyjogi értékelés alapját, hanem adott esetben a vállalkozás által nem egyedi jelleggel szóban nyújtott tájékoztatás is. A vállalkozás termékeinek népszerűsítésé-

vel foglalkozó, a szerződések megkötése érdekében eljáró alkalmazottak, ügynökök stb. által adott szóbeli tájékoztatás tartalma megállapítható például az alkalmazott értékesítési segédletekből, oktatási anyagokból.

A fogyasztók az „MBI Befektetési Jövőszámla” kapcsán írásban és (a rendelkezésre álló, a terméket ténylegesen értékesítők oktatására felhasznált segédletek alapján megállapíthatóan) szóban azt a tájékoztatást kapták, hogy a szerződés megkötése esetén lehetőségük lesz egy kedvezményes lakáshitel felvételére. A fogyasztók számára a tájékoztatás azt az üzenetet is magában hordozta, hogy ehhez rendelkezésre áll a banki háttér. Ez a tájékoztatás 2002. január 1-jétől 2002. június 30-ig magában foglalta azt is, hogy a hitel a „banklevélben” foglaltak szerint a Kereskedelmi és Hitelbank Rt.-től vehető fel.

A fogyasztó a részére nyújtott tájékoztatásból arra a következtetésre juthatott, hogy a termék mögötti banki háttér adott. A tájékoztatás nem tért ki arra, hogy nincs semmilyen banki háttér, nincs semmilyen konkrét banki konstrukció. Ténylegesen tehát oly módon kezdődött meg az „MBI Befektetési Jövőszámla” termék értékesítése, hogy a hitellelterőséggel kapcsolatos ígéret háttérében semmilyen konkrét, biztos, tartalmát tekintve véglegesített banki megállapodás, illetőleg banki konstrukció sem állt.

Az eljárás alá vontak jogsértésben betöltött szerepét illetően a Versenytanács

arra a következtetésre jutott, hogy az Union és az MBI azonos mértékű versenyjogi felelőssége állapítható meg. Az „MBI Befektetési Jövőszámla” mint biztosítási termék formailag az Union terméke, a szerződő az Unionnal hozza létre a biztosítási jogviszonyt, az ő irányában terheli díjfizetési kötelezettség. Mindazonáltal a versenyjogi értékelés szempontjából az „MBI Befektetési Jövőszámla” az Union és az MBI közös termékének tekinthető, amely a fogyasztók felé irányuló írásbeli tájékoztatás megvalósulásában (formai kivitelezés és tartalom) világosan megmutatkozik. Ezt tükrözi az Union és az MBI között létrejött megállapodás is. A termék értékesítése során a fogyasztóknak adott tájékoztatás az Union és az MBI együttműködésének eredménye, s az együttműködésükkel összefüggésben végzett tájékoztatás jogszerűségéért mindkét vállalkozás versenyjogi felelősséggel tartozik. A K&H részéről a jogsértés a fogyasztóknak szóló tájékoztatás részét képező „banklevél” rendelkezésre bocsátása által valósult meg. A K&H maga is elismerte, hogy hibát követett el a „banklevél” átadásával.

A bírság megállapítása során a Versenytanács az MBI vonatkozásában súlyosító körülményként értékelte, hogy már a harmadik versenyfelügyeleti eljárásban került megállapításra, hogy a vállalkozás fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított.

Complex kontra Magyar Közlönykiadó

A GVH határozata

A Fővárosi Bíróság október 17-én hozott ítéletével elutasította a Complex Kft. GVH határozatát támadó keresetét. A GVH Versenytanácsa még 2005. március 22-én megszüntető határozatot hozott a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Kft.-vel szemben a Complex bejelentésére indított eljárásban.

Az eljárás az elektronikus jogszabálygyűjtemények piacát vizsgálta. A KJK Kerszöv Kft. „Complex CD Jogtár” a piacvezető, rajta kívül a Közlönykiadó „Hivatalos CD jogtár”, a HVG-Orac Kft. „Jogkódex”, az Opten Kft. az „Opten törvénytárral” és az Unió Kft. a „Magyar Törvénytár” termékével versenyez.

A Complex szerint a Közlönykiadó egy szomszédos piacon, a tőpéldány piacán meglévő monopóliumával él vissza, egyebek közt azáltal, hogy annak átadását versenytársainak megtagadta. A 148/2002. (VII. 1.) számú Korm. rendelet szerint a Miniszterelnöki Hivatal látja el a Magyar Közlöny, a HatározatokTára és az Önkormányzatok Közlönyének szerkesztését. Ezek kiadásáról és szerkesztéséről az irányítása alatt álló – állami tulajdonban levő – Magyar Hivatalos Közlönykiadó útján gondoskodik.

A GVH eljárást megszüntető határozata szerint a hazai jogszabály-alkotási és jogszabály-kihirdetési körülmények között a Közlönykiadó magatartása nem korlátozza számottevő mértékben a versenytárs termékek forgalmazását. A Magyar Közlöny nyomtatott formája üzleti célokra felhasználható, továbbá a jogszabályok szövege az Országgyűlés honlapjáról letölthető. A jogszabály közzététele előtt a Közlönykiadó sem frissítheti adatbázisát a tőpéldány alapján, a többi versenytárs pedig a kihirdetéssel szinte egy időben képes az adatbázisa frissítésére. Figyelemmel arra, hogy az adatbázisokat heti, illetve havi rendszerességgel frissítik, a tőpéldánnyal való rendelkezés számottevő előnyt nem tud nyújtani. A jelentős versenyelőny hiányát mutatja az is, hogy a KJK Kerszöv Kft. termékének értékesítési adatai növekvő

tendenciát mutatnak. Arra is kitért a határozat, hogy a hivatalos jogszabályok kiadása állami feladat, amelynek körülményeit jogszabályok rögzítik, ezért e körben kifejtett tevékenység nem ütközik a Tpv-t.-be.

A KJK Kerszöv keresete

A Complex kiadója szerint a Közlönykiadó visszaélt gazdasági erőfölényes helyzetével, amikor reklámkampányában azt hangsúlyozta, hogy terméke az „egyetlen hivatalos”, valamint amikor minden indo-

kolás nélkül megszakította a tőpéldány átadásáról zajló tárgyalásokat. A tőpéldányt egyfajta nélkülözhetetlen eszköznek tekintti, amelynek visszatartása a gazdasági erőfölény átemelését jelenti a szerkesztett elektronikus jogszabálygyűjtemények piacára. Az e nélkül készülő adatbázisok a szöveg romlásának veszélyét rejtik magukban, a teljesen szöveghű előállítás praktikusán kizárt. A tőpéldány alapján készült elektronikus gyűjtemény valójában új terméknek minősül, amivel a KJK Kerszöv nem tud versenyezni. Hivatkozott az EU jogszabály kiadási gyakorlatára, ahol a tőpéldányhoz bárki hozzájuthat, de senki sem jogosult a „hivatalos” jelző használatára.

Az ítélet

A KJK Kerszöv nem volt ugyan a határozat címzettje, de a bíróság mégis megállapította a felperes keresetösségi jogát, mivel közvetlen jogos érdeke fűződik annak megállapításához, hogy a Közlönykiadó magatartásával kizárja-e a versenyt.

A bíróság elfogadta a felperes azon megközelítését, mely szerint a Közlönykiadó „leverage” alkalmazásával kívánta a hivatalos közlönyök piacán meglévő erőfölényét átemelni az elektronikus jogszabálygyűjtemények piacára, amelynek eszköze az elektronikus tőpéldány kizárólagos birtoklása volt. A bíróság rámutatott arra, hogy a jogalkalmazók 70-80%-a használja a Complex-et, ami azt mutatja, hogy e termék felhasználási szempontból azonosnak minősül egy „hivatalos jogszabálygyűjteménnyel”.

A Tpv-t. 21. § j) pontja szerint tilos versenytárs számára indokolatlanul hátrányos helyzetet teremteni, amelynek speciális esete a c) pont szerinti szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózás. A „nélkülözhetetlen eszköz” fogalma az amerikai és közösségi joggyakorlat által is alkalmazott „essential facilities” doktrína (EFD) alapján értelmezhető, ezért a bíróság a Tpv-t. értelmezéséhez alapul vehetőnek tartotta a közösségi joggyakorlatot. A bíróság ezt követően indokolásában részletesen felidézte a jelentősebb amerikai és EU-ítéletek üzeneteit (ezeket a következő oldalon mutatjuk be).

A bíróság ezen esetjogi értelmezés alapján megállapította, hogy az elektronikus tőpéldány nem minősül nélkülözhetetlen eszköznek. A másodlagos piacon, azaz a szerkesztett elektronikus jogszabálygyűjtemények piacán hatásos verseny folyik, így annak átadása objektív indokok alapján megengedett. Továbbá, kellően helyettesíthető a tőpéldány, amennyiben a felhasználók számára nem mérvadó idő alatt (pár nap) gazdaságosan előállítható az azzal egyező szöveg. A felperes nem tudta igazolni, hogy az ezzel járó költségek észszerűtlenül magasak volnának (nem bizonyította be, hogy az eszköz a költségekre és időre tekintettel nem megkettőzhető).

A közösségi jog bíróság által azonosított üzenetei¹

A Complex ügyben a bíróság az alábbiakat emelte ki a közösségi esetjogból az alapvető eszköz tana (EFD) terén. Az erőfölényes ügyek vonatkozásában egyfajta kettős mérce azonosítható. Egyfelől vannak azok az esetek, amelyekben az adott vállalkozás fizikai (vagy virtuális) dolgok feletti ellenőrzése alapozza meg a gazdasági erőfölényt, másfelől pedig vannak azok az esetek, ahol ennek a piaci hatalomnak az alapja szellemi tulajdonjog.

Az első esetben olyan ügyek tartoznak, mint a Commercial Solvents, a Bronner, vagy az ENS. Az ENS- és Bronner-ügyekben kidolgozott bírósági teszt alapján egy piaci szereplő akkor köteles hozzáférést engedni, ha az eszköz, amely felett ellenőrzést gyakorol, nélkülözhetetlennek tekinthető, mert:

- a releváns piac meghatározása alapján az eszközhöz való hozzáférés hiánya hatással van az érintett piacon a versenyre (helyettesíthetőségi kritérium);
- gazdaságilag nem megvalósítható a nélkülözhetetlen eszközt birtokló vállalkozással összemérhető méretű objektív versenytárs számára a kérdéses eszköz duplikálása (megvalósítható alternatíva kritérium).

Az EKSz 82. cikkelyébe ütközéshez természetesen az is szükséges, hogy az eszközhöz való hozzáférés megtagadása objektív indokok nélkül történjen.

A Bizottság 1998-ban kibocsátott közleményében ezzel összhangban fektette le azokat a kritériumokat, melyek együttes vizsgálata mellett dönti majd el, hogy visszaélt-e erőfölényével a lényeges eszközökhöz való hozzáférést megtagadó vállalkozás. A közlemény szerint az EKSz 82. cikkelyébe ütközik a hozzáférés megtagadása, ha:

- a kérdéses eszközhöz való hozzáférés lényeges ahhoz, hogy a vállalkozás az érintett piacon versenyezhesen;
- elegendő kapacitás áll rendelkezésre a hozzáférés nyújtására;
- akadályozza új termékek és szolgáltatások létrejöttét;
- a hozzáférést kérő vállalkozás kész a nem diszkriminatív díjat megfizetni;
- a hozzáférés megtagadásának nincs objektív oka.

A Bronner- és ENS-ügyek alapján felállított fenti teszt pontosabb², mint a Bizottság 1998-as hozzáférési közle-

ményébe foglalt. Látható azonban, hogy bár a két ügyben kidolgozott szempontrendszer ugyan pontosabb, azonban a közlemény alkalmazza a szellemi tulajdonnal kapcsolatos versenyügyekben alkalmazott „új termék” faktort.

Ezen második körbe tartozó ügyek alapján a Magill- és IMS-ügyekre tekintettel felállítható teszt alapján egy engedély megtagadása csak kivételes körülmények esetében valósítanak meg erőfölénnyel való visszaélést. Ezek a körülmények pedig akkor tekinthetők teljesültnek, ha

- objektív indokok nélkül,
- olyan termék vonatkozásában tagadja meg az engedély megadást a jogosult, amely a szerzői jogi jogosult által kínálthoz képest új, és
- potenciális kereslet mutatkozik rá, továbbá
- teljesen kizárja a versenyt az érintett piacon.

Ugyan az EFD-t az ECJ nem ismerte el hivatalosan, de a United Brands ügyben az ECJ már kimondta; hogy az EKSz 82. cikkelye – miként a 81. cikkely is – a Szerződés 3. cikkely (1) bekezdés g) pontja szerinti célt, vagyis a torzításmentes, hatásos verseny biztosítását szolgálja. Ez a körülmény azonban mind az EFD versenyjogi igazolását, mind pedig annak határait megteremti. Az EKSz 82. cikkelye szerinti hatásos verseny biztosítása így nem csak abban áll, hogy a verseny nem iktatható ki egy adott piacon, hanem, hogy lehetőség szerinti optimális módon gondoskodni kell a fogyasztók kedvező minőségű és árú termékekkel és szolgáltatásokkal való ellátásáról is. Ez a tényező adja tehát az EFD alkalmazásának alapját és határát. Gazdasági értelemben az erőfölényes vállalkozás számára a nélkülözhetetlen eszköz feletti ellenőrzés mintegy emelőként azt a célt szolgálhatja, hogy erőfölényét egyik piacról a másikra átvigye. Az EKSz 3. cikkely (1) bekezdés g) pontja az EDF alkalmazása szempontjából többek között tehát azt is jelenti, hogy egy lényeges eszközhöz való hozzáférés objektív indokok nélküli megtagadása addig megengedett, amíg a másodlagos piacon hatásos verseny van.³ A Bíróság a Magill-ügyben kifejtette, hogy az erőfölényes vállalkozás visszaélése új termékek és szolgáltatások piacra kerülésének megakadályozásában állhat. Ez esetben pedig tényleg nem teljesül a fogyasztók kedvező minőségű és árú termékekkel és szolgáltatásokkal optimális módon való ellátása.

¹ A hivatkozások és az elemzés alapját az NKFP/058/2004 MTA Jogtudományi Intézet IJC és BME Távközlési és Média-informatikai Tanszék Budapest, 2005 kutatási anyagának részét képező, döntően Tóth András és részben Nagy Csongor által publikált szakirodalmi és egyéb munkák képezik. Tóth András által alkalmazott hivatkozásokat veszi át az FB ítélet a visszakereshetőség érdekében. Lásd. ua: in Versenyjog aktuális kérdései. Szerk.: Tóth Tihamér Bp., 2005.

² Larouche: Competition Law and Regulation in European Telecommunications, 2000., 196. o.

³ Holzhäuser: Essential Facilities in der Telekommunikation, 2001., 209.o.

Az Aréna-ügy

(Tpvt. 11. §, EKSz. 81. cikk)

– a GVH határozata és bírósági fejlemények –

A GVH a 2005. szeptember 8-án hozott határozatában megállapította, hogy az Aréna Üzemeltető Rt., a TicketPro Kft. és a (korábbi nevén) Multimédia Concerts Kft. a 2003 márciusában megnyitott Budapest Sportaréna működtetésére olyan megállapodásokat kötöttek, amelyek együttesen alkalmasak voltak a gazdasági verseny torzítására. 2005. június 30-án megszűnt az Aréna és állam között kötött üzemeltetési szerződés, és ezzel a jogsértés is befejeződött.

Előzmények

A Budapest Sportaréna a leégett Budapest Sportszarnok helyén épült, az állam és az építető francia Bouygues cégcsoport közötti koncessziós szerződés alapján. A francia cégcsoport a csarnok felépítése fejében az állammal kötött üzemeltetési szerződés keretében a 2003. márciusi megnyitótól számított 20 évig kizárólagos üzemeltetői jogot kapott. Az Aréna Rt.-t ezen üzemeltetői jogok kiaknázására alapították.

Aréna és TicketPro közötti megállapodás

Az Aréna Rt. a csarnok rendezvényeivel kapcsolatos jegypénztári, jegyértékesítési szolgáltatások lebonyolítására a Ticketsoft jegyértékesítő rendszert szerezte meg oly módon, hogy a jegyértékesítő rendszer licenzgazdája, a 2908026 Canada Inc. megkapta a Budapest Sportaréna jegyértékesítési hardware rendszerének használati jogát, valamint a belépők exkluzív jegy kibocsátási és forgalmazási jogát minimálisan 5 évre, valamint egy opcióval a szerződés további 5 éves meghosszabbítására. A 2908026 Canada Inc., a Multimédia Concerts Kft.-t irányító cégcsoport részvételével, a Ticketsoft jegyértékesítő rendszer Sportarénát érintő hasznosítására hozta létre a TicketPro Kft.-t.

Aréna és Multimédia Concerts közötti megállapodás

Az Aréna Rt. 2003. január 25-én a Budapest Sportarénára vonatkozóan, a 2003/2004-es szezonra éves megállapodást kötött a Multimédia Concerts vállalkozással. A megállapodás alapján a Multimédia az eseménynaptár meghatározott időpontjaira preferált helyfoglalási státust kapott. A megállapodás szerint, ha a szerződés ideje alatt a Multimédia legalább 10 eseményt szervez a Sportarénában, akkor jogosult a 11. eseményt jutalék- és bérletdíjmentesen megszervezni. A Multimédia kötelezettséget vállalt évente legalább öt esemény megszervezésére, mely esetben az általa megjelölt valamennyi eseménynapra vonatkozóan előnyben részesül más rendezvényszervezőkkel szemben előzetes szerződés vagy fizetés nélkül, feltéve, hogy megjelöli, hogy az eseménynapokra milyen rendezvényeket tervezett. Ha a megjelölt eseménynapot egy másik rendezvényszervező már lefoglalta, akkor – visszalépés vagy lemondás esetén – a Multimédia kapja meg az adott napot, függetlenül attól, hogy előtte hányan jelentkeztek már. Ötnél kevesebb eseménynap lefoglalása esetén a Multimédia elveszti preferált státusát. A megállapodás egy évre szólt, de meghosszabbították egy évvel.

Aréna és más rendezvényszervezők közötti bérleti szerződések

A fenti szerződések következményeként a Budapest Sportarénát csak azzal a feltétellel lehetett kibérelni rendezvények lebonyolítására, ha a rendezvényszervező az Aréna Rt.-vel kötött bérleti szerződésben vállalta, hogy valamennyi jegyszolgáltatási tevékenységet (beleértve a jegyek előállítását, terjesztését és értékesítését is) a TicketPro Kft.-től veszi igénybe.

Versenyjogi értékelés

A fenti szerződések együttes hatásával összefüggésben a Versenytanács különösen azt vette figyelembe, hogy a TicketPro Kft. egyik alapító tagja a Multimédia Concerts Kft. érdekeltségi körébe tartozó vállalkozás volt, így a jegypénztári szolgáltatásokból származó előnyök a két vállalkozás közös érdekkörén belülre kerültek. Ezt erősítették továbbá a TicketPro menedzsmentje és a Multimédia Kft. között személyes kapcsolatok is.

A Multimédia versenytársai hátrányosnak ítélték a TicketPro Kft. szolgáltatásainak kötelező igénybevitelét, mert többnyire rendelkeztek saját jegyértékesítő céggel, amelytől ugyanazt a szolgáltatást olcsóbban tudták volna igénybe venni. Ebben a körben különösen azt nehezményezték, hogy a kötelezően igénybe veendő szolgáltatás a TicketPro Kft.-n keresztül lehetőséget adhatott a Multimédia Kft.-nek arra, hogy a versenytársainak üzleti titkait képező árbevételi és egyéb üzletpolitikai döntéseikbe betekinthesse.

A tárgyalóteremben történt

Az említett megállapodások – külön-külön is – alkalmasak lehettek volna a verseny korlátozására a kiemelt jelentőségű rendezvények szervezésének és lebonyolításának piaci szegmensén, ha az Aréna Rt. gazdasági erőfölénye – a Budapest Sportaréna különleges adottságai miatt – minden kétséget kizáróan megállapítható lett volna a vizsgált időszakra vonatkozóan. Ennek hiányában a Versenytanács a megállapodások együttes hatását értékelte versenytorzítónak, különös tekintettel a Multimédia privilegizált helyzetére a Sportarénában rendezendő események és a kizárólagos jegypénztári szolgáltatásokat nyújtó TicketPro Kft.-vel fennálló üzleti érdekközösségre. Mindezek együttes következményeként a Multimédia a versenytársaival szemben tisztességtelen versenyelőnyhöz jutott a Budapest Sportaréna vonatkozásában, amelynek versenytorzító hatása – egyebek mellett – abban is megnyilvánult, hogy miközben a vizsgált időszakban a Multimédia összesen 27 rendezvényt szervezett a Budapest Sportarénában, a versenytársai mindösszesen ötöt.

Tpvt. 11. §, EKSz 81. cikk (1) bek.

A fentiek alapján a GVH megállapította, az említett megállapodások *együttesen* alkalmasak voltak a gazdasági verseny torzítására, s ily módon sértették a Tpvt. 11. §-át és az EKSz 81. cikk (1) bek.-t.

Változások a megállapodásokban

A megállapodásokkal kapcsolatos jogsértés megállapításán túlmenően a GVH részéről nem volt szükség további beavatkozásra, mivel időközben az Aréna Rt. kénytelen volt felmondani az állammal megkötött üzemeltetési szerződést. Ennek eredményeképpen megszűntek az Aréna és a TicketPro között a jegypénztári szolgáltatások kizárólagosságát, illetve a Multimédia privilegizált helyzetét megalapozó szerződések. A Budapest Sportaréna üzemeltetését a jövőben az állam által újonnan kiválasztott vállalkozás fogja végezni, ezért a jogsértés folytatásának megtiltására, illetve bármely más kötelezettség előírására nem volt szükség.

Bírósági fejlemények

A GVH határozatát a Multimedia és a TicketPro megtámadta a Fővárosi Bíróság előtt. Az ügyben 2006. november 21-i ítéletében a Fővárosi Bíróság nem jogerős ítéletében elutasította a felperesek keresetét.

Szerencseelem először, másodszor...

A Fővárosi Bíróság októberben két olyan ügyben is döntött, amelyekben egyes fogyasztói csoportokat szervező vállalkozások reklámtévékenysége került elbírálásra.

A Fővárosi Bíróság elutasította a Credit Center 2000 Kft.-nek a vele szemben indított versenyfelügyeleti eljárás (Vj-61/2001.) során hozott határozat felülvizsgálatát indítványozó keresetét. A bíróság egyetértett a Versenytanáccsal abban, hogy a vállalkozás megsértette a versenytörvényt, amikor hirdetésében árujának lényeges és alapvető tulajdonságát elhallgatta azzal, hogy reklámjaiban az áru leginkább meghatározó jellegzetességére, a szerencseelem léteire semmilyen formában sem tett utalást. A racionálisan döntő fogyasztó a hirdetés szövegének elolvasásakor semmilyen formában sem következtethet arra, hogy sorolás útján, esetleg csak távolabbi időpontban juthat hozzá a kívánt termékhez, szemben azon hirdetés által sugallt tartalommal, amely szerint árujához részletfizetési kedvezményrel és kamat nélkül nyomban hozzájuthat.

A Common Based Kft. esetében (Vj-150/2005.) a Fővárosi Bíróság szintén elutasította a keresetét, s a Versenytanáccsal egyezően azt állapította meg, hogy a vállalkozás által a szolgáltatásáról közzétett reklámokból a fogyasztók nem ismerhették meg a szolgáltatás lényeges tulajdonságát, azt, hogy fogyasztói csoportok szervezéséről kíván tájékoztatni a reklám, illetőleg ezzel összefüggésben azt sem ismerhették meg, hogy melyek a fogyasztókra háruló következményei a szolgáltatásnak. A reklámok alapján a fogyasztó számára nem volt beazonosítható, hogy egy ténylegesen fogyasztói csoportok szervezésével foglalkozó vállalkozásról van szó, s tartalmilag ennek megfelelő szolgáltatást kínálhat ügyfeleinek.

Jogerős ítélet BKV-Hírker Rt.–Lapker Rt.–Buvahír Rt. ügyben

A BKV Rt., valamint a Hírker Rt., a Buvahír Rt. és a Lapker Rt. 2000 decemberében megállapodást kötöttek arról, hogy a BKV Rt. bérbe ad a többi eljárás alá vontnak néhány, a tulajdonában lévő, kiemelt fontosságú megállóhelyen található hírlapárúsító pavilont és helyiséget (Vj-193/2001). A Versenytanács megállapította, hogy a szerződés egyes pontjai – egyrészt amely szerint a bérlőtársakat előbérleti jog illeti meg egymás bérleményeire, másrészt amelyben a bérbeadó kötelezettséget vállal arra, hogy azokon a megállóhelyeken, ahol a kérdéses hírlapárúsító helyek működnek, hírlapárúsítás céljára új árushelyeket csak a bérlők hozzájárulása esetén létesít – versenyt korlátozó megállapodásnak minősülnek. A Versenytanács eltiltotta az eljárás alá vontakat a megállapodásukban foglaltak további alkalmazásától, és a BKV Rt.-t, valamint egyetemlegesen a többi vállalkozást, 30-30 M Ft bírság megfizetésére kötelezte.

A Fővárosi Bíróság a jogalap tekintetében helybenhagyta a Versenytanács határozatát, azonban a kiszabott bírságot mind a BKV Rt., mind pedig az egyetemlegesen kötelezett három másik vállalkozás esetében 5-5 M Ft-ra mérsékelte. A Fővárosi Bíróság megállapította, hogy a bérlők hozzájárulásának előírásával, illetve az előbérleti jog kikötésével a felperes vállalkozások versenykorlátozó módon kizárták, illetve jelentősen korlátozták, hogy a megállapodásban szereplő területeken versenytársak jelenjenek meg. A szerződésekkel érintett területeken olyan mértékű rendszeres napi forgalom adott, amely mind az árusítás, mind a szolgáltatás igénybevétele szempontjából a legoptimálisabb környezetet jelenti, hiszen minden ezen kívül eső területen jóval kedvezőtlenebb a helyzet kínálati, illetve keresleti szempontból is. A bírság összegét a bíróság aránytalannak találta, így került sor annak csökkentésére.

A Fővárosi Ítéletábla helybenhagyta a Fővárosi Bíróság ítéletét.

Piacnyitás a patikapiacon 2007-től

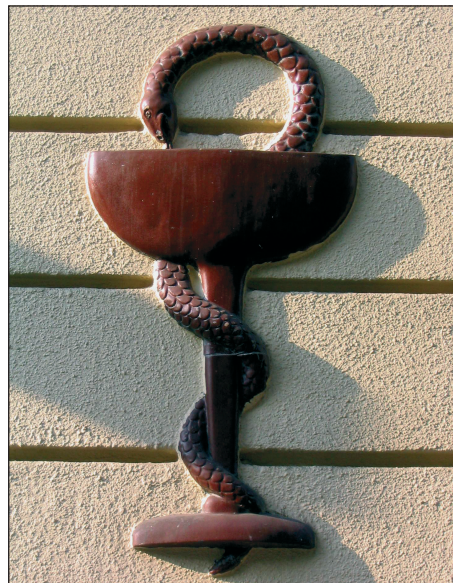
A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) a kilencvenes évek végétől foglalkozik az egészségügyi piac versenyjogi kérdéseivel. Az akkori kormányzat a tervezett piacnyitás kapcsán kérte fel a hatóságot, hogy tanácsaival segítse az ágazat átalakítását. A reformra akkor nem került sor, ám a GVH azóta is folyamatosan figyelemmel kíséri az egészségügyi jogszabályok változását, mert meggyőződésünk, hogy az egészségügy is egy a szolgáltatási piacok közül, melynek megvannak ugyan a sajátosságai, de a piaci törvények itt is érvényesülnek. A GVH ezért – erőforrásainak korlátai között – mindent megtesz annak érdekében, hogy a mindenkori kormánynak segítséget adjon a piac hatékonyabb működéséhez szükséges szabályozási modellek kialakításában. A piacnyítások terén a hivatal már széles körű tapasztalatokkal rendelkezik, hiszen munkatársai egyebek mellett figyelemmel kísérhették a hazai hírközlési, energetikai piac liberalizálását, de közeli tapasztalatokat szerezhettek az inkubenszolgáltató piaci pozíciót védő versenyellenes magatartásáról már a vasúti piacon is.

A GVH már 2003-ban elemzést tett közre a gyógyszerpiacról, melyben – többek között – javasolta a gyógyszer-tári piac megnyitását. A gyógyszer-kiskereskedelmi piac szabályozása a gyógyszer-tári törvény 1994-es hatályba lépése óta inkább csak versenyellenes módon változott, hiszen a gyógyszerész szakma egyre több és erősebb kiváltságot (létesítési és szerződési kondíciókkal kapcsolatos vétőjo-

gok, engedélyezési hatáskörök, tulajdonosi előjogok kiterjesztése stb.) szerzett magának az utóbbi években.

A 2007-től életbe lépő szabályozási változtatások döntő módon a GVH által 2003-ban javasolt szabályozási modellre épülnek, bár bizonyos fokozatossággal tér át a szabályozás a patikalétesítés teljes liberalizálására oly módon, hogy a gyógyszer-kiskereskedelme döntő hányadban továbbra is a gyógyszer-szakkereskedelem jogosítványa marad.

Az új gyógyszer-gazdaságossági törvénynek¹ a közfoglalmú patikák létesítése engedélyezésére és működésére vo-

natkozó meghatározó elemei a következők:

1. A létesítési szabályok úgy módosulnak, hogy

a) ha még nincsen a településen gyógyszer-tár, akkor ott szabadon nyitható patika,

b) ha van a településen már gyógyszer-tár, akkor 2010-ig fennmarad az 5000 fős és 250 méteres létesítési korlátra vonatkozó szabály, de ettől el lehet térni az alábbiak szerint:

– ha az 5000 főnél népesebb településen 1 km-en, egyéb esetben 5 km-en belül nincsen még gyógyszer-tár, akkor ott nyitható,

– ha ügyeleti feladatot ellátó egészségügyi szolgáltató 250 méteres körzetében

akarnak nyitni olyan gyógyszer-tárat, amely a nyitvatartási idejét az egészségügyi intézmény ügyeleti idejéhez igazítja,

c) el lehet tekinteni a lakosságszámra és távolságra vonatkozó korlátoktól, ha a tulajdonos az alábbi többletszolgáltatások közül valamelyiket 3 évre szerződésben vállalja:

– éjjel-nappali nyitva tartást, vagy
– legalább heti 60 órás nyitva tartást és 2 km-es körzetben ingyenes házhoz szállítást,

– legalább heti 60 órás nyitva tartást és honlapműködtetést, rendelésfogadást és házhoz szállítást,

– legalább heti 40 órás nyitva tartást és folyamatos készenléteket és 2 km-es körzetben ingyenes házhoz szállítást, vagy

– legalább heti 40 órás nyitva tartást és folyamatos készenléteket, honlapműködtetést, rendelésfogadást és házhoz szállítást.

2010-et követően ezek a létesítési feltételek megszűnnek és teljes lesz a telephelyválasztás tekintetében a dereguláció.

2. Egy gyógyszer-tárhoz – egyetlen szakmailag kompetens vezető irányítása alatt – legfeljebb három fiókgyógyszer-tár tartozhat.

3. Az egészségügyi intézményekben működő intézeti gyógyszer-tárak a betegek számára is forgalmazhatnak gyógyszereket.

4. Olyan településeken, ahol nincsen gyógyszer-tár, a házi orvosok jogot kaphatnak kézi gyógyszer-tár tartására, s a külön jogszabályban meghatározott gyógyszereket a saját betegeinek kiadhatják.

5. Megszűnik a gyógyszer-tárat működtető vállalkozások társasági formájára vonatkozó korlátozó szabályozás (jelenleg csak egyéni vállalkozás vagy betéti társaság működtethet patikát).

6. Megszűnik az a szabály, hogy gyógyszer-gyártási vagy nagykereskedelmi tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnek nem lehet közvetlenül gyógyszer-tár tulajdona.

7. Lesz egy olyan szabály, hogy ha gyógyszer-gyártási vagy nagykereskedelmi tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnek, vagy támogatott gyógyszer felírására jogosult orvosnak van támogatott gyógyszer forgalmazó patikákat üzemeltető társaságban mértékadó befolyása, azt az egészségbiztosítási felügyelet-höz be kell jelenteniük.

¹ 2006. évi XCVIII. törvény a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól

Versenypártolás

8. Fennmarad az a szabály, hogy a gyógyszerterület megfelelő szakmai kompetenciákkal – gyógyszerészi diploma, megfelelő gyakorlat – rendelkező gyógyszerésznek kell vezetnie, s a közforgalmú gyógyszerterületekben ez a személy a kompetenciaelismeréssel rendelkező személyi jogos gyógyszerész lehet. (A személyi jogot hatóság fogja engedélyezni a kamara helyett, adott személyhez kötődik, s nem egy meghatározott gyógyszerterülethez, illetve annak működési körzetéhez. A működési körzetre vonatkozó szabály is megszűnik.)

9. Fennmarad egy olyan szabály, amely előírja, hogy a személyi jogos gyógyszerésznek tulajdoni részesedéssel kell rendelkeznie abban a vállalkozásban, amely gyógyszerterületet üzemeltet, bár tulajdoni hányad, vagy szavazati jog minimumára vonatkozó szabály nem lesz (a korábbi szabályozás 25, illetve 50%-os minimális tulajdoni hányadot írt elő).

10. Megszűnik az a szabály, hogy gyógyszerterület csak diplomás gyógyszerészek adhatnak ki, gyógyszerészasszisztensek is jogot kapnak gyógyszerek kiadására.

11. Lesznek olyan gyógyszerek, amelyek gyógyszerterületen kívül, kereskedelmi üzletekben is árusíthatóak (bár zárt szekrényben, azaz nem szabad hozzáféréssel, és csak 14 éven felüliek számára, de az eladónak nem kell hozzá külön egészségügyi szakképzettség).

12. A nem támogatott gyógyszereknél megszűnik az árretek hatósági szabályozása, de a termelők és importőrök jogot kapnak arra, hogy maximált fogyasztói árakat határozzanak meg. Ha ilyet meghatároznak, akkor a kiskereskedelemben – ideérve a patikán kívüli gyógyszerárúsítást is – ennél drágábban nem árusítható az adott gyógyszer.

13. A támogatott gyógyszereket a gyógyszerterületek legfeljebb a bruttó fogyasztói ár és a támogatás különbözete-ként meghatározott áron árusíthatják.

14. Érzékenyen érinti a gyógyszerterületeket az is, hogy az állam keresztfinanszírozási rendszert fog működtetni: gyógyszerek támogatással történő kiszolgáltatására szerződött nagy forgalmú gyógyszerterületek szolidaritási díjat kell fizessenek, míg a kis forgalmú, falusi patikák külön támogatást kapnak, melynek a forrása részben a központi költségvetés, részben a szolidaritási díj.

15. A gyógyszerek támogatással történő kiszolgáltatására szerződött gyógyszerterületek számára a biztosító – mint szolgáltatásvásárló – további általános és egyedi szerződési feltételeket is meghatározhat.

16. A Gazdasági Versenyhivatal fúziós eljárásai szempontjából fontos speciális fúziós szabály lép életbe:

– Alacsonyabb, már egymilliárd forintos gyógyszer-kiskereskedelemről származó forgalmat elérő vállalatcsoportnak engedélyeztetni kell a felvásárlást, ha a felvásárolt gyógyszerterületi vállalkozás gyógyszerből származó árbevétele eléri a 100 millió forintot. További feltétel, hogy akkor kell ezt az alacsonyabb engedélyezési küszöbértéket alkalmazni, ha a felvásárlási célpontot jelentő gyógyszerterület meghatározott földrajzi körzetében – ha községben van, akkor 25 km-es, ha városban akkor 5 km-es, ha a fővárosban, akkor 2 km-es sugarú körön belül – 10%-nál több patika kerülne egy vállalatcsoport kezébe.

– A GVH nem engedélyezhet majd olyan összevásárlást, amely az így meghatározott földrajzi területen a gyógyszerterületek 25%-ánál több gyógyszerterület összevásárlását lehetővé tenné. A versenytörvényi engedélyezési küszöbértéket el nem érő fúziós kérelem esetén az eljárás díja az általános szabály szerinti eljárási díj 20%-a lesz. Vélelmezhető, hogy a külön törvényi szabályoknak a vállalkozások úgy tesznek inkább eleget, hogy olyan gyógyszerterületeknek nem tesznek felvásárlási ajánlatot, melyeket a GVH nem engedélyezhetne.

17. A miniszter felhatalmazást kapott több területen is a részletes rendeleti szabályozásra, melyek mind a gyógyszerterületek piacralépésére, mint működésre további – költségnövelő – hatással lehet-

nek. Így külön szabályok vonatkoznak majd

- a működés részletes tárgyi és személyi feltételeire,
- a gyógyszerterületben forgalmazható termékekre és a gyógyszerek kiszolgáltatására,
- a kötelező készletezésre,
- a gyógyszerterületek szolgálati rendjére,
- a nyilvántartási és ügyviteli rendre,
- az intézeti gyógyszerterületekre, különös tekintettel az intézményen belül és járóbeteg-forgalomban támogatással felhasznált készítmények elkülönítésére,
- a gyógyszerészek nyilvántartására,
- a gyógyszerterületen kívüli gyógyszer-értékesítésre.

Ezek, a részleteiben ma még nem ismert előírások további hatást gyakorolhatnak a patikapiac jogi szabályozásból fakadó belépési költségeire.

A hatályba lépő törvény hatására várhatóan új irányt vesz a gyógyszerterületi piac működése, nagy átalakulások indulnak be, megváltozik a piaci struktúra és a piaci szereplők viselkedése is. Természetesen a gyógyszerterületi piacra várhatóan hatással lesznek a gyógyszer-támogatási rendszerre ható intézkedések is, hiszen a patikákban forgalmazott termékek 60-70%-át ezek a gyógyszerek teszik ki. Ezért a tényleges változások több tényező, több lényeges állami beavatkozás és piaci mozgás együttes hatására következnek majd be. Fontos időszak következik ezen a piacon, szakmailag is érdekes lesz figyelemmel kísérni az eseményeket.

TORJÁKNÉ AMBERGER TERÉZ

Születésnap szoboravatással és díjakkal

Valami hiányzott a házból – kezdte szoboravató beszédét Nagy Zoltán. A Gazdasági Versenyhivatal elnöke szerint jó, ha van egy szimbóluma a hivatalnak éppen ezért nagy öröm, hogy Őry Emil szobrászművész „Verseny Szelleme” címet viselő alkotása végre helyet kaphat a GVH épületében. Az elnöki bevezető után Feledy Balázs művészeti író fűzött néhány megjegyzést az alkotáshoz.

A szoboravatást követően került átadásra az idén alapított „Verseny-

kultúráért” Díj. Nagy Zoltán az átadás előtt hangsúlyozta: a GVH tevékenysége három pilléren nyugszik. A versenyfelügyeleti eljárások lefolytatásán és a versenypártolási tevékenységen túl a hatóság feladatai közé tartozik a versenykultúra fejlesztése is. Utóbbi különösen fontos, hiszen a piaci verseny csak akkor zökkenőmentes, ha a jogszabályokat megalkotók, a piacon tevékenykedő vállalkozások és a termékeket, szolgáltatásokat megvásároló fogyasztók egyaránt tisztában vannak a versenyszabályokkal. Ebben a felvilágosító munkában azonban nincs magára utalva a GVH. A versenykultúra fejlesztéséért sokat tehetnek az oktatók, a kutatók, a sajtó munkatársai is. A „Versenykultúráért” Díj megalapításával éppen ezen, a GVH-n kívül tevékenykedő csoportok kiemelkedő munkát végző tagjait szeretné

2006. évben a GVH munkatársainak szavazatai alapján a FVI nyerte el az első alkalommal kiosztott – „A GVH legjobban dolgozó szervezeti egysége” – címet

elismerni a hivatal. Az első díjazott egy kutató, Voszka Éva, a Pénzügykutató Zrt. munkatársa lett. A szakember munkái, így a „Versenyteremtés alkuval” című könyv, valamint a „Darázsfészkek” címet viselő tanulmány ugyanis jelentősen hozzájárultak a magyar versenykultúra fejlődéséhez. A két műben Voszka Éva a 90-es évek elejének eseményeit elemzi és megállapítja, a GVH akkoriban nem vállalt aktív versenyteremtő szerepet – mondta Nagy Zoltán. Az elnök szerint ez a megállapítás is mutatja, hogy a hivatal tevékenységét sokan és sokféle szempontból értékelik. Szerencsére – mint azt a két tanulmány is bizonyítja – a demokratikus, a bírói és a gazdálkodási kontroll mellett a szakmatudományos élet is figyelemmel kíséri a GVH munkáját, ezzel komoly kontrollt gyakorolva a GVH működése felett. Voszka Éva válaszbeszédében kiemelte: meghatódott, amikor értesült a döntésről, hiszen ez az első szakmai díj, amit elnyert. A kutató mindazonáltal meg van győződve arról, hogy hosszú lesz a díjazottak névsora, a GVH-nak bőven lesz dolga a következő években is. A hivatalos nyilatkozatok szerint ugyan jól működik a magyar gazdaság, de ez az állítás Voszka Éva szerint nem teljesen állja meg a helyét. A gazdaságon belül sok gond van, például egyes

területeken korlátozott a piaci verseny a piaci szabályozás vagy éppen az állam miatt. A GVH egyfajta hatalmi ellensúlyt jelent ebben a helyzetben, ami nehéz szerep ugyan, de rendkívül fontos – jelentette ki Voszka Éva. A vele készült interjút a 25. oldalon olvashatják.

Az ünnepségen átadásra került az „Év Irodája” díj is, melyet a munkatársak titkos szavazatai alapján a Fogyasztóvédelmi Iroda nyert el.

(Lásd az irodát bemutató külön írásunkat).

A verseny szelleme plasztikájáról

Mindig örömteli esemény, ha egy új képzőművészeti művet avathatunk. Különösen izgalmas a feladat a művész számára, ha az új mű egy, már adott környezetbe kerül. S még izgalmasabb, összetettebb a feladat, ha a műnek konkrét küldetése is van, nemcsak esztétikai funkciója (ami egyébként elég volna ahhoz, hogy műtárgynak nevezzük!).

Eöry Emil szobrászművésznak tehát sokszorosan összetett volt a feladata. Fegyelmekkel kellett lennie az adott építészeti környezet sajátosságaira (a sajátos eklektikus miliőre), ide illő és illeszkedő új művet kellett készítenie és olyan művet, amely egyedi mérete mellett – díjként – kicsinyített formában, kisplasztikai kivitelben is teljesíti feladatát, a verseny szellemének s kultúrájának szimbolikus megjelenítését, kifejezését.

Eöry Emil e művészi feladatot rendkívül igényesen és eredetien oldotta meg. A szobrászok nagy része erre a helyre figurális szobrot tervezett, alkotott volna, díjként isilyet hozott volna létre, de Eöry Emil nem azért a kortárs magyar szobrászat egyik különleges alkotója – aki széles stílusmezgyn dolgozik és gyönyörű elvont formavilágú szobrai is ismerjük –, hogy ne találjon ki valami eredetit. Amelytől első pillanatban és első látásra meghökkenő, de hamar nagyon meg lehet szeretni és meg lehet barátkozni vele.

Az alkotó kiváló formakultúrával hozott létre egy ősi, tiszta és nemes formákból építkező művet.

A verseny szellemének talán legkomolyabb kívánalma, melynek – gondolom – törvényi és etikai követelményei egyaránt vannak – a tisztaság. Egy ilyen áttételes fogalmat, mely többértelmű és egyaránt lehet elméleti és gyakorlati kategória is, igen nehéz formába önteni, megtalálni a formai karakter lehetőségét. Ő tehát nem alakot mintázott (frivol szójátékkal: nem kívánt „alakoskodni”), hanem egy spirituális teli plasztikát kívánt létrehozni,

amely őriz is és egyben bíraskodik is. Első, felső részében még egy V formát is felfedezhetünk, mely a verseny fogalmára utal. A szobor szép letisztult formáival mindezt jelzi, s egyben visszatekint a múltba, itt áll a jelenben, s a jövő felé is mutat, tekint, így egyfajta időtlenséggel – és állandósággal – foglalja el helyét.

Szeretettel és tisztelettel ajánlom figyelmükbe ezt a szobrot, a verseny szellemének szimbolikus megjelenítését, mely az oly fontos tisztaság eszményét is kifejezi és hordozza, mely az épület értékét és a versenykultúra értékét is megemeli.

FELEDY BALÁZS
MŰVÉSZETI ÍRÓ

Eöry Emil a kortárs magyar szobrászat egyik különleges személyisége. Immár több évtizedes pályáján – mely sok küzdelemmel teli – egy műfajilag, szemléletileg és technikailag is széles spektrumú művészetet alakított ki, hozott létre. Bár szobrászként tartja számon a kortárs művészetet, közismert széles ívű festői munkásságáról, művészetpedagógiai tevékenységéről. Munkássága sokértékűségű, mely azt jelenti, hogy gazdag stílusfelfogások keretei között dolgozik, éppúgy otthon van a valóság közeli ábrázolásban, mint a nagyon sajátos, elvontabb felfogásban. Valószínűleg ez a fajta teremtő szemlélet áll közelebb hozzá, mely mindig feszülten egyensúlyoz a figurális és a nonfigurális határain. Plasztikai munkássága anyag és eszközhasználatában is gazdag, szobrai készülnek bronzból, kőből, márványból, fából. Készít kisplasztikákat, domborműveket és jelentős köztéri szobrász, közterületi műalkotásai több helyen állnak az országban.

A művész évtizedek óta Érden él és dolgozik.

Konferencia bíróknak

2006. november 24–25. között a Gazdasági Versenyhivatal és az OECD által közösen működtetett OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ, az EK Bizottság és az Európai Versenyügyi Bírók Szövetsége 2 napos konferenciát rendezett a versenyjoggal foglalkozó bírók számára. A Budapesten megtartott eseményre az Európai Unió valamennyi tagállamából, illetve az unióhoz a közeljövőben csatlakozó Romániából és Bulgáriából is érkeztek résztvevők.

A konferencia immár második azoknak a sorában, melyet a versenyügyi bíróknak rendezünk azzal a céllal, hogy bővítsük ismereteiket a közösségi versenyjog és versenypolitika terén.

Az elmúlt évben az előadók az EK Szerződés 82. cikkelyének alkalmazását mutatták be, ez évben pedig 81. cikkely került terítékre. A versenykorlátozó megállapodások közül azonban nem az egyértelműen megítélhető kőkemény kartellek, hanem a kevésbé megfogható kutatás-fejlesztési együttműködések álltak a középpontban.

A konferencia résztvevői előadásokat hallgathattak meg a 81. cikkely hatálya alá eső horizontális és vertikális együttműködési megállapodások versenykorlátozó jellegének meghatározásáról, illetve az ez alól való mentességekről, valamint az EK Bizottság irányelveiről. A munkacsoportos megbeszélések ismét lehetőséget nyújtottak a közelmúlt esetjogának részletesebb feldolgozására. A konferencia második napján a szakértők kitértek a közgazdasági bizonyítékok (felmérések, statisztikák, ökonometriai elemzések) versenyügyekben betöltött szerepének meghatározására, valamint a nemzeti bíróságok előtti közgazdasági bizonyítékok használatára.

A konferencián részt vevő nemzeti bíróknak Joachim Bornkamm professzor, az Európai Versenyügyi Bírók Szövetségének elnöke, Frédéric Jenny, az OECD Versenyügyi Bizottság elnöke, a francia Semmítőszék tagja, William McKechnie, az ír legfelsőbb Bíróság bírójának tartott előadást, a Gazdasági Versenyhivaltól, az OECD-ből és a tudományos körökből érkező szakemberek mellett.

Az UNCTAD Kereskedelmi és Fejlesztési Tanácsa

a Versenyjogi és Versenypolitikai Kormányközi Szakértői Csoport hetedik találkozója

Genf, 2006. október 31.–november 2.

Az ENSZ közgyűlése 1980-ban fogadta el a versenykorlátozó piaci magatartások ellenőrzésére vonatkozó, multilaterálisan elfogadott méltányossági elvek és szabályok „gyűjteményét” (Set). A hét fejezetből álló Set F és G fejezete feladatokat sorol fel, és a feladatok végrehajtójaként kormányközi szakértői csoportot hoz létre. Az UNCTAD² Kereskedelmi és Fejlesztési Tanácsának Versenyjogi és Versenypolitikai Kormányközi Szakértői Csoportja³ (IGE) évente tartja találkozóit Genfben, az ENSZ tulajdonában lévő Nemzetek Palotájában, ötévente pedig a Set felülvizsgálatára is sor kerül⁴.

Az IGE találkozója a versenyjogi-versenypolitikai technikai segítségnyújtás fórumai. Magyarország képviselőjében a GVH az IGE 1993. évi találkozásán kapcsolódott be a fórum munkájába. Az azóta eltelt alig másfél évtizedet világszerte a versenykultúra térhódítása jellemezte: míg az 1993. évi találkozóon mintegy 40 ország képviselői vettek részt, a résztvevők egy negyede genfi diplomáciai képviselők, „odavetődött” munkatársa volt, és a Nemzetek Palotája E-épületének XXVI. termében a delegátusok olykor csak „lézengtek”, addig az IGE 2006. évi ülészakán munkájában

több mint 80 ország küldöttei működtek közre, köztük sokan hazájuk népes delegációjának tagjaként. Volt olyan ülés, amelyen a XXVI. terem szűknek bizonyult, genfi diplomaták csak „mutatóban” voltak, de ami a legfontosabb: a szakmai színvonal óriásit emelkedett. Annak idején félénk, jórészt az alapelvek iránt érdeklődő kérdések hangzottak el, most pedig olyan országok szilárd alapismereteknek, köztük közgazdasági alapismereteknek a birtokában lévő, sokszor már némi versenyfelügyeleti tapasztalattal rendelkező szakemberei is felszólaltak, mint például Gabon, Bhutan, Honduras, Malawi, Mauritius vagy Santa Lucia⁵.

A hagyományos forgatókönyv szerint lebonyolított ülészak munkáját az El Salvador-i versenyhatóság „szuperintendánisa”, Señora Celina Escolan Suay vezette. A munka a következő témakörökre terjedt ki:

1. Jamaica és Kenya versenypolitikájának tavalyi, Antalya-i peer reviewját⁶ követően az idén – harmadik országgént – Tunézia versenypolitikájának áttekintésére került sor. A négyórás eszmecsereben tunéziai részről a két versenyhatóság vezetője, az Institut d'économie quantitative vezérigazgatója, a nemzeti távközlési hatóság elnökhelyettese és a kereskedelmi minisztérium egyik munkatársa vett részt. A peer review végkövetkeztetése-

ként az IGE elsősorban a versenykultúra fejlesztését javasolta a tunéziaiaknak.

2. „Versenyhatóságok és ágazati szabályozók, különös tekintettel az erőfölénnyel való visszaélésre” – félnapos kerekasztalvita: A fejlődő országokban is lezajló privatizációs és liberalizálási folyamatok és a velük összefüggő, az erőfölénnyel való visszaélések (a távközlési ágazatban például felfaló árazás, árprés, diszkriminatív árazás, a hálózati standardokra és fejlesztésekre vonatkozó információk megosztásának elutasítása és versenyellenes jogszabályok megalkotása révén) tették időszerűvé a téma megvitatását. A feltett alapkérdések között volt, hogy milyen hatást gyakorol a versenyjogi és a szektorspecifikus szabályozás változó aránya a piacra. Az ex ante (ágazati szabályozás) és az ex post (versenyfelügyelet) beavatkozások témája a vita egyik központi eleme volt.

3. „Nemzetközi együttműködés a fejlődő országokat érintő kőkemény kartellek vizsgálatában és az ellenük való fellépésben” – félnapos kerekasztalvita, amelyben hangsúlyosan vetődtek fel a bizalmas információk cseréjével, a bizonyítás nehézségeivel, az engedékenységgel (leniency) és a kőkemény kartellek elleni büntetőjogi fellépéssel összefüggő kérdések.

4. Az UNCTAD Titkársága által az ülészakra korszerűsített dokumentumok, csupán felsorolásszerűen:

– „Ways in which possible international agreements on competition might apply to developing countries, including through preferential or differential treatment, with a view to enabling these countries to introduce and enforce competition law and policy consistent with their level of economic development”

– „Roles of possible dispute mediation mechanisms and alternative arrange-

¹ Set of Multilaterally Agreed Equitable Principles and Rules for the Control of Restrictive Business Practices, közhasználatú névén: Set

² United Nations Conference on Trade and Development; a szervezet angol, francia és spanyol nyelvű verseny- és fogyasztói politika honlapja:

<http://r0.unctad.org/en/subsites/cpolicy/>

A honlapon megtalálható a hetedik ülészakra készült dokumentumok jelentős része és az ülészakon kidolgozott, a nyolcadik találkozó témáit is meghatározó „Agreed Conclusions” is.

³ Működésének első, csaknem két évtizedében: UNCTAD Trade and Development Board Intergovernmental Group of Experts on Restrictive Business Practices; mai teljes nevén: UNCTAD Trade and Development Board Commission on Investment, Technology and Related Financial Matters Intergovernmental Group of Experts on Competition Law and Policy, kezdettől alkalmazott közhasználatú névén: IGE

⁴ A Fifth United Nations Conference to Review All Aspects of the Set of Multilaterally Agreed Equitable Principles and Rules for the Control of Restrictive Business Practices a törökországi Antalyában ülésezett 2005. november 14-től 18-ig.

⁵ Talán megbocsátható, ha a beszámoló készítőjében megszólal a homo ludens. Alighanem a számára valaha is legfurcsább név viselőjével találkozott november elején Genfben: Anicette Vololonjanahary Raharimalalával Antananarivóból. Lehetséges persze, hogy a neve Madagaszkáron olyan szokványosnak számít, mint nálunk mondjuk a Szabó Mária.

⁶ Az UNCTAD versenypolitikai peer review-i a versenypolitika és a versenyjog alkalmazásának, a versenyjog-alkalmazás intézményi hátterének, a szektorális szabályozásnak és a vállalkozások tevékenységét befolyásoló kormányzati intézkedéseknek a vizsgálatára terjednek ki, és a versenyjog/versenypolitika fejlesztésére, esetleg kapacitásképzésre és technikai segítségnyújtásra vonatkozó javaslatok kidolgozásához vezetnek.

ments, including voluntary peer reviews, in competition law and policy”

– „Experiences gained so far on international cooperation in competition policy issues and the mechanisms used”

– „Best practices for defining respective competences and settling of cases, which involve joint action by competition authorities and regulatory bodies”

– Handbook on Competition Legislation (A Handbook legújabb, 2006 februári kötete a Cseh Köztársaság és Tanzánia versenyjogát ismerteti, és versenytörvényének angol fordítását tartalmazza. Ezzel a két ország az 51. és 52. helyet foglalja el abban a sorban, amelyben Algéria, az Elefántcsontpart és Magyarország 32–34. volt, amikor a versenyjogukat ismertető kötet 1997 novemberében megjelent.)

– Directory of Competition Authorities (105 ország/országcsoport versenyhatóságainak adataival)

– Recent Important Cases Involving More than One Country (A benne bemutatott ügyek: erőfölénnyel való visszaélés a kőolajiparban (litván), gyermekek kartell (olasz), repülőtéri szogáltatásokat nyújtó állami vállalat visszaélése (szerb), szakmai szervezetek árképzése az egészségügyben (portugál), hajnali rajtaütés a kőszénpiacra (brazília), kartell a távközlési szektorban (koreai), feltételekkel jóváhagyott fúzió a hajógyártásban (délafrikai), nemzetközi irányításszerzés a távközlési szektorban (zambiaia), vasérc-piaci fúzió (brazília), kőolajipari fúzió (Malawi-i).)

– Review of Capacity-Building and Technical Assistance on Competition Law and Policy (A kötet megemlíti az OECD-Magyar Budapesti Regionális Oktatási Központ 2005. szeptember 26-i megnyitói konferenciáját, mint azoknak a rendezvényeknek egyikét, amelyeken az UNCTAD munkatársai részt vettek, és néhány szóban megemlékezik a Központ öt, 2005. évi szemináriumáról is.)

Nem készült el a modell versenytörvény (Model Law on Competition) korszerűsített változata, noha az UNCTAD Titkársága 2005 decemberében kérte hozzá a tagországok javaslatát. (A felkérésre 2006 január végén a Gazdasági Versenyhivatal is részletes választ/javaslatot adott.)

A találkozó résztvevői meleg szavakkal méltatták a 2007 elején nyugdíjba vonuló Philippe Brusick tevékenységét. Mr. Brusick, aki „nagyon nemzetközi” család’ szá-

mos nyelvet beszélő sarja, 1978 óta munkatársa, 1985 óta pedig vezetője az UNCTAD verseny- és fogyasztói politikai részlegének, amelynek munkáját széles körben ismertté és elismertté tette. A mindennapos munkából való kiválása után is segíteni fogja volt munkatársait, de szervező-készségét és a vitás kérdések megoldása során megnyilvánuló diplomáciai érzékét, tapintatát nem lesz könnyű pótolni.

A záróülésen a Kereskedelmi Világszervezet képviselője üdvözölte az ülés résztvevőit, és hangsúlyozta, hogy a WTO a versennyel kapcsolatos kérdéseknek változatlanul nagy jelentőséget tulajdonít⁸, amit az is jelez, hogy trade policy review-inak továbbra is része az egyes országok versenypolitikájának vizsgálata.

Az IGE következő találkozására a tervek szerint 2007 júliusában kerül sor. Előkészítő dokumentumai az évek során kialakult forgatókönyv szerint és tartalommal készültek/készülnek el. Az előkészítő munkában mindig felvetődött kérdés: miről készítsen új tanulmányt a Titkárság, és milyen témákat vitasson meg a következő ülésen? Hosszú vita után olyan döntés született, hogy a Titkárság tanulmányának címe „Competition issues at national and international levels in the energy sector” legyen (az eredeti javaslat a high tech ágazatokra vonatkozott, az ad hoc szerkesztő bizottság azonban high tech ágazatnak minősítette az energetikát), a megvitandó témák pedig:

- verseny nemzeti és nemzetközi szinten: energetika;
- versenypolitika és a szellemi tulajdonjogok gyakorlása;
- a versenyhatóságok hatásosságának („effectiveness”) értékelésére szolgáló kritériumok⁹.

SZOBOSZLAY GÁBOR

⁷ E sorok írója visszaemlékezik egy nemzetközi rendezvényhez kapcsolódó partira, amelynek oldott légkörében elmondta az öt faggatóknak, hogy ereiben sokféle vér folyik, még spanyol és török is.

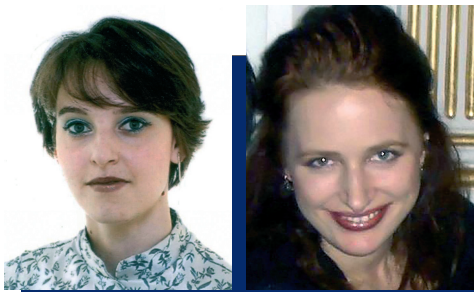
⁸ Noha a WTO Általános Tanácsának 2004. augusztus 1-jei döntése (WT/L/579, 2004. augusztus 2.) alapján a kereskedelem- és versenypolitika, a kereskedelem és a beruházások, valamint a kormányzati beszerzések átláthatósága témában tárgyalásokat előkészítő munka a Világszervezet keretében nem folyik.

⁹ Arról lesz tehát szó, hogy a versenyhatóságok milyen kritériumok alapján értékelik saját tevékenységük hatásosságát.

Az International Competition Network (ICN), amely a világ versenyhatóságainak hálózata immáron 3. hivatalos „ICN Cartel Workshop” elnevezésű konferenciáját tartotta 2006. november 13. és 17-e között Hágában. Korábban öt, az ICN égisze alatt tartott nem hivatalos „Cartel

Workshop” rendezvény volt már, majd 2004 óta vált az esemény hivatalos ICN-rendezvényé. A Cartel Workshop 2006. évi házigazdája a holland versenyhatóság, az NMA (Nederlandse Mededingingsautoriteit) volt. A konferencia célja az volt, hogy lehetőséget és keretet nyújtson a versenyhatóságok kartellügyekkel foglalkozó képviselőinek arra, hogy megosszák személyes tapasztalataikat és a különböző kartell ügyekhez kapcsolódóan véleményüket cseréljenek.

Balog Cecília–Domán Augustza

Cartel Workshop Hágában

Az International Competition Network (ICN), amely a világ versenyhatóságainak hálózata immáron 3. hivatalos „ICN Cartel Workshop” elnevezésű konferenciáját tartotta 2006. november 13. és 17-e között Hágában. Korábban öt, az ICN égisze alatt tartott nem hivatalos „Cartel Workshop” rendezvény volt már, majd 2004 óta vált az esemény hivatalos ICN rendezvényé. A Cartel Workshop 2006. évi házigazdája a holland versenyhatóság, az NMa (Nederlandse Mededingingsautoriteit) volt. A konferencia célja az volt, hogy lehetőséget és keretet nyújtson a versenyhatóságok kartellügyekkel foglalkozó képviselőinek arra, hogy megosszák személyes tapasztalataikat és a különböző kartellügyekhez kapcsolódóan véleményt cseréljenek. Emellett további cél volt az is, hogy ne csak a tapasztalt versenyhatóságok esetlegesen felmerülő aktuális problémáival szembesüljenek a résztvevők, hanem az új fiatal – akár jamaicai, zambiai, vagy dél-afrikai – versenyhatóságok is lehetőséget kapjanak arra, hogy megosszák a résztvevőkkel a „hazai” kartellek nyomozásának, megítélésének problémáit.

A konferencia mindhárom napja plenáris ülésekre és a konferencia fő témáját képező hipotetikus kartellügy feldolgozását végző, négy munkacsoport egymással párhuzamos üléseire volt bontható. A munkacsoportokat egy-egy moderátorpár irányította, a 2. számú munkacsoport moderátora Szolnok Péter, a GVH Kartell Csoportjának vezetője volt, Phillip Warrenel, a US DOJ San Francisco-i Antitrust Divison vezetőjével együtt. A plenáris üléseken elhangzott előadásokat, valamint a munkacsoportokban kialakított jogi álláspontok összefoglalóját az NMa minden részt vevő delegációnak elektronikus adathordozón megküldi, így jelen beszámoló csupán rövid összefoglalóját tartalmazza az elhangzottaknak.

Az első napon elhangzottak mellett valamennyi résztvevő az érkezéskor kézhez kapta a hipotetikus, a kanadai versenyhatóság és az Európai Bizottság munkatársai által kitalált kartellügy nagyvonalú le-

írását, amely csak a legszükségesebb rendelkezésre álló tényeket tartalmazta, és amelynek alapján az egyes munkacsoportokban dolgozó résztvevőktől egy nyomozati terv részletes kidolgozását várták.

A WAC lecsap

Az ügy rendelkezésre álló adatai szerint valamennyi résztvevő a WAC-nál, azaz a Wonderlandi Anticartel Commissionnál dolgozik. A WAC-hoz bejelentés érkezik az Alpha Co. társaság egy korábbi, jelenleg nyugdíjba vonult középvezetőjétől, aki információt szolgáltat egy világviszonylatban létező kartellmegállapodásról, mely árrögítésre és más, versenytárgyalások kapcsán felmerülő feltételekre vonatkozik. Az Alpha Co. cég a „BEAT-THE-WAVE” termék gyártója, mely a fogyasztókat a RAD3 sugárzás negatív ha-

tásaival szemben védelmet nyújtó termék. E terméket főként, de nem kizárólag nagyobb tendereken értékesítik kormányzati szervek, kórházak, iskolák számára vagy hadászati célokra. A terméket a fent említett vállalaton kívül még három másik, a világ különböző tájain leányvállalatokkal rendelkező multinacionális cég – a Beta Co, Gamma Co, Neutron Ltd. – is gyártja.

Az Alpha Co. nyugdíjba vonult középvezetője (Sally Minella) arról tájékoztatja a WAC-ot, hogy gyanúja szerint főnöke a másik három vállalattal megállapodást kötött a BEAT-THE-WAVE termék értékesítésére és árazására. A főnöke a három másik vállalat vezetőivel való találkozáson bőségesen készített feljegyzéseket és volt egy ún. eredménytáblája is.

A WAC-nak adott tájékoztatás szerint e négy piaci szereplő felosztotta egymás között a piacot. Ez a piacfelosztás azon alapult, hogy az egyes években a piaci szereplők az egymásnak juttatott elkövetkező egyes tenderekből származó teljes bevételt megbecsülték, majd felosztották, hogy a bevétel hány százalékát kapja egyik, illetve másik cég. Ilyeténképpen, ha egy versenytárgyalásra sor került, a kartell résztvevői eldöntötték, hogy az adott projektet ki is nyeri meg. Mivel a kiírt tenderek eltérő nagyságrendűek voltak, ez a kartellben részt vevő szereplőktől fokozott személyes és telefonos kapcsolattartást igényelt.

A kartellező cégek leányvállalatai is szerephez jutottak a megállapodásokban. Abban az esetben, ha eldöntött, hogy valamely társaság nyeri meg a tendert, az instruíta leányvállalatait, hogy milyen árajánlatot tegyenek, azaz a többiekhez viszonyítva a legalacsonyabb áron tegyék meg ajánlatukat. A megnyert tenderekből származó bevételek negyedévente rögzítésre kerültek, ami által a vállalatok nyomon követhették a már kialakított százalékos arányok teljesülését.

A kartell feltáró személy WAC rendelkezésére bocsátott néhány tender doku-

mentumot, melyek táblázatot tartalmaztak és kézzel írt feljegyzéseket, melyek állítása szerint az Alpha Co. vezetőjétől származtak és a megállapodásra utaltak. Elmondta továbbá, hogy volt főnöke otthon dolgozik, tehát számos dokumentum az otthonában lesz majd fellelhető, valamint hogy az éves találkozóikat a kartellezők különböző országok mesés golf-üdülőhelyein tartották, s az éppen esedékes találkozóra ebben az évben Wonderlandben kerül majd sor.

Az információ birtokában a munkacsoportban részt vevőknek arról kellett dönteniük, hogy a jogsértés típusát figyelembe az ügy indításához milyen további bizonyítékokra lesz szükség és azokat milyen forrásból kívánják megszerezni, a helyszíni vizsgálathoz melyek a nélkülözhetetlen bizonyítékok, milyen nyomozati tervet készítenek, külön kitérve a vizsgálandó helyszínrre, járműre, ügyvédi irodára, a keresett bizonyítékokra, valamint arra, hogy történjék-e más versenyhatóságok bevonása jelen szakaszába az ügynek. Külön téma volt annak kiderítése, hogy vajon Sally Minellát mi motiválta a kartell leleplezésében, illetve, mennyire kérdőjelezhető meg az általa szolgáltatott információ szavahihetőség szempontjából. Hogy kezelnék Sally Minella azon kívánságát, miszerint szeretné megőrizni anonimitását?

A moderátorok a munkacsoportok résztvevőitől maximális aktivitást vártak, melynek során a résztvevőket „nem kímélve” határozott véleményt vártak az egyes kérdésekben. Mindez nagyban elősegítette azt, hogy a magukat képviselő országok kartellügyekre vonatkozó gyakorlatának megismerése mellett érdekes eszmecsere alakuljon ki a résztvevő államok delegáltjai között. A munkacsoportok ülése után a moderátorok ismertették és összegezték az egyes csoportok vitáinak tapasztalatait egy plenáris ülés keretében.

A második napon – az első ülésnapon a munkacsoportok által kialakított hipotetikus nyomozati terv és helyszíni vizsgálat „lefolytatása” után – a szervezők a résztvevők rendelkezésre bocsátottak számos további – igen leleményesen összeállított – hivatalos dokumentum látogatást keltő írásos bizonyítékot, és további információkkal látták el a résztvevőket.

A dokumentumok szerint: Alpha Co-t fölvásárolta az Omega Inc., amely jogutódként immunitásért, engedékenységgért folyamodott a rajtaütés első napján. Omega ügyvédje arról tájékoztatott,

hogy létezik egy kiegészítő árrögítítő kartell is, amelyről Sally Minellának nem volt tudomása, mivel ez az elosztás a cég egy másik részlegén történt. Míg a BEAT-THE WAVE dobozok nagy részét tendereken keresztül értékesítik, ahol összejátszanak, néhány terméket közvetlenül a disztribútoroknak/ügynököknek értékesítenek a világ több országában. Ezek az ügynökök értékesítik aztán a végfelhasználóknak, mint pl. üzletközpontoknak, diszkrétoknak. Az internetes keresés eredménye is alátámasztotta, hogy a termékek árai folyamatosan nagymértékben emelkedtek. Az árrögítés versenytársak között szintén tilalmazott Wonderland versenyjoga szerint. Az Omega ügyvédje tájékoztatott arról, hogy a kartellrésztvevők minden negyedévben megállapodtak az áremelésről. Az áremeléseket Beta Co. jelenteti meg a weblapján, majd a többi versenytárs röviddel azután szintén alkalmazni kezdi az emelt árat, ezzel azt a látszatot keltve, hogy ők csupán követő magatartást alkalmaznak. Majd faxon továbbítják az emelt árakat a végfelhasználók felé. Az immunitás iránti kérelemben Omega rendelkezésre bocsátott egy listát a potenciális tanúkról, és néhány írásos dokumentumot, amiket nem találtak a vizsgálók a rajtaütés alkalmával. Ezek között szerepeltek olyan, a soron következő, tervezett áremelésről szóló anyagok is, amelyeket egy Alpha Co. alkalmazott táskájában találtak. Omega fölfedezte belső vizsgálata során, hogy egy vezető alkalmazottja az Alphának (bizonyos Norma Shearer) összetépett számos fontos dokumentumot, amelyet otthon tartott. Norma arra hivatkozott, hogy véletlenül történt, de megemlítette, hogy úgy emlékszik, az iratgyűjtő neve valami „Kordináció a Versenytársakkal Tárgyalások” volt. Az Omega információi alapján a különböző alkalmazottak, a kartell különböző szintjein tevékenykedtek. Számos felsővezető, akik tudomással bírtak a kartell létezéséről, szabad utat engedtek annak, ám maguk nem vettek aktívan részt benne, míg mások az aktuális kivitelezésében is szerepet vállaltak. Omega nem kívánja más hatóságok előtt is feltárni a bizonyítékait, és nem akar írásos nyilatkozatot tenni sem, arra hivatkozással, hogy fél a polgári peres további eljárásoktól.

Az újabb információk és bizonyítékok alapján az engedékenységi politika alkalmazása körében a résztvevőkre várt annak kidolgozása, hogy a kartellező féltől milyen bizonyítékok önkéntes átadását kívánnák meg a teljes mentesüléshez, va-

lamint az, hogy a már meglévőket milyen súllyal vennék számításba. Eldöntendő kérdés volt, hogy hogyan kell kezelni a jogelőd kartellező céget, valamint azokat az alkalmazottakat, akik jelenleg is ott dolgoznak. Mi a teendő az Omegának az az álláspontjával, hogy nem akarja nyilvánosságra hozni a bizonyítékait, félvén a kártérítési perekétől. Hogy kell értékelni az eljárás akadályozását, amikor az alkalmazott megsemmisíti a bizonyítékokat. Ez hogyan befolyásolja az engedékenységi politikát, mennyire tudható be ez a magatartás magának a cégnek? Milyen jogi megítélés alá esik, ha a konspirátorok egyike fizikailag nem vesz részt egyszer sem az egyeztetéseken?

A második napon az engedékenységi politika kapcsán érdekes volt úgy együtt dolgozni a munkacsoportok résztvevőivel, hogy a létező törvényi szabályozás ugyan csaknem minden országban létezik, ám annak gyakorlati alkalmazása, vagy csupán elméleti szintű, vagy elenyésző. A kérdés tekintetében inkább az angolszász jogot követő országok, Kanada és néhány európai ország bírt számottevő tapasztalattal.

A harmadik napot egy ún. plea negotiation – hazai gyakorlat híján a legérdekesebb és legszemléletesebb rész – zárta. Ez alapjaiban véve az Egyesült Államokban kialakult, némileg a büntetőjogi vádalku intézményéhez hasonlatos tárgyalási technika jegyeit felmutató intézmény. Az Egyesült Államok igen sikeres a kartellek feltárásában, méghozzá azáltal, hogy a kartellekben részt vevőkkel eredményes együttműködést tud kialakítani. A US DOJ gyakorlatában vagy teljes mentességet kap a jogsértést elsőként feltáró vállalkozás az engedékenységi politika alkalmazásán keresztül, vagy az eljárás megindítása után lehetőség nyílik a meg egyezéssel tárgyalásra, ahol az első jelentkező komoly engedményeket érhet el együttműködő magatartása révén. Ez magába foglalja azt, hogy a vállalkozás mentesül a bírósági eljárás alól, csökkentett mértékben (átlag 35%) kell bírságot fizetniük, és az együttműködő vállalatvezetők közül sem kell mindenkinek börtönbüntetéssel szembenéznie. Ennek keretében elmondható az, hogy az utóbbi 20 esztendőben a kartellügyek mintegy 90%-ában a „plea negotiation” alkalmazták, ha a felek együttműködő magatartást tanúsítottak és beismerték a jogsértést. Ez az államokban kialakult gyakorlat tapasztalatai iránt egyre több ország versenyhatósága érdeklődik és keresi az al-

Nemzetközi színtér

kalmazás lehetőségét. Az eljárás tulajdonképpen magában hordozza annak lehetőségét, hogy a kartellező vállalatok ismerjék fel az engedékenységi politikán túlmenően a megegyezés keresésében rejlő pozitív lehetőségeket, a versenyhatóságok pedig az átláthatósággal és kiszámíthatósággal ösztönözzék a kartellező vállalatokat az együttműködésre. Az átláthatóság és a kiszámíthatóság nagyon fontos elemét képezi az eljárásnak a tárgyalási alku során, mind a megállapított jogsértések, mind a kiszabásra kerülő bírság és a személyi konzekvenciák tekintetében. Az alábbi részben a már ismertett jogeset lezárását szimulálta az US DOJ Legfőbb Ügyészenek helyettese és Gibson és Társai San Francisco-i ügyvédi iroda képviselője.

A „plea negotiation” keretében Scott Hammond (Deputy Assistant Attorney General for Criminal Enforcement, US Department of Justice Antitrust Division) és Gary Spratling (Gibson, Dunn Crutcher, San Francisco, US) egy tárgyalást mutatnak be, amely a hipotetikus ügyre épült. Scott Hammond képviselte a „vádát” Wonderland Versenyhatóságát (WAC), Gary Spratling az Omega cég (Alpha jogutódjának) jogi tanácsadója volt. Gary Spratling, Wonderland engedékenységi politikájára hivatkozva, kérelemmel fordult a Versenyhatósághoz. A WAC engedékenységi politikája, büntetékiszabási iránymutatása, valamint „vádalkuja” az USA gyakorlatával volt lényegében megegyező. Omega jelentkezett elsőként a WAC-hoz, ám mivel a WAC már rendelkezett – főként az Omegát terhelő – bizonyítékokkal, amnesia, illetve teljes immunitás nem jöhetett szóba. Erről a tényről tudomást szerezve, Omega följánlotta teljes együttműködését, egy, a cégnek előnyösebb pozíciót kiharcoló, vádalku megkötésének reményében. Heves vita és pro és contra érvelések következtek, Gary Spratling följánlotta, hogy részletes információt szolgáltatnak a kartell természetéről, kiterjedéséről, valamint, hogy a WAC rendelkezésére bocsátja az inkriminált dokumentumokat és Wonderlanden kívüli alkalmazotti beszámolókat is. Azon túl, hogy lényegesen megkönnyítette a WAC folyamatban lévő közbeszerzési vizsgálatát, a cég további olyan kartellező szereplőkről adott lényeges információkat, akikről eddig nem volt tudomása a WAC-nak. Ez a folyamat több hónapot vett igénybe, és Gary Spatling azért találkozott Scott Hammonddal, hogy tárgyaljanak, milyen kedvezménye-

ket kaphat a cég a kellő időben szolgáltatott értékes információkért cserébe. Az Omega adatot szolgáltatott arra nézve is, hogy 2003 és 2006 februárja között mennyi volt az érintett piacon, a kormányzati szervek közbeszerzési tendereiből származó bevétele.

A tárgyalás elején, Scott Hammond ismertette a vádakokat: Wonderland versenyjogának megsértése, hamis vallomástétel, az eljárás akadályozása. Tisztázták a földrajzi hatályt, a kartell időbeli tartamát. Gary Spratling hevesen érvelt amellett, hogy minél kevesebb alkalmazottját terhelje személyes felelősség, hivatkozván arra, hogy teljesen együttműködtek a hatósággal. Scott Hammond hangsúlyozta, hogy sajnálatos módon nem teljesült az a feltétel, hogy valamennyi alkalmazott teljes mértékben együttműködött volna, mivel egyikük bizonyítékokat semmisített meg. Tárgyaltak az információk nyilvánosságra hozataláról, valamint megszületett az alku a cégnek adott bírság mérséklése tekintetében is.

Nemzetközi tapasztalatok

A plenáris üléseken elhangzott előadások közül mintegy kiragadva említünk meg néhányat. Az észt versenyhivatal kiemelten kezelt ügyeit, mint pl. a „Film Rental Distribution Cartel”, mely egy piacfelosztó kartell volt, s melyben a felek bűnösségüket elismerve, börtönbüntetés kiszabása és tárgyalás tartása nélkül 9600 euró bírságot voltak kötelesek fizetni.

A jamaicai versenyhatóság leginkább a bankszektor, különösen a 6 vezető kereskedelmi bankot érintő ügyekkel foglalkozott kiemelten. Ezek tárgyát azon panasz képezte, hogy a kereskedelmi bankok által kínált kölcsönök kamatai túlzottan és jogtalanul magasabbak voltak, mint azon kamatok, melyeket az eljárásban részt vevő bankok az ott elhelyezett betétekre fizettek. A panasz másik részét pedig az képezte, hogy a kereskedelmi bankok egymás között leszállították a kamatlábakat és bankköltségeket.

Jamaicában még nincs büntetőjogi felelősség a kartellező vállalkozásokon és nincs engedékenységi politikájuk sem, de mindkettőt nagyon fontosnak tartják. Bírságkiszabási gyakorlatukban is megfigyelhető, hogy a konzervatívnek tekinthető bírságok manapság már nagyobb bírságokat is hajlandók kiszabni a kartel-

lező vállalatokra. Limitáltak a kutatási jogosítványok is, amire további nehézségi tényezőként rakódik az is, hogy az üzleti élet az ország mérete és a lakosság száma miatt igen belterjes. Igen nehéz bizonyítékokat találni az összefonódások miatt. Az előadó idézte a hazájukban gyakran elhangzó mondatot is, miszerint minden informátor halált érdemel. Ettől eltekintve azonban folytatják mind az anyagi, mind az emberi erőforrások fejlesztését és a kartellek hatékony üldözését.

A dél-afrikai küldött előadásában hangsúlyozta, hogy versenyjogukra a kanadai, amerikai és közép-európai versenyjog hatott igazán. A versenyhatóság képviselőinek sajnálatos módon nagyon kevés mérlegelési lehetősége van az erőteljes politikai és gazdasági hatások miatt. Az ún. Competition Court része a High Courtnak és tekintettel arra, hogy a versenyjog egy specializált és viszonylag fiatal jogterület, így a bírának is rá kell „hangolódniuk” a versenyjogi szemléletre. A versenyjogban a versenykultúrájuk fejlesztése, különösen a fogyasztók védelme kap központi szerepet, de meglátása szerint a joggyakorlatnak és az ítélkezésnek leginkább a külföldi igazságszolgáltatások gyakorlatából kellene tanulniuk. Sajnos, még egyelőre még a megfelelő személyi és költségvetési állomány sem áll mindig rendelkezésre, így gyakorta szembe kell nézniük azzal a kihívással, hogy a multinacionális cégek a legjobb jogászokat és közgazdászokat vonultatják fel, míg a versenyhatóságuk szakértőt csak akkor tud igénybe venni, ha megvan rá a pénz.

A taiwani előadó a 2001-es, több éven keresztül folyó cement kartellükről tartott előadást. Maga a nyomozati szak 4 éven keresztül zajlott, amelynek során 50 000 oldalnyi dokumentációt gyűjtöttek össze a bizonyításhoz, amely 21 eljárás alá vonttal szemben folyt, erős politikai nyomás alatt. A szóbeli meghallgatásokra 2005-ben került sor és az eljárás végén igen magas bírság került kiszabásra. Az előadó kihangsúlyozta mindazon akadályokat, melyekkel a versenyhatóság tagjainak meg kellett küzdeniük, így a tisztviselői kapcsolatrendszerre, a költségvetés vonatkozásaira, a nyomozati eszközök hiányosságaira és más versenyhatósággal történő együttműködés hiányára.

A soron következő konferencia Közép-Amerikában kerül megrendezésre 2007-ben, melyen valószínűsíthetően újabb, ugyanakkor hasonlóan sokszínű problémakörök kerülnek majd felvetésre.

Kishírek az Unióból

Az Európai Bizottság 519 millió eurós bírságot szabott ki a szintetikusgumipiacon 1996 és 2002 között működő kartell tagjaira. A Bizottság az ügyben már a 2006 szeptemberében elfogadott új bírságkiszabási útmutatót alkalmazta. Az új bírságolási politika súlyosabban vette figyelembe a jogsértés időtartamát és a visszaeső elkövetés tényét. A bírság a Bizottság joggyakorlata során kiszabott második legmagasabb összeg, amellyel együtt a 2006-ban kiszabott bírságok összege már éves rekordnak minősül, megközelítve a 2 milliárd eurós szintet.

A Tanács elfogadta a Bizottság javaslatát a tengerhajózási csoportmentességi rendelet megszüntetéséről, így a 81. cikk a jövőben kiterjedhet erre a szektorra is. A Bizottság az Európai Parlament ajánlásának megfelelően útmutatót bocsát ki a versenyszabályok alól eleddig mentesülő iparág szereplői számára. A versenyszabályok 2008 októberétől alkalmazhatók teljeskörűen.

A Bizottság nyilvános vitára bocsátotta az összefonódások tárgyát érintő jelenleg négy külön közlemény felváltására készített új egységes közlemény tervezetét. A közleménytervezet elsősorban az új összefonódás-ellenőrzési rendelet által létrehozott engedélyezési rendszerből fakadó joghatósági kérdések megválaszolására irányul, de felhasználóbarát módon integrálja a korábban elfogadott közlemények szövegeit is, amelyek az összefonódás fogalmára, a teljes funkciójú közös vállalatokra, az érintett vállalkozások fogalmára és a forgalmi adatok számítására vonatkoztak.

December 8-án lépett hatályba a Bizottság új engedékenységi közleménye. A kartellek feltárásának megkönnyítése érdekében az együttműködőknek bírságengedélyt vagy bírságcsökkentést biztosító anyag átalakítására a 2002-es első ilyen közlemény óta szerzett tapasztalatok

szolgáltattak alapul. A Bizottság közleménye ugyancsak teljes összhangban van a nemrég az ECN keretében elfogadott modellengedékenységi programmal. A közlemény egyik újítása, hogy pontosabb meghatározást ad arról, hogy milyen információk átadása szükséges a mentesség elnyeréséhez. Bevezeti emellett a markerrendszert is, amely lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy a bizonyítékok teljes körét csak egy későbbi pillanatban adják át, miközben az együttműködés kezdő időpontjaként a korábbi időpontot veszik alapul. A közlemény pontosabban meghatározza, hogy milyen minőségű bizonyítékok vezethetnek a bírság csökkentésére. Újdonság, hogy a hatósággal való folyamatos együttműködésnek a bírságcsökkentés elérése érdekében is fenn kell állnia.

A Bizottság kifogásközlést juttatott el az E.ON-hoz, miután egy folyamatban lévő ügyben végrehajtott rajtaütésszerű helyszíni vizsgálat második napján azt tapasztalta, hogy a zár alá

vett helyiséget biztosító pecsét megsérült. A szakértői vélemények kizárták az E.ON helyszínen adott magyarázatának valódiságát, nevezetesen, hogy a takarítók által okozott vegyszerek okozhatták az eredetileg pecsét eltávolításának és visszahelyezésének jelzésére szolgáló elszíneződést. A Bizottság az E.ON kifogásközlésre adott válaszában függvényében az éves forgalom 1%-ig terjedő eljárásbírságot állapíthat meg.

A Versenyütökör korábbi számában már beszámoltunk a spanyol kormány által a német E.ON spanyolországi piacszerzésének megakadályozása érdekében tett lépéseiről. Az ügy azóta új fordulatot vett. Jóllehet a spanyol minisztérium a 13-ból négy feltételt visszavont (így például nem kellene már elidegeníteni az Endesa termelői kapacitásának 30%-át és nem kellene feladni a nukleáris termelés irányítását sem) a Bizottság az EK 226. cikk alapján jogsértési eljárást indított a spanyol állam ellen, mivel az nem vont vissza teljes egészében a bizottsági határozatban a közös-

Az Unióban történt

ségi jogba ütközőnek talált határozatot. Az eljárás első lépéseként a Bizottság indokolással ellátott véleményt küldött a spanyol államnak. Ha annak alapján a spanyol állam nem vonja vissza határozatát, a Bizottság a bírósághoz fordul.

A másik nagy energiaipari fúziót, a francia óriásvállalatok, azaz a Suez és a Gaz de France összefonódását is engedélyezte a Bizottság. Az ügylet egyik kiváltó oka az volt, hogy a francia állam így kívánta megakadályozni, hogy az olasz Enel a francia Suez céget felvásárolja. A protekcionista lépés azonban versenyjogi alapon az összefonódás-engedélyezési eljárás keretében nem volt kifogásolható. Az azonosított versenyjogi problémákat a felek strukturális vállalásokkal ellensúlyozták.

2006 októberében tartotta az OECD Versenyügyi Tanácsa 98. ülését. A 2. sz. munkacsoport a lakossági banki szolgáltatások piacán zajló versennyel, különösen a szabályozói korlátokkal és a bankváltás költségeivel foglalkozott. A 3. sz. munkacsoport a versenyfelügyeleti eljárásokban, vagy a bíróság előtti eljárásokban alkalmazott közvetlen rendezés témáját vizsgálta. Ezek célja a vállalkozások együttműködésének biztosítása a vizsgálat során, vagy a bíróság előtti eljárásban,

esetlegesen a fellebbezési jogról való lemondás, más eljárási jellegű önkorlátozás vagy a jogsértés beismerése révén az eljárások gyorsítása, egyszerűsítése. A hatóságok által a fenti kedvezményekért kínált ellentételezés az alacsonyabb bíróság, a bíróság előtt felhozott vádak (adminisztratív és büntetőjogi) körének szűkítése, esetleg a büntetőjog-vonulatok teljes elhagyása lehet. A közvetlen rendezést általában a kőkemény kartellügyek esetében alkalmazzák, de egyes államokban erőfölényes ügyekben is alkalmazható. A Versenyügyi Tanács két témával foglalkozott, a szabadalmak, a szellemi tulajdon és a verseny viszonyával, illetőleg azon piacok versenyjogi kérdéseivel, amelyekre a versenyztetéses, pályázatos értékesítési formák az általában jellemzőek. Az ülésekre készített általános háttéranyagok és a nemzeti hozzájárulások az ülések jegyzőkönyveivel együtt hozzáférhetőek lesznek az OECD nyilvános honlapján.

A cseh versenyhatóság fennállásának 15. évfordulója alkalmából nagyszabású konferenciát tartottak Brnóban. A rendezvényen előadást tartott többek között Ulf Böge, a Bundeskartellamt elnöke, Frédéric Jenny, az OECD Versenyügyi Tanácsának elnöke, Emil Paulis, a Bizottság Verseny Főigazgatóságának helyettes vezetője. AGVH-t a rendezvényen Nagy Zoltán elnök és

Sárai József irodavezető képviselte, akik szintén előadást tartottak.

A szlovák versenyhatóság kartellt megállapító – és az intézmény történetében kiemelkedőnek számító bírságot kiszabó – határozatát követően a közbeszerzési hatóság hat építőipari vállalkozást az elkövetkező öt évre kizárt valamennyi állami és helyi közbeszerzési eljárásból. A határozat ugyanakkor nem terjed ki a vállalkozáscsoportok egészére, így a közvetlenül nem címzett anya- és leányvállalatok továbbra is részt vehetnek az állami beruházások megvalósításáért zajló versenyben.

A szlovák hatóság elutasította a regionális monopólium létrehozásával fenyegető repülőtér-fúziót, amelynek keretében egy kézbe került volna a bécsi és a pozsonyi repülőtér.

A magánjogi jogérvényesítés újonnan felkapott témájához kapcsolódó érdekesség, hogy az Egyesült Államokban a Bayer perbeli egyezséget kötött, elismerve a műanyagkartellben való részvételét, és elfogadva 18 millió dollár bírság befizetését. Az egyezséget jóváhagyó bíróság azonban az egyezség keretében arra is kötelezte a Bayert, hogy a továbbzajló, osztálykereset alapján indult magánjogi perben támogassa a kartell többi tagjával szemben fellépő károsultakat.

Hamarosan megkezdje teljes körű működését az indiai versenyhatóság. A 2003-ban elfogadott versenytörvény eddig csak részlegesen működött, de a jogi akadályok elhárultával a hatóság immár teljes hatékonysággal lesz képes a versenyszabályok alkalmazására.

A bolgár versenyhivatal 15 éves fennállásának és Bulgária EU-csatlakozásának megünneplésére rendezett nemzetközi konferencián Szófiában Nagy Zoltán, a GVH elnöke, előadást tartott a magyar versenyhivatal csatlakozás utáni munkájáról és tapasztalatairól és a jogalkotási felkészülésről.

Neelie Kroes a határokon átívelő fúziókról és az energiapiacokról

Az Európai Unió Versenyügyi biztosa 2006. szeptember 2-án Olaszországban elhangzott beszédének összefoglalása

A biztos asszony bevezetőjében kiemelte azokat a kihívásokat, amelyek egyrészt az integrációt, másrészt a protekcionista törekvések együttes hatásaként tapasztalhatók az energiapiacokon.

A határokon átívelő összefonódások számának növekedéséről számolt be, amely különösen a verseny elől elzárt szektorokban, továbbá a fokozatos liberalizációval érintett piacokon, így pl. a gáz és elektromos áram piacon tapasztalható. Bizonyítékul hozta fel, hogy 2000–2005 között 75 százalékkal emelkedett az energiaszektorban a határokon átívelő vállalkozások összefonódásainak száma a bizottság összefonódás-ellenőrzési rendelete alá eső ügyek tekintetében, és ez év első félévében is már hárommal több ügyet vizsgált a bizottság, mint a teljes 2005. évben.

Megjegyezte, hogy a határokon átívelő fúziók többsége a nemzeti kormányok részéről megnyilvánuló akadályoztatás nélkül zajlott, azonban néhány nagy nyilvánosságot kapott ügyben közvetlen vagy közvetett lépések voltak tapasztalhatók a tagállamok részéről e fúziók megakadályozása vagy megzavarása érdekében.

A versenyügyi biztos támogatásáról biztosította mindazokat az összefonódásokat, amelyek képesek a nemzeti piacokról a globális piacokra sikeresen kilépni. Figyelmeztetett, hogy nem a politikusok, hanem a piacok választják a nyerteseket; a mesterségesen kiválasztott nemzeti nyertesek rövid távon tűnnek fel, azonban képesek hosszú távú károkat okozni mind az európai versenyképességben mind a fogyasztók számára.

Az egységes európai piaci szabályok és az EK összefonódás-ellenőrzési rendelet határozottan tiltja az EU területén létrejövő összefonódások megakadályozására tett, megalapozatlan tagállami intézkedéseket, és a bizottság határozott törekvése az erre vonatkozó szabályok következetes betartása.

A közelmúltban tapasztalt események kapcsán megemlítette, hogy a bizottság hivatalosan is hangot adott aggodalmának, amikor a spanyol hatóságok az E.ON–Endesa fúzióra olyan feltételeket szabtak, amelyek aggályossá tették az összefonódás EK-joggal való összeegyeztethetőségét.

Az utóbbi 10 évben elfogadott liberalizációs irányelvek teremtették meg a verseny lehetőségét, amelynek célja az energiatermelés, szállítás és forgalmazás növekvő hatékonysággal való megvalósulása volt.

Az elmúlt évek során azonban egyértelművé vált, hogy egy teljesen versenyző egységes európai energiapiac még nem realitás. A versenynyomás még nem működik optimális szinten és ez aggodalomra ad okot. Az üzleti élet és a kereskedelem biztosítja a növekedést és munkahelyteremtést, a politikusok feladata pedig a gazdasági növekedéshez szükséges optimális feltételek teljes körű megteremtése. Úgy tűnik tehát, hogy e téren még van hová fejlődni, és a felelősségből a versenypolitikának is ki kell vennie a részét.

A bizottság az elmúlt évben indított el az elektromos áram és gáz szektorban a versenyfeltételekre vonatkozóan ágazati vizsgálatot azzal a céllal, hogy feltárja a verseny előtt álló akadályokat. Az első megállapítások komoly hiányosságokat tártak fel az energiapiacokon, amelyeknek bizonyítékai az alábbiak:

- A nagykereskedelmi piac még mindig nagyon koncentrált, megteremtve az inkumbensek számára az áremelés lehetőségét.

- A fogyasztók számára nincs meg a választás lehetősége, az új szolgáltatóknak piacra lépési akadályokkal kell megküzdenie. Az infrastruktúra szétválasztásának és az ellátás működésének nem kielégítő volta megakadályozza, hogy az új piacra lépők számára elérhető legyenek a végző fogyasztók.

- Nincs lényeges határon átívelő kereskedelem. A gáz esetében nehézségekbe

ütközik a tárolókapacitások biztosítása a fontosabb útvonalakon, és az áram esetében nincsenek hosszú távú kapacitástárolások és nem elegendők a csatlakozóvezetékek kapacitásai sem.

- A transzparencia komoly hiánya akadályozza az új belépők számára a hatékony versenyzést.

- Végül, az árak gyakran nem a hatékony verseny eredményeként alakulnak ki.

E problémák kiküszöbölésében a versenypolitikának fontos szerep jut. Az egységes energiapiac megteremtése és a megfizethető árak melletti biztonságos ellátás érdekében:

- Mindenekelőtt biztosítani kell, hogy a fúziókra vonatkozó szabályozás továbbra is fontos szerepet kapjon.

- Már elkezdődött a versenyszabályok vélhető megsértésére vonatkozó számos vizsgálat, amelyek nagy erővel folynak.

- Az ágazati vizsgálati jelentés 2007. elején fog megjelenni, párhuzamosan Andris Piebalg az energiapiacok liberalizációjáról szóló jelentésével, amely tartalmazza az új szabályozásra vonatkozó ígényeket is.

A fenntartható, versenyző és biztonságos európai energiastratégiára vonatkozó Zöld Könyvet követően az Európai Tanács tavaszi ülészakára elkészül a jelenlegi kihívások kezelésére vonatkozó akcióterv. A gazdaságpolitika alkotóinak, a szabályozóhatóságoknak, az ipar szereplőinek és a fogyasztóknak együttes erejével kell megteremteni a versenyző energiapiacot, amelynek sikerén az egész európai gazdaság jövője múlik.

ÖSSZEFOGLALTA: GYÖRKI GIZELLA

Forrás: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/06/480&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>
Cross-border mergers and energy markets
Neelie Kroes, Member of the European Commission in charge of Competition Policy Villa d'Este Forum on "Intelligence 2006 on the world, Europe and Italy", Cernobbio, Italy, 2nd September 2006

Piacnyitás olasz módra

– a GVH vendége volt Alberto Heimler, az Olasz Versenyhivatal tisztségviselője –

Alberto Heimler, az Olasz Versenyhivatal versenypolitikai részlegének vezetője 2006 novemberében a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) és az Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) konferenciáján vett részt Budapesten. Az olasz versenyjogi szakember ezt követően adott rövid interjút a Versenyükörnek.

Versenyükör: *Versenyszempontból Olaszország a közelmúltban jelentős változáson esett keresztül. Ez év augusztusában ugyanis elfogadták azt a jogszabályt, mely számos gazdasági ágazatban nagyobb versenynek adott teret.*

Heimler: Igen, az Olasz Versenyhivatal versenypártoló tanulmányaiban és ágazati vizsgálati jelentéseiben már évek óta szorgalmazta ezt a lépést. Hadd emeljek ki ezek közül egyet: a szabadfogalkozásúak, így például az ügyvédek most már szabadon szabhatják meg áraikat, ellentétben a korábbi rendelkezésekkel, melyek bizonyos minimum tarifákat tartottak fenn. Szintén fontos újdonság, hogy a szabadfoglalkozásúak – még akár összehasonlító – reklámokat is közzétehetnek. Sőt, lehetőség nyílt arra is, hogy különböző szakmákhoz tartozók közös, multidiszciplináris vállalkozásokat hozzanak létre. Jó példa lehet erre a jogászok és könyvvizsgálók azonos vállalkozáson belüli együttműködése.

Versenyükör: *Az új rendelkezések a kiskereskedelmi szektorban is komoly változásokat hoztak.*

Heimler: A kiskereskedelmi szegmensben szintén jelentős jogszabályi restriktiók léteztek, így például egy üzlet nyitása speciális regisztrációs és végzettségbeli feltételekhez volt kötve. Ezeket – néhány kivételtől eltekintve – eltörölték, így az engedély megszerzéséhez most már például nem szükséges feltétel, hogy egy másik üzlet egy bizonyos távolságon kívül legyen. Ugyanez érvényes az éttermek, kávézók és bárók üzemeltetésének lehetőségére is. A pékségek megnyitása pedig már nincs a területileg illetékes kereskedelmi kamara engedélyéhez kötve, s csupán a szükséges közegészségügyi engedélyeket kell beszerezni az adott hatóságtól.

Versenyükör: *A gyógyszerpiacot hogyan érintették a reformok?*

Heimler: Az új jogszabály megszüntette a gyógyszeráraknak bizonyos gyógyszerek feletti forgalmazási monopóliumát. Ily módon bármely üzletben lehet vény nélkül kapható gyógyszereket vásárolni, feltéve, hogy az adott kereskedelmi egység foglalkoztat egy képzett patikust, és elkülönít egy részleget az üzleten belül. A forgalmazás tényét ugyanakkor be kell jelenteni az Egészségügyi Minisztériumnak, valamint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező helyi hatóságoknak. A jogszabály mindenestre előírja, hogy gyógyszereket nem lehet – reklámozási célból – árengedménnyel árusítani, s a gyógyszerek beszerzési ár alatti értékesítése is jogellenes.

Versenyükör: *A bankszektort hogyan nyitották meg a magasabb fokú verseny előtt?*

Heimler: A pénzüintézetek a bankokról és a hitelezési tevékenységről szóló törvénynek köszönhetően igen erős bástyát tudhattak magukénak. Szerződési feltételeiket ugyanis bizonyos indokokkal egyoldalúan módosíthatták, s ezt a lépésüket csupán közzé kellett tenniük a hivatalos közlönyben. Az új rendelkezések azonban megváltoztatták ezt a szabályt, így a bankok bármely szerződési feltétel módosítását kötelesek most már közvetlenül közölni az ügyfelükkel, akiknek ezután meghatározott idő áll rendelkezésére, hogy eldöntse, továbbra is fenn kívánja-e tartani a jogviszonyt. Amennyiben nem, akkor a bank emiatt nem terhelhet az ügyfélre semmiféle költséget.

Versenyükör: *A biztosítási ágazatban szintén új rendelkezéseket vezettek be.*

Heimler: Az egyik legfontosabb változás a biztosítási szektorban, hogy a jogalkotó megtiltotta a kizárólagosági forgalmazási jogviszony fennállását a biztosítótársaság és az ügynök között. Az exkluzivitás tilalma álláspontom szerint azért hasznos, mert akadályát képezi a piac „befagyásának”, s lehetőséget teremt arra, hogy új biztosítók is belépjenek a piacra, s képezzenek versenynyomást a már ott tevékenykedő vállalkozásokra.

Versenyükör: *Az Olasz Versenyhatóság egyik legjelentősebb közelmúltbeli versenyfelügyeleti eljárása szintén a biztosítási piacot érintette.*

Heimler: Igen, az Olasz Versenyhatóság összesen 360 millió eurós versenyfelügyeleti bírságot rótt ki biztosítótársaságokra. A jogsértés abban állt, hogy biztosítók mindegyike megtagadta az ügyfelektől lopás és tűz elleni biztosításnak a kötelező felelősségbiztosítástól külön való megvásárlását.

lását. Az olasz versenyfelügyelet a biztosítók közötti információkartellt, valamint az ebből adódó közös stratégiát minősítette jogellenesnek. A versenyhivatali értékelés helyességét a bíróság is megerősítette.

Versenyűkör: *Az olajszármazékok ügyében azonban a bíróság másképp gondolkodott, mint az olasz versenyfelügyelet.*

Heimler: Az olajszármazékok forgalmazási megállapodásaival kapcsolatos eljárásban az Olasz Versenyhatóság azt kifogásolta, hogy a régóta fennálló árrések és kedvezmények rendszere, mely ajánlások formájában állt fenn, gyakorlatilag árrögzítést jelentett. A bíróság azonban nem találta eléggé alátámasztottnak a versenyhatósági érvelést, ugyanis álláspontja szerint a hasonló piaci árak nem feltétlenül voltak visszavezethetők a vállal-

kozások tudatos versenykorlátozó magatartására.

Versenyűkör: *A közelmúltbeli dohánykartellban azonban már erősebbek voltak a bizonyítékaik.*

Heimler: A dohánykartellban bizonyítékokat találtunk arra, hogy dohánykereskedelmi vállalkozások harmonizálták eladási áraikat. A cégeket 70 millió euró versenyfelügyeleti bírsággal sújtottuk. Egy több mint 30 millió eurós bírságot pedig azért szabtuk ki, mert bizonyítottunk rá, hogy öt gyógyszeripari vállalkozás a cukorbetegséggel kapcsolatos tesztelési piacon árkartellba tömörül. A cementiparban szintén kartell miatt szabott ki az olasz versenyfelügyelet 40 millió eurós büntetést.

Versenyűkör: *Ha már a szankcióknál tartunk, mely más, jogsértéstől el-*

rettető eszközök állnak az Olasz Versenyhivatal rendelkezésére?

Heimler: A versenyfelügyeleti bíróság kapcsán érdemes megemlíteni még, hogy – ellentétben a korábbi rendelkezésekkel, mely a bírság számítás alapját a jogsértéssel érintett piaci forgalomhoz kötötte – jelenleg a vállalkozás üzleti forgalma irányadó. Ily módon a versenyfelügyeleti bíróság maximumát most már az adott vállalkozás árbevételének 10%-a jelenti. Más kérdés, hogy a bírságok általában jóval e plafon alatt maradnak. Elrettentésre mindenestre ez megfelelő eszközként szolgál. Egy másik rendkívül erős fegyvert jelent a kezünkben, hogy a versenyhivatal ismétlődő jogsértés esetén akár arra is kötelezheti a vállalkozást, hogy egy hónapig szüneteltesse tevékenységét.

Beszélgetés Voszka Évával, a Versenykultúráért Díj első díjazottjával

A „Versenykultúráért” Díj első díjazottja az MTA doktora, a Pénzügykutató Rt. tudományos főmunkatársa, írásaival sokat tett a tervgazdaságból a piacgazdaságba való átmenet mozgatórugóinak, jelenségeinek feltárásáért. A privatizáció, az állami újraelosztás elemzése elvezette a versenyteremtéshez, erről szól 2003-ban megjelent *Versenyteremtés – alkuval c. könyve, illetve a 2004 januárjában a Közgazdasági Szemlében publikált tanulmánya, a Darázsfészkek – A Gazdasági Versenyhivatal szerepe a verseny strukturális alapjainak alakításában.*

Tanított a Közép-Európai Egyetem (CEU) Közgazdasági Tanszékén, a Színház- és Filmművészeti Egyetemen, és jelenleg is oktat a Corvinus Egyetemen mint címzetes egyetemi docens. Tagja a Közgazdasági Szemle, az Acta Oeconomica és a Pénzügyi Szemle szerkesztőbizottságának. Tudományos munkásságán túl gazdasági szakértőként is elismert, 1990 és 1995 között a Magyar Köztársaság elnökének gazdasági tanácsadójaként dolgozott, 1996-tól tagja a Budapesti Közlekedési Vállalat, 2002-től pedig a Magyar Villamos Művek igazgatóságának.

Gazdaságelméletileg igényes és egyúttal példával, esettanulmányokkal is felvértezett, mélyinterjúkkal és a nemzetközi szakirodalom ismeretével alátámasztott kutatásainak alaposságát tanulmányai olvasásán túl a Versenyhivatalban személyesen is megtapasztaltuk, hiszen a Versenyhivatallal kapcsolatos kutatásai során számos hivatali munkatárral készített interjút. Ezúttal mi faggatjuk őt a versennyel, versenyhivatallal kapcsolatos meglátásairól.

– *A Közgazdasági Szemlében megjelent cikkében a versenyhivatali fellépést elemzi, nagyjából a 2000-es évek elejéig. Mi volt jellemző erre az időszakra?*

– A GVH a kilencvenes évek közepéig visszahúzódó politikát folytatott, tartózkodott attól, hogy a politikailag érzékeny területek „darázsfészkébe” nyúljon. Így nem használt ki minden, potenciálisan rendelkezésre álló eszközt a versenyteremtésre, a verseny strukturális alapjainak létrehozására. Az a hivatali álláspont, hogy „a gazdaságpolitika egészével kell és lehet versenypolitikát folytatni” jogos volt ugyan, de adott körülmények között azt jelentette, hogy a versenypolitika „gazdátlan” lett, miután az érte intézményként felelős szervezet elhárította magától a versenyteremtéssel járó konfliktusokat.

– *Miképpen jelent meg ez a passzivitás a versenyhivatal fellépésében?*

– Én közelebbről a versenyhivatal privatizációban vállalt szerepét vizsgáltam. Ott a versenyhivatal – részben a törvény által lehetővé tett – visszafogottsággal hagyta, hogy a gyors magánosítás szempontjai jussanak érvényre. Ezzel sok területen kimaradt a lehetőség a korábban túlcentralizált iparszerkezet átalakítására a versenynek kedvező irányban. Ugyanakkor a versenyhivatal nem vesztette el politikai támogatását, illetve gyorsan kerülhetett sor a vállalatok rossz helyzete és az ország devizaszükséglete miatt is

sürgős privatizációra. És persze semmi sem garantálja, hogy döntési jogosultság esetén megfelelően is döntött volna.

– *A piaci szerkezet akkori befolyásolásának elmaradása komoly károkat okozott?*

– Mindenesetre számomra fájóakat, ugyanis hiszek abban, és vállalati tapasztalataim is azt támasztják alá, hogy a piaci struktúra erősen befolyásolja a viselkedést. Éppen ezért örülök annak, amikor tágulnak a piacok, új szereplők jelennek meg.

– *Akkor Magyarország EU-taggá válása sok piac szerkezetén javított?*

– Igen, az EU-csatlakozás, a kereskedelmi korlátok lebontása és a jogharmonizáció jelentősen növelte a hazai piacok támadhatóságát, illetve több esetben jócskán kiterjesztette a földrajzi piacokat. Így a tíz évvel ezelőtti helyzethez képest sok szektorban erősödött a verseny.

– *Ugyanakkor iparági szervezetek szeretik hangoztatni, hogy náluk a verseny már „túl erős”, „destruktív”. Tényleg lehet „túl erős” a verseny?*

– Nem kizárt, hogy erős árverseny esetén a vállalatok rejtett minőségromláshoz folyamodnak – például átcímkeznek lejárt szavatosságú termékeket. Fontos, hogy az állam ne nézze tétlenül a termékbiztonsági előírások megsértését – ebben jutnak szerephez más hatóságok, más eszközökkel.

– *A GVH tehát nyugodtan képviselheti a versenyhez fűződő közérdeket. Melyek azok a területek, ahol működni látszik a verseny?*

– A szolgáltatások – mint például a fodrász, a számítógép-javító –, kis üzletek területén erősnek látom a versenyt. Jelentős előrelépést hozott az internet, fogyasztóként így jóval több választási lehetőségről, szolgáltatóról, és az árról is könnyebb információt találni. Az elvégzett munka minőségéről is tájé-

kozódhatunk internetes fórumokon. Működésük növekvő transzparenciájával pedig a szolgáltatók is tisztában vannak, és jobban odafigyelnek az árakra, minőségükre.

– Reméljük az internetpenetráció további növekedése is segíti majd a folyamatot. Számos szolgáltatásnál azonban mintha mégsem lenne érdeemi a verseny.

– A vásárlási alternatívák értékelése keresési költséggel jár a fogyasztó számára, és sokan nem veszik rá a fáradságot. Ez játszhat szerepet például „fura” bankversenyünkben, ahol ugyan

elég nagy a különbség az egyes bankok ajánlatai között, mégis majdnem mindenki megmarad régi bankjánál. Ugyanakkor éppen itt, a pénzügyi szolgáltatásoknál is láttunk pozitív példát: a kötelező felelősségbiztosítások internetes megkötésének lehetősége jóval könnyebbé tette a váltást, és utánajárás, az egyedi feltételek átbogarászása nélkül is tízezer forintokat tudunk megspórolni.

– *Melyek a versenyszempontból legproblémásabb területek?*

– Leginkább a nagy üzletek, az állami megrendelések területén vannak

gondok – itt sokszor nincs komoly verseny, mert ugyanazok a nagy cégek tudnak csak megjelenni a pályázatokon, és ők kartelleznek, felosztják a piacokat. Ilyenkor is erős a konkurenciaharc, csak ez nem piaci eszközökkel – jobb minőség vagy alacsonyabb ár kínálásával – zajlik, hanem a megrendelők kegyeiért folyik, feltehetően sokszor korrupcióval. Ez furcsa módon hasonlít a szocializmusra jellemző állam-vállalat kapcsolatra, amelyet Lengyel László annak idején „adminisztratív piac”-nak nevezett: a cégek pozícióit nem a piaci teljesítmény, hanem az eladási lehetőségekért, támogatásért folytatott alku szabja meg. A jelenlegi botrányok sajnos arra utalnak, hogy még olyan jó hírű nemzetközi vállalatok keze sem maradt tiszta, mint például a Siemens.

– *Mit tehet ilyen, az állami megrendelésekkel kapcsolatos versenyproblémáknál a GVH?*

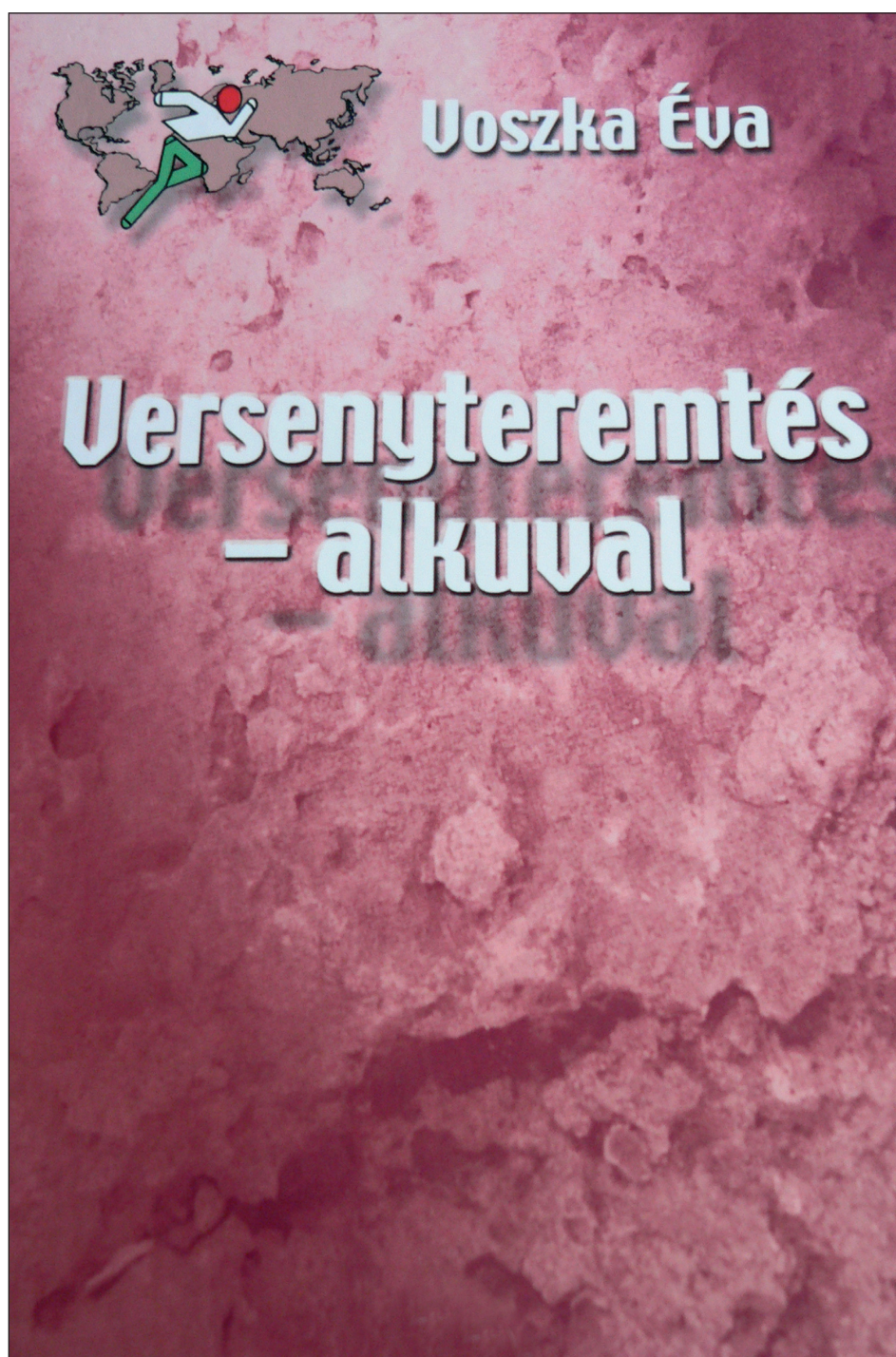
– Amit eddig is tett: büntet, példát statuál. Minél több ügyben hoz döntést, minél nagyobb publicitást kapnak ezek a marasztalások, annál inkább visszariadhatnak a kartellezéstől a vállalkozások. A büntetés is számít, de a pár milliós vagy akár a több százmilliós büntetésnél is elrettentőbb lehet az üzleti hírnév csorbulása. Az USA-ban az Enron-ügy kapcsán láttuk – ha nem is versenyjogi ügyben – ennek a jelentőségét.

– *A verseny immár egyre több, korábban monopolszolgáltatók által uralt szektorban is érzékelhető – a távközlés után most folyik a villamos energia és a földgázpiac megnyitása. Hogyan látja itt a verseny kibontakoztatásának esélyeit?*

– A távközlésben részben technológiai okok miatt is elindult a verseny, a később induló energetikában viszont még alig érzékelhető. Ezekben az iparágakban kevés, nagy szereplő uralja a piacot, szűkösek a hazai és importkapacitások, jelentős technológiai korlátai vannak a piacra lépésnek. Itt nem várok jelentős árcsökkenést az elkövetkező pár évben.

– *Ön szerint mit tehet ezekben a problémás, regulált szektorokban a GVH?*

– Fontos, hogy a szektorális szabályozóval, a Magyar Energiahatósággal együttműködve részt vegyen egy ver-

Nagy Zoltán elnök átadja a díjat Voszka Évának

senybarát szabályozói környezet kialakításában. Képviselnie kell a verseny szempontját, és fontos, hogy minden rendelkezésére álló fórumon – a napilapokban, az interneten is – elmagyarázza mind a szakmai közönségnek, mind a közvéleménynek a verseny előnyeit. Bátorítania kell a fogyasztókat és a beszállítókat, hogy éljenek döntési lehetőségükkel, és arra is, hogy jelezzék, ha versenyproblémát tapasztalnak.

– Valóban, a GVH is fontosnak tartja a verseny és a versenypolitika szerepével, előnyeivel kapcsolatos társadalmi ismeretek bővítését, ezért hozta létre 2006-ban a Versenykultúra Központot. Van még olyan terület, ahol a hivatal nem aktív, pedig annak kellene lennie?

– Számomra furcsa, hogy az Állami Támogatásokat Vizsgáló Iroda nem a GVH mellett, hanem a Pénzügyminisztériumon belül működik. Az állami támogatások torzíthatják a versenyt, és itt ugyanaz a dilemma merül fel, mint sok fúziókontrollal kapcsolatos döntésnél: mi fontosabb, egy-egy cég, cégcsoport rövid távú versenyképességének előmozdítása, vagy a verseny torzítatlanságának és ezzel a fogyasztói jólétnek a védelme.

– Nem csökkentette az állami támogatások problémájának súlyát az EU-csatlakozás, a tagállamokra vonatkozó támogatásadási előírások átvétele, és a korábbi támogatások kifizetése?

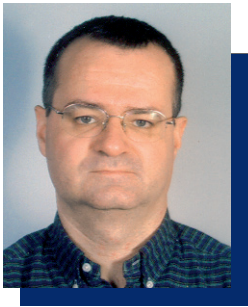
– Az EU nem látszik fegyelmező erőnek, az uniós támogatások is alapve-

tően állami csatornákon keresztül, állami támogatásként, illetve megrendeléseként jelennek meg. Ez megerősíthet olyan régebbiről ismert gyakorlatokat, mint a piacteremtést jelentő állami támogatás (Defend, Vegyész-szer).

– Az állami támogatások „darázszfészket” egyelőre elkerülte a GVH. Esetleg a privatizáció „darázszfészke” után olvashatunk erről a területről is elemzést Voszka Éva tollából?

– Igen, nemsokára a nemzeti bajnokok létrehozásával, az állami támogatásoknak a versenyfeltételek alakításában játszott szerepéről szeretnék írni.

– Munkájához további sok sikert kívánunk!

Szakadát László

A versenyről

Több, mint ötven éve már annak, hogy Armen Alchian, a múlt század egyik legjelentősebb közgazdásza pár bekezdésben közreadta gondolatait a szűkösség és a verseny kapcsolatáról. Mivel ezen gondolatok nem ismertek széles körben még ma sem, így azok ismertetése egy egyszerű példa segítségével – úgy gondolom – jól illeszkedik a Gazdasági Versenyhivatal versenykultúra-terjesztési és -fejlesztési feladata körébe. Bár egyszerű gondolatokról lesz szó, azok széles körű elfogadása és még inkább azok következetes alkalmazása sajnos még várat magára. Lászuk tehát miről is van szó!

Képzelmünk el, hogy van két jegyem egy népszerű előadó koncertjére! De sajnos nem tudok elmenni a feleségemmel. Oda szeretném adni valakinek. De kinek? Hogyan válasszam ki azt embert, akinek odaadhatom? Hogy hozzam meg döntésemet? A közgazdaságtudományi egyetemen a diákoknak az első órán feltéve ezt a kérdést, persze az első válasz mindig az, hogy adjam annak, aki a legtöbb pénzt adja a jegyekért. (Azaz szerveztek egy aukciót, vagy másképpen használjam a piaci ármechanizmust.) Nyilvánvaló lehetőség. De lehetne-e döntést hozni másképpen? Természetesen. Sokan gondolhatják ugyanis úgy, hogy adásvétel révén a két jegy nem feltétlenül ahhoz kerül, aki a koncertre leginkább el szeretne menni. Lehet benne valami!

Egy másik érv szerint a piac a gazdagokat támogatja, őket hozza előnyös helyzetbe. Az veszi meg a jegyeket, akinek a legtöbb pénze van. Vegyük észre, hogy ez így egyszerűen nem igaz! Semmi okunk azt feltételezni, hogy akinek sok pénze van, azt egyben érdekli is a szóban forgó koncert. Ugyanakkor lehet, hogy a legszegényebb az, akit a koncert leginkább érdekli. Lehet, hogy ő ajánlja a legtöbbet. Minél kevésbé értékes dologról van szó, annál kevésbé jelenthet a jövedelem, vagy vagyon komoly akadályt. Ha az illetőnek pedig még nincs elég pénze, akkor

sem kell mást tennie, mint pénzhez jutnia. Dolgozhat, eladhatja valamiét, pénzt kérhet kölcsön.

Visszatérve az eredeti problémához, kérhetném azt is, hogy azok, akiket érdekel a koncert írják meg nekem, mennyire szeretnének elmenni a koncertre, és az alapján majd kiválasztom azt az egy szerencsését, aki a legmeggyőzőbben tudott érvelni. (Persze engem nem akadályozhat meg abban senki sem, hogy esetleg a jegyet valaki ismerősnek adjam – akár már ezt megelőzően is. Nyilvánvalóan lehetnek döntésem meghozatalakor olyan megfontolásaim

is, hogy akinek most szívességet teszek, az majd talán nekem is tesz valami szívességet később.)

De igyekezhetnék azt is megtudni, hogy ki a legszegényebb, hogy neki adhassam a jegyeket – úgy mond rászorultsági elven. De ki rászorult? Akinek a legkisebb a jövedelme? Kérjem be az adóigazolásokat?

De a jegyeket bármilyen más szempont szerint is odaadhatom valakinek. A szóba jöhető körét szűkíthetem önkényesen bármilyen tulajdonság alapján. Csak nők

jöhetnek szóba, vagy férfiaknak. Vagy ilyen, vagy olyan vallásúak, hitűek, valamely nép- vagy társadalmi csoporthoz, párthoz tartozóak stb. Ezek a hétköznapi nyelvben diszkriminatívnek tekintett szelekciós szempontok.

Egy kicsit időzzünk el ennél a pontnál! Mi történik akkor, ha egy diktátor, vagy egy bolond kezébe kerül a hatalom és kihirdeti, hogy holnaptól csak a 185 cm feletti, szőke, kék szeműek juthatnak hozzá az erőforrásokhoz? A nem szőkék szőkésre festik, vagy festetik a hajukat. Akinek nem kék a szeme, az elmegy kék kontaktlencsét vásárolni. De mi legyen azokkal, akik nem magasak eléggé? Egy-két centit talán lehet a magasságunkon nyújtani, de többet már nemigen. Vegyük észre, hogy az emberek alkalmazkodnak a szelekciós mechanizmushoz! Egyszerűen azért, mert másképpen nem juthatnak hozzá ahhoz, amihez szeretnének, azaz a szűkösen rendelkezésre álló erőforrásokhoz. Vegyük észre azt is, hogy a piaci elosztási (diszkriminációs) mechanizmus olyan intézmény, melyhez könnyű alkalmazkodni. Könnyebb tisztességesen pénzt keresni, mint megváltoztatni hajunk vagy szemünk színét, vallásunkat vagy hitünket feladni, valamely nép- vagy társadalmi csoporthoz való tartozásunkról lemondani stb.

Ráadásul, ha nem adom el a jegyeket, akkor az, akinek odaadtam ilyen, vagy olyan szempont alapján, az most megkérhet arra, hogy ugyan foglaljak már helyet egy rövid időre, míg ő eladja azokat a jegyeket, amelyeket én neki adtam. (Nem ismeretlen jelenség a másodlagos piacok kialakulása, ahol a juttatásban részesülők a névértéknél alacsonyabb áron pénzzé teszik azt, amit kaptak, ezáltal néha jelentős előnyhöz juttatva azokat, akiknek nem is járt volna támogatás.)

De senki sem gondolhatja, hogy a piaci mechanizmus az egyetlen üdvözítő eljárás. Nyilvánvalóan nem lenne helyes az olimpiai aranyérmeket árverezés útján odaadni valakinek. Ahelyett, hogy azt kérnénk az emberektől, hogy 2008-ban jöjjenek oda Pekingbe az olimpiai stadion

Elemzések

rekortánjára és annak adnánk oda a 100 méteres férfi síkfutás aranyérmét, aki a legtöbbet fizeti, az kapja meg az érmet, aki a döntőben a leggyorsabban futja le a távot. (Itt ugyebár könnyű eldönteni, ki a leggyorsabb, mint ahogy azt is, hogy ki fizeti a legtöbbet. De vajon ki a legszebb a szépségversenyeken?) Nem javasolnám azt sem, hogy az egyetemi ösztöndíjakat a szülők megvehessék csemetéiknek. Azt az érdem alapján illik odaítélni. Van olyan, hogy valamiért sorba kell állni. Ilyenkor érkezési sorrendben juthatnak hozzá a dolgokhoz az érintettek.

Aztán van a javak erőszakos elosztása. Egyes szülők bizonyára többször átélték már azt, hogy a gyerekük játékszerével – kérés nélkül is – más gyerekek kezdenek el játszani. Sajnos a szülők egy része gyerekeiknek nem tanítja meg azt, hogy a másét nem szabad elvenni, azt illik elkérni, de használat után legalább ugyanolyan állapotban visszaadni.

A nagy feladat az, hogy az adott elosztási problémához megtaláljuk a megfelelő elosztási mechanizmust. A közgazdászok nem véletlenül azt vallják, hogy ahol csak lehet és értelmes, ott használjuk a piaci ármechanizmust, a már említett tulajdonságai és a piac működésének áldásos következményei miatt.

Mindezek a gondolatok természetesen általánosíthatók. A közgazdaságtani gondolkodás kiindulópontja a szűkösség tényének elfogadása. Az embereknek a szűkösség kereti között kell leélni életüket. Az

emberek számára az erőforrások – ideértve a pénzt és a szabadidőt is – csak korlátozottan állnak rendelkezésükre. Egyszerűen fogalmazva: többet szeretnénk, mint lehetőségeink megengednek. A szűkösség olyan tény, melyet szeretünk, vagy sem, el kell fogadnunk. Az emberek el is fogadják persze, hisz nem is tehetnek mást és döntéseik során figyelembe veszik ezt a korlátozó tényezőt, pontosabban alkalmazkodnak a szűkösség tényéhez.

A szűkösségből következik, hogy az embereknek döntéseket kell hozniuk, mert el kell dönteniük, hogy a szűkösen rendelkezésre álló erőforrások kiket illesse meg, azokat kik használhassák, azokat mire használják fel, mit készítsenek velük, illetve belőlük.

A szóban forgó döntések meghozatala azonban szükségszerűen azt is jelenti, hogy diszkriminálunk. A döntések következtében ugyanis egyesek hozzájutnak az erőforrásokhoz, mások viszont nem. A döntés maga diszkriminációval jár, de pont ez a cél. Hiszen ha nem döntünk, akkor elpusztulunk. (Mindebből nyilvánvalóan következik persze az is, hogy ha szűkösség van, akkor a döntési kényszer miatt egy társadalomban diszkrimináció is van. Szeretjük vagy nem, van. A kérdés helyesen nem az, hogy legyen-e diszkrimináció egy társadalomban, hanem az, hogy a diszkriminációnak mely formáját válassza egy társadalom egy-egy – nyilvánvalóan szűkösen rendelkezésre álló – erőforrás elosztásakor.

A verseny pedig a szűkösség és a diszkrimináció következménye. Mivel az erőforrások szűkösen állnak rendelkezésre és az emberek szeretnék abba a körbe tartozni, melynek tagjai hozzáférnek az erőforrásokhoz, az emberek versenyeznek azért, hogy a szóban forgó körbe tartozhassanak. A szűkösség, a diszkrimináció és a verseny egymással szorosan összefüggő fogalmak. A szűkösségből következik mind a döntési kényszerből fakadó diszkrimináció, mind pedig a verseny. Mivel a szűkösség nem szüntethető meg, így a diszkriminációval és a versennyel is együtt kell élni. Sőt, valójában az emberek akarják is ezen intézmények működését. Persze nyilvánvalóan mindenki szeretné azt, ha a verseny (vagy diszkrimináció) számára legelőnyösebb formáját választanák, hiszen ebben az esetben tudna az érintett a legkönnyebben hozzájutni a kérdéses erőforráshoz. Amint említettem, az egyetlen helyes kérdés az, hogy az adott esetben a verseny (a diszkrimináció) mely formáját válasszuk.

A verseny bármely formáját is választjuk azonban, a verseny résztvevői élhetnek tisztességtelen eszközökkel. Ez természetesen megengedhetetlen. A piacnál maradvá, csak a tisztességes keretek között folyó piaci verseny az, amely az erőforrások optimális felhasználását eredményezheti. Történelmi példák sorozata igazolja, hogy más elosztási mechanizmusok pedig még a piacnál is rosszabb teljesítményt tudnak felmutatni.

Miskolczi Bodnár Péter

A kamarai szabályzat, mint vállalkozások társulásának döntése II.

A Versenyükör előző számában megjelent cikkben olyan kartell-ügyeket mutattunk be, amelyekben a versenykorlátozás egy adott szakma érdek-képviseleti szervének döntésén, nevezetesen szabályalkotó tevékenységén alapult. Ilyenkor a versenyjogi jogsértés megállapításához tisztázni kell, hogy a versenykorlátozásra alkalmas tartalmú szabályzat megalkotása során vajon a kamarák mint vállalkozások társulásai jártak-e el, vagy a rendelkezések megalkotása során állami feladatot láttak el rájuk delegált jogkörben, az állam által meghatározott szempontok figyelembevételével, az állami beavatkozás lehetőségének fenntartásával. A választás jelentőségét az adja, hogy a tisztán közhatalmi jelleggel rendelkező állami döntésre nem alkalmazhatóak a versenyjogi rendelkezések.

A cikk bemutatta az Európai Közösségek Bírósága (a továbbiakban: EKB) által kialakított gyakorlatot, és ismertetett két magyar versenyhivatali határozatot¹, amelyek hazai körülmények között alkalmazták az EKB ítéleteiben is szereplő elhatárolási ismérveket.

Jelen cikkben – az EKB szempontjainak felidézését követően – felhívjuk a figyelt

met néhány értelmezést igénylő kérdésre. Előjáróban leszögezzük, hogy a T. Olvasó a szerző saját nézeteivel találkozik, melyek nem tekintendők a GVH hivatalos álláspontjának.

1. Vállalkozói és állami döntés elhatárolásának szempontjai az EK kartelljogban

Az EKB főként a Reiff², a Delta³, a CNSD⁴, a Wouters⁵ és az Arduino⁶ ügyekben foglalkozott a vállalkozói és az állami döntés elhatárolásával. Az EKB több elemet vizsgál annak eldöntéséhez, hogy vajon állami döntésnek minősül-e egy magatartás. Ezek az elemek: a döntésben részt vevő személyek köre, a döntésben szerepet játszó közérdek, illetve az állam ellenőrzése, hatása a döntés végső változatára. A továbbiakban mindhárom szempont alkalmazásához fűzünk egy-egy megjegyzést, és a szempontok egymáshoz való viszonyának feltárására is kísérletet teszünk.

2. A döntésben részt vevő személyek függetlensége

2.1. Függetlenség a delegáló ill. jelölő magánszemélyektől és az államtól

A döntés állami vagy vállalkozói jellegének elbírálása során szempont lehet az,

hogy a döntéshozó testület tagjai mennyire tekinthetők függetlennek. A döntéshozók függetlensége két relációban is értelmezést igényel: egyfelől vizsgálándó, hogy az őket delegáló, vagy jelölő magánszereplőktől⁷ mennyire függetlenek, másfelől azt, hogy az államtól, ill. valamely állami szervtől függetlennek tekinthetők-e.

a) A delegáló, vagy jelölő magánszereplőktől való függetlenség

Pusztán az EKB Reiff és a Delta ügyekben hozott határozatainak indokolását olvasva az a látszat keletkezhet, mintha az állami döntési jelleget erősítené, ha a döntéshozókat a piaci szereplők jelölik, de tőlük független szerepet játszanak, utasítást nem fogadhatnak el tőlük.

A GVH által vizsgált tényállásokban⁸ a közgyűlési küldöttek nem utasíthatóak és nem visszahívhatóak választóik által. A küldötteknek ez a függetlensége azonban nem a Reiff és a Delta ügyek értelmében vett függetlenség. Az európai ügyekben az állam delegálta a testület tagjait, mely körülmény az állami döntés jelleg elismerése mellett szólt.⁹Ezt ellensúlyozhatta volna, ha megállapítják, hogy a tagok az őket jelölő szakmai szervezetek képviselőinek tekinthetők. Ez utóbbi esetben ugyanis meg lehetett volna állapítani, hogy az állami delegálás formális. Az EKB ítéleteiben hangsúlyozott függetlenség tehát csak ilyen körülmények között te

¹ Az eljáró versenytanácsok mind a Magyar Ügyvédi Kamara (Vj-180/2004/32.), mind a Magyar Könyvvizsgálói Kamara (Vj-16/2005/22.) ügyében tartalmában versenykorlátozásra alkalmas vállalkozói döntésnek tekintették a kamarák etikai szabályzatainak kifogásolt rendelkezéseit.

² Judgement of the Court of 17 November 1993., Bundesanstalt für den Güterfernverkehr v Gebrüder Reiff GmbH co. KG. Case C-185/91., European Court reports 1993 Page I-05801

³ Judgement of the Court (Sixth Chamber) of 9 June 1994., Bundesrepublik Deutschland v Delta Schiffahrts- und Speditionsgesellschaft mbH. Case C-153/93., European Court reports 1994 Page I-2517

⁴ Bizottság versus Olaszország C-3596 EBHT 1998., I-3851. o.

⁵ J.C.J. Wouters, J. W. Savelbergh és Price Waterhouse Belastingadviseurs B V contra Algemeine Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten (EBHT 2002., I-577. o.)

⁶ C-35/99 büntetőeljárás Manuele Arduino ellen (EBHT 2002., I-1529. o.)

⁷ Lásd pl. Reiff ügy 17. pont; Delta ügy 16. pont; DIP ügy 18. pont

⁸ A GVH előtt folyó eljárásokban a kamarák, mint köztestületek, teljes ülése által elfogadott Etikai Szabályzatot (az Ügyvédi Kamara ügyében továbbá az Elnökség állásfoglalását) kellett értékelni abból a szempontból, hogy a köztestület döntése olyan döntésnek minősül-e, mely a T.pvt. III. az EK Sz. hatálya alá tartozóan sértheti a kartelltilalmat.

⁹ A Reiff és a Delta ügyekben az EKB nem tartotta az EK Sz. 85. cikkét 10 alkalmazhatónak, mivel a jogszabály alapján a fuvardíj mértékének megállapítására jogosult bizottság államilag kinevezett, de a fuvarozási szakma bizonyos körei által javasolt tagjait függetlennek minősítette az őket jelölő szervezetektől. A bizottság tagjait ugyan a piaci szereplők jelölték, de tőlük független szerepet játszanak, utasítást nem fogadhatnak el tőlük. Erre tekintettel az EKB nem tekintette őket a jelölő szervek képviselőinek. Ez a tény – más körülményekkel együtt – a döntés állami jellegére utal, ezáltal a versenyjog alkalmazása ellen szól.

kinthető a döntés állami jellegét erősítő szempontnak.

b) A döntéshozó szerv tagjainak az államtól való függetlensége

Abban az esetben, ha a döntéshozó testület tagjait valamely állami szerv nevezi ki, akkor az ilyen – látszatra független szerv – és egy állami döntéshozó szerv között – versenyjogi szempontból – nincs lényeges különbség. Az ilyen szervek normaalkotó tevékenységére nem vonatkozik a versenyjog, mert az állam által kinevezettek alkotta testület versenyjogi szempontból állami szervvel esik egy megítélés alá.

Az állami szerv fogalmának ezen – könnyen belátható – kiterjesztésével az EKB nem érte el a fogalom végső határait. Jelen sorok írójának álláspontja szerint akkor is államinak kell tekinteni a döntést, ha a döntéshozó testület tagjait ugyan nem állami szerv delegálta, de a testület tagjai nem tekinthetők az államtól függetleneknek.

2.2. A függetlenség értékelése

Egészen kivételes eseteket leszámítva a döntéshozó testület tagjai egyidejűleg nem függhetnek magánszemélyektől és az államtól. Három lehetséges helyzet állhat fenn, vagy a delegáló/jelölő magánszemélyektől való függés, vagy az államtól való függés, vagy a függetlenség. A döntés állami jellegének megállapítása mellett szólhat a tagok államtól való függése. Sem a delegáló/jelölő magánszemélyektől való függés, sem a tagok függetlensége nem alapozhatja meg a döntés állami jellegét.

A delegáló/jelölő magánszemélyektől való függetlenség csak azért lehetett fontos elbírálási szempont az EKB számára, mivel az előtte folyamatban lévő ügy speciális tényállásában az a kivételes helyzet állt fenn, hogy mind az állam, mind a magánszemélyek szerepet kaptak a döntéshozó testület tagjainak kiválasztásában. Ebben a rendkívül ritka szituációban a delegáló/jelölő magánszemélyektől való függés hiánya, az EKB megítélése szerint erősítette a tagok állami kötődését. Ez a kötődés nem önmagában, hanem más körülményekkel együtt¹⁰ eredményezte azt, hogy a meghozott döntést az EKB állami döntésnek minősítette, erre tekintettel a döntést nem vizsgálta versenyjogi

szempontból, és a döntéshozóval szemben nem alkalmazott szankciót.

2.3. Európai iránymutatások alkalmazása a magyar joggyakorlatban

Itt hívja fel a szerző a figyelmet arra a jelenségre, hogy az EKB sokszor igen speciális tényállásokhoz kötődő indokolásainak egyes mondatai önálló életre kelnek a magyar jogalkalmazásban. Az eljárás alá vontak – a kiragadott idézetbe kapaszkodva – olyankor is hangoztatják a döntéshozó testület tagjainak az őket delegálótól való függetlenségét, amikor az államnak semmilyen szerepe nincs a testület összetételére.¹¹ Az eset arra világít rá, hogy nem szabad az EKB ítéleteinek indokolásából kiragadott mondatokra érvelést alapítani a tényállás egészének figyelmen kívül hagyásával. Helytelen ez az eljárás, még akkor is, ha a határozatok egyes mondatai – szöveggörnyezetüktől elválasztva – alkalmasnak is látszanak a szubjektív értelmezés alátámasztására.

A magyar bíróságok ítéletei kapcsán – szerencsére – nem jellemző az az ügyvédi mentalitás, hogy szöveggörnyezetükből kiemelt mondatokat más ügyekben az idézett bírói határozat szellemével ellentétes döntés meghozatala érdekében használjanak fel érvként. Az EKB határozatai, részben nagyobb terjedelmük, részben összetettségük okán többször szolgáltatnak nyersanyagot ilyen felületes érveléshez. Bizonyára előmozdítják ezt a magatartást a nem mindig pontos fordítások is. Az európai versenyjog erősen esetjogi jellege, az EKB határozatok kvázi precedens jellege is fokozza ezt a hatást. A kísértést tovább erősíti, hogy a magyar jogásznemzedékek még mindig hajlamosak az európai szabályokat és az európai döntéseket kritikán felül állóként, kinyilatkoztatásként, minden ellenérvet lesöprő abszolút igazságként kezelni. A döntéshozó testületek tagjainak függetlensége olyan jogkérdés, amely alkalmat adott a szerzőnek arra, hogy rámutasson a megalapozott, teljes körű ismeretekre építő, felelős, önálló jogalkalmazói munka fontosságára és az azt nehezítő tényezőkre.

3. A döntésben szerepet játszó közérdek

A Wouters ügy indoklása szerint államinak – egyéb szempontok mellett – akkor lehet minősíteni egy döntést, ha egy tagállam szabályozói jogkört ad egy szakmai szervezetnek, pontosan meghatározva, hogy melyek a közérdek kritériumai.

Az Ügyvédi törvény, sem más törvény nem tartalmaz olyan rendelkezést, ami részletesen meghatározná a döntésnél figyelembe veendő közérdek kritériumait, vagy arra kötelezná a teljes ülést, hogy a közérdeket milyen konkrét formában vegye figyelembe döntéseivel.

A Könyvvizsgálói törvény ugyan utal a közérdekre, de nem határozta meg pontosan a közérdek kritériumait.

Fentiek értelmében mindkét magyar ügyben megállapítható volt, hogy biztosított a lehetőség arra, hogy gazdasági hatású tevékenységük során – a törvényi kötelezettségek betartása mellett – a döntést hozó szervek az általuk meghatározott módon cselekedjenek, saját érdekeik és értékrendjük helyett ne kelljen valamilyen más, rájuk kívülről oktrojált szempont-rendszert követni a szabályzatok megalkotása során.¹²

Jelen sorok írójának az az álláspontja, hogy az EKB a Wouters ügy indokolásának idézett félmondatában a jogkérdésnek csak egyik összetevőjére, nevezetesen a közérdek pontos meghatározására, helyezte a hangsúlyt. Ráadásul – a Wouters ügygel egy napon, ugyanazon főtanácsnok véleménye alapján, ugyanazon bírói tanács által meghozott – Arduino ítéletben az EKB állami döntésnek minősítette a vizsgált szabályzat megalkotását, noha megállapításra került, hogy egyetlen jogszabály sem fektetett le kritériumokat a közérdek kapcsán.¹³

Azokban az ügyekben, ahol a döntés állami jellege megállapításra került, nem csupán a közérdek kritériumai voltak tisztázottak. Úgy vélem, hogy az ezen ügyekben szerepet játszó közérdek egy olyan leszűkített közérdek fogalom, amely tartalmazza ellentétes az eljárás alá vont érde-

¹⁰ A Reiff éd Delta ügyekben is figyelembe vett közérdekről a 3. pontban szólunk részletesen.

¹¹ Megállapítható volt, hogy a GVH előtt folyó eljárásokban, a kamarák legfőbb döntéshozó szervei, illetve az elnökségek teljes egészében a szakma gyakorlóiból állnak, kinevezésükre, megválasztásukra, tagságukra semmilyen befolyást nem gyakorol az állam.

¹² A szabályozói jogkör kapcsán az Ügyvédi tv. 112. § (1) bekezdése csak azt rögzíti, hogy az ügyvédi hivatás szabályairól a teljes ülés adhat ki szabályzatot, ennek tartalmát azonban nem határozza meg részletesebben, tág teret hagyva a belső szabályozásnak. Fentiekből megállapíthatóan a döntések a tagok, illetve a tagok tevékenysége által meghatározott értékek és érdekek alapján születnek.

¹³ Arduino ügy 38. pont.

keivel. A döntéshozó érdekeivel ellentétes érdekeket kellett kötelezően figyelembe venni minden olyan esetben, amikor a döntésnek állami jelleget tulajdonítottak.¹⁴ Szerző nincs meggyőződve arról, hogy a döntésnek állami jelleget tulajdonítanának, ha az EKB elé olyan jogeset kerülne, ahol a közérdeket egyértelműen rögzítik, de az tartalmilag nem ellentétes, hanem párhuzamos a döntéshozó érdekével. A Könyvvizsgálói Kamara etikai szabályzatának állami jellege mellett azzal érveltek, hogy a könyvvizsgálók szolgáltatásait igénybe vevők érdekét kívánták figyelembe venni. Jelen sorok szerzőjének az az álláspontja, hogy egyetlen szakma sem hagyhatja figyelmen kívül azoknak az érdekeit, akik igénybe veszik az általa nyújtott szolgáltatást. Nem kell feltétlenül az EKB értelmezése szerinti közérdeket szolgáltónak minősíteni egy etikai kódexet, azért mert a szűk értelemben vett szakmai érdekeken túl a fogyasztók bizonyos érdekeit is tekintetbe veszi, csökkenendő a lehetséges konfliktusok számát.

Minden szakma etikai kódexe figyelemmel kell, hogy legyen a felhasználók érdekeire, szempontjaira. Önmagában az a körülmény, hogy a hirdetések korlátozásával a kamara a könyvvizsgálói szolgáltatások felhasználóit kívánta megóvni a megtévesztő hirdetésektől, a Könyvvizsgálói Kamara ügyében eljáró versenytanács álláspontja szerint abba az általános tendenciába illeszkedik, hogy valamennyi szakma igyekszik az előre látható konfliktushelyzeteket kiküszöbölni, de legalábbis számukat korlátozni, súlyukat csökkenteni. Ez a fogyasztók érdekén túl magának a könyvvizsgálói hivatásnak, a könyvvizsgálók érdekeit képviselő Kamarának is saját jól felfogott érdeke. A tisztességes magatartás követelményeinek etikai szabályzatban való rögzítése tehát értelemszerűen és automatikusan szolgálja a fogyasztók érdekeit, de egyben a szabályokat betartó könyvvizsgálók érdekeit is védi, és hozzájárul a könyvvizsgálók közösségének kedvező megítéléséhez. Nem kell tehát állami beavatkozást, állami

szempontok kötelező, a Kamarára kívülről „ráerőltetett” érvényre juttatását látni abban, hogy egy kamarai etikai szabályzatban kimutathatóak a felhasználók érdekét is szolgáló, és erre tekintettel a közérdek védelmét célzóan minősíthető szabályok. Ezek léte nem minősíthető úgy, hogy a Kamara ne teljes önállósággal járt volna el a szabályzat megalkotásakor. A közérdeket is szolgáló normák létretevéssel a szabályzat alkotóinak a válláról nem kerül le a normák tartalmáért való felelősség.

Pusztán az a tény, hogy az egyértelműen saját érdekek mellett a felhasználók néhány, a szolgáltatói érdekekkel nem homlok egyenest ellentétes szempontját is figyelembe veszik a szabályozás során, még nem minősül a közérdek érvényesülésének, és erre tekintettel a szabályozó tevékenység nem kerül ki a versenyjog hatálya alól. Szerző álláspontja szerint tehát a közérdek figyelembevételére való hivatkozás nem minden esetben elégséges a döntés állami jellegének megállapításához. Az az elvárás, hogy a közérdek kritériumai pontosan meghatározottak legyenek szerző véleménye szerint inkább egy praktikus szempont, amellyel az EKB elejét kívánja venni annak, hogy a közérdek pusztán jogszabályi említése menlevelet adjon versenyjogi elmarasztalandó magatartások számára. Könnyen elképzelhető azonban, hogy a jövőben újabb elhatárolásokra is szükség lesz. Lehetséges elhatároló szempontként a közérdek és a szabályozói érdek egymáshoz való viszonya, és ezzel összefüggésben a közérdek figyelembevételének kötelező vagy önkéntes jellege adódik. Jelen sorok írójának véleménye szerint a saját érdekeivel nem gyökeresen ellentétes, önként figyelembe vett közérdekre sikerrel nem lehetne hivatkozni, azaz a szabályozás közérdeket is szolgáló jellege nem tenné azt állami döntéssé, és nem zárná ki a versenyjogi szempontú elbírálás lehetőségét.

4. Az állami ellenőrzés hatása

A GVH előtt folyó eljárások egyik hozszan vizsgált kérdése volt, hogy vajon a törvényességi felügyeleti jog létretevéssel azt kell-e megállapítani, hogy az állam fenntartotta végső ellenőrzési jogát. A kérdésre adandó esetleges igen válasz a döntés állami jellege mellett szólt volna. Az eljáró versenytanácsok álláspontja sze-

rint a törvényességi felügyelet nem azonos az EKB által elbírálási szempontként említett állami ellenőrzéssel.

Az eljáró versenytanácsok több különbséget is felkattak.

Bár a törvényességi felügyeleti jog is kiterjed a kamarai szabályzatok vizsgálatára, a törvényességi felügyeleti jogkör gyakorlójának jogosítványai szűkebbek, mint amit az EKB a végső döntés állami fenntartása alatt ért. A Kamara és a felügyeleti szerv jogvitája a bíróság előtt rendezendő, a felügyelet gyakorlása során a felügyeleti szerv joga csak a perindításra terjed ki, a döntést azonban a bíróság hozza, sőt a bíróság is csak megállapítja a jogsértést és kötelezi a döntéshozót új szabályzat megalkotására. Mindez messze nem azonos azzal, hogy állami szerv meghozza a végső döntést. A hatásköri eltérésen túl különbséget jelent a felülvizsgálat terjedelme is. Törvényességi felügyeleti jogkörben csak jogszerűségi szempontok játszhatnak szerepet a végső döntés kialakításában, míg az EKB szerinti végső állami döntés esetén nem érvényesül ilyen korlát, azaz célszerűségi szempontok alapján is sor kerülhet másféle szabályzat megalkotására.

A legnyilvánvalóbb különbség, hogy törvényességi felügyeleti eljárás csak jogszabálysértés esetén indulhat, míg az EKB szerinti végső állami döntés meghozatalára bármikor sor kerülhet, azaz ilyenkor az állam (valamely állami szerv) tetszése szerint avatkozhat be a szabályzatalkotási folyamatba.¹⁵

Szerző véleménye szerint ez utóbbi különbség olyan erős és jellegzetes, hogy a törvényességi felügyelet, mint az államtól különböző szervek belső normaalkotó tevékenységének közhatalmi kontrollja és az állami döntéshozatal össze nem téveszthető, egy lapon nem említhető, két külön jogintézmény. Az, hogy a törvényességi felügyeleti jogkör ellenére a kamarai döntés, mint vállalkozások társulásának döntése, a versenyjog hatálya alá tartozik a GVH gyakorlatában már megállapításra került egy területi ügyvédi kamara ellen folyamatban volt eljárásban (Vj-56/2003/18. számú határozat).

¹⁴ A közérdek tekintetbe vételének minősítette az EKB a Reiff és a Delta ügyekben (16. pont.) azt, hogy a döntéshozatal során a szereplőknek nem csak saját ágazatuk érdekeit kellett figyelembe venni, hanem más ágazatokét is, vagy a szolgáltatás igénybevevőinek érdekét. A Reiff ügyben például a fuvardíjak megállapításánál a fuvarozói érdekek mellett figyelemmel kellett lenni a mezőgazdasági ágazat, a kis- és középvállalkozások, vagy gazdaságilag gyengébb területek érdekeire is.

¹⁵ Az állami ellenőrzés akkor érvényesül feltétlenül az adott döntés kapcsán, ha az állam képviselője maga is részt vehet a döntés folyamatában, befolyásolhatja a döntéshozók véleményét, de főként akkor, ha saját döntésével helyettesítheti a felek döntését, amennyiben az nem felel meg a közérdeknek. (Reiff ügy 22. pont, Delta ügy 21. pont).

5. Az ismérvek listája

A Reiff, a Delta ügyekben és a rájuk épülő döntésekben¹⁶ a döntés állami vagy vállalkozói jellegének megítéléséhez alkalmazott szempontok listája azonos az előző és jelen cikkünkben bemutatott felsorolással.

A Wouters ügy 68. pontjában kifejtettek szerint „amennyiben egy tagállam szabályozói jogkör ad egy szakmai szervezetnek, pontosan meghatározva, hogy melyek a közérdek kritériumai, és fenntartja magának a végső döntés eszközét, akkor a szervezet döntései állami intézkedésnek minősülnek, és kikerülnek a vállalati versenyjog hatálya alól”. A korábban konzekvensen alkalmazott három szempontból itt csak kettő – a közérdek kritériumainak pontos meghatározása és a végső döntés eszközének fenntartása – kerül említésre. Megjelenik viszont egy új, negyedik szempont, nevezetesen az, hogy a tagállam szabályozói jogkör ad egy szakmai szervezetnek.

A harmadik – Wouters ügyben nem említett – kritérium, nevezetesen a döntéshozó testület tagjainak függetlensége kapcsán szerzőnek az a meglátása, hogy ez így önmagában nem is kell, hogy érvényesüljön, csak a konkrét ügy speciális körülményei miatt hivatkoztak rá ebben a formában. A döntés állami vagy vállalkozói jellegének megállapításához általában érdektelen, hogy a döntéshozókat milyen kapcsolat fűzi az őket delegáló magánszemélyekhez és e kapcsolatra tekintettel tekinthetőek-e függetlennek. A döntéshozó testület tagjainak az államtól való függősége, esetleg állami szerv általi kinevezése viszont olyan szempont, amelyet – jelen sorok írójának véleménye szerint – más ügyekben is figyelembe kellene venni. Ezt a körülményt mint a döntés jellegének meghatározása során elbírálandó szempontot kelle figyelembe venni.

¹⁶ Az EKB a CNSD ügyben (19. pont) az olasz vámműgynökök szakmai szervezete kapcsán vizsgálta, hogy miért tekinthető vállalkozások társulásának a CNSD:

– A 41. pont szerint a CNSD tagsága kizárólag a szakma képviselőiből állt össze,

– a 42. pont szerint a felügyeletet ellátó miniszter, mint az állam képviselője, nem volt hatással sem az elnök, sem a tagság kinevezésére, sem a szervezet összetételére,

– a döntési kritériumokat illetően – a 41. pont szerint – a jogszabályokban nem volt olyan rendelkezés, ami megakadályozta volna, hogy a tagok a döntésnél kizárólagosan saját érdekeiket vegyék figyelembe, továbbá

– a 43. pont szerint semmi nem írta elő, hogy a közérdeket figyelembe vegyék.

Az állami ellenőrzés nem érvényesült, az olasz állam lemondott arról az 55. pont szerint, hogy bármilyen hatást gyakoroljon a döntésre.

6. Az ismérvek kapcsolata

Ellentmondás figyelhető meg az EKB egyes ítéletei között atekintetben, hogy a döntés állami vagy vállalkozói jellegének megítéléséhez alkalmazott szempontok milyen kapcsolatban vannak egymással.

– A Wouters ügy 68. pontjában kifejtettek szerint „amennyiben egy tagállam szabályozói jogkör ad egy szakmai szervezetnek, pontosan meghatározva, hogy melyek a közérdek kritériumai, és fenntartja magának a végső döntés eszközét, akkor a szervezet döntései állami intézkedésnek minősülnek, és kikerülnek a vállalati versenyjog hatálya alól.” Az EKB itt a feltételek konjunktív kapcsolatát rögzítette.

– Az Arduino ügyben viszont – ahol egyértelműen megállapításra került, hogy „egyetlen jogszabály sem fektetett le kritériumokat a közérdek kapcsán”¹⁷ – az EKB állami döntésnek minősítette a kérdéses magatartást tekintettel arra, hogy az államot képviselő miniszter kezében volt a végső döntés joga, és kikényszerítette a döntés megváltoztatását azáltal, hogy jóváhagyása nélkül nem hatályosult a döntés.¹⁸ Az EKB Arduino ítélete a végső döntés jogát tekintette meghatározó tényezőnek a többi, a Wouters ítéletben szintén megjelenő kritérium mellett.

A két döntés azonos napon született. Nem vagyunk abban a helyzetben, hogy az ellentmondást azzal küszöböljük ki, hogy a frissebb ítéletet fogadjuk el. Kénytelenek vagyunk tehát egyéb szempontok alapján választani a két lehetséges megoldás közül.

Jelen sorok írója szerint a Wouters ügyben kifejtettek ellen szól az a körülmény, hogy ennek az eljárásnak nem kifejezetten a döntés állami vagy vállalkozói jellegének megítélése volt a központi kérdése.

Az Arduino ügyben kifejtettekkel szemben viszont azt a logikai ellenérvet lehet felhozni, hogy nem lehet három feltételnek tekinteni az említett szempontokat, akkor, ha közülük az egyik hiányában is megállapítható a döntés állami jellege. Az EKB mindig „szempont”-ként említi a döntés állami vagy vállalkozói jellegének elbírálása során figyelembe vett körülményeket. Ez a szóhasználat formailag véd a felhozott kritikai megjegyzéssel szemben, de nem ad választ arra, hogy az egyes szempontokat

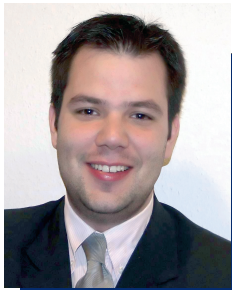
milyen súllyal kell figyelembe venni. Nem könnyíti meg a jogalkalmazó munkáját az olyan bírói iránymutatás, mely szerint egy bizonyos körülmény léte vagy hiánya egyfelől elbírálási szempont, másfelől figyelmen kívül hagyható körülmény.

Mindezek fényében nagyon szellemes az Ügyvédi Kamara ügyében eljáró versenytanács újszerű, de mégis az EKB határozatok szellemiségét idéző megközelítése. A Versenytanács álláspontja szerint „az EKB említett ítéleteiből megállapítható, hogy a versenyfelügyeleti eljárásokban, így az adott ügyben is, valamennyi fent írt kritériumot, továbbá ezek együttes hatását mérlegelve kell döntenet annak elbírálásakor, hogy a vizsgálat tárgyát képező kamarai döntések állami döntésnek minősülnek-e, illetve azok a versenyjog hatálya alá tartoznak-e. Fenti mérlegelés szempontjaként rögzíthető, hogy amennyiben az adott szabályozási jogkör, vagy a közérdek meghatározása részletesnek tekinthető, akkor gyengébb állami ellenőrzés is elegendő lehet ahhoz, hogy a különböző tényezők együttes hatása eredményeként a magatartás állami döntésnek minősüljön. Az esetben pedig, ha a végső állami döntési jogkör erős, a továbbiakban, figyelembe vevendő elemek ellenére a végső döntési jogkör erős volta határozza meg a minősítést.”

Összegzés helyett emlékeztetjük a T. Olvasót arra, hogy a Versenytükör előző számában megjelent cikk felhívta a figyelmet a kamarai szabályzatok versenyjogi elbírálásának előfeltételét képező előkérdésre, nevezetesen arra, hogy vizsgálandó, vajon a döntés állami vagy vállalkozói jellegű-e. A cikk igyekezett korrekt áttekintést adni a közösségi és hazai joggyakorlatáról. Jelen írás törekedett arra, hogy ne ismétlje, csak a megértéshez feltétlenül szükséges mértékben felidézze a korábbi megállapításokat. Ezekre építve a szerző három értékelési szempont kapcsán kritikus véleménynek adott hangot, majd észrevételezte, hogy az EKB sem a szempontok listája, sem a felsorolás konjunktív, vagy példálózó jellege tekintetében nem alakított ki egységes álláspontot. Ott ahol a szerző úgy érezte, hogy a joggyakorlatban alkalmazott megoldások vitathatóak, igyekezett saját javaslatok megtételével, illetve a GVH határozataiban szereplő újszerű megoldások felmutatásával rávilágítani arra, hogy új tényállások kapcsán szükség lehet új szempontok alkalmazására, vagy a meglévők módosítására. A vitatható európai minták mechanikus követése helyett a körülményekhez igazodó, racionális jogalkalmazást szorgalmazta.

¹⁷ Arduino ügy 38. pont.

¹⁸ Arduino ügy 40. és 41. pont.

Bassola Bálint

Milliókat jelenthet a versenyjogi jogsértés esetén követelhető kártérítési szabályok ismerete

– európai fejlemények – magyar lehetőségek –

Eredményesen követelhet-e kártérítést egy olyan vállalat, amely gazdasági erőfölénnyel való visszaélés „áldozatává” vált? Megillet-e kártérítés egy céget/fogyasztót azon az alapon, hogy két másik vállalat kartellmegállapodást kötött, s ezért ő – például a jogellenesen megemelt árak miatt – kárt szenvedett? Követelhet-e kártérítést egy versenyellenes szerződésben részes fél üzleti partnerétől arra hivatkozva, hogy a szerződésből őt kár érte? Hogyan érvényesíthető a magyar jogban a fenti versenyjogi jogsértések esetén igényelt kártérítés? Milyen nehézségeket vet fel egy ilyen jogvita (semmisség kérdése, bizonyítás stb.)? Ezek a kérdések forintmilliókat jelenthetnek, s adott esetben a csődtől menthetnek meg egy céget – feltéve, hogy vezetőik ismerik a versenyjogi jogsértésből származó kár megtérítéséhez fűződő jogaikat.

Az Egyesült Államokban már bevett gyakorlat

Míg az Egyesült Államokban már hosszú évek óta gyakran alkalmazzák a versenyellenes magatartásokból származó

károk megtérítéséhez fűződő igény érvényesítését, addig ennek Európa államai-ban a közelmúltig még nem volt bevett gyakorlata. Az ilyen jellegű jogviták statisztikai adatait tekintve megdöbbentő a különbség az amerikai és az uniós tagállamok között: míg az USA-ban az antitröszt jogérvényesítés 90%-a magánfelek kártérítési igényei formájában valósul meg, addig az EK tagállamaiban 1962 óta mindössze néhány olyan keresetet számláltak, mely a közösségi versenyjogi jogsértés alapján sikeresen követelt kártérítést.

„Paradigmaváltás” az Európai Bíróság ítélete nyomán

Ennek lehetőségét közösségi jogi szinten – tekintve, hogy sem a Római Szerződés, sem másodlagos jogforrások nem adnak erre vonatkozó irányelvet – az Európai Bíróság (EB) csupán 2001-ben nyitotta meg egy precedens jellegű ítéletével: a Courage és Crehan¹ ügyben ugyanis kimondta a kártérítési igény érvényesítésének lehetőségét közösségi versenyjogi szabályokba ütköző magatartások esetén.

Ezen ítélet alapján a versenykorlátozó-nak ítélt szerződésben részt vevő fél is kérhet – bizonyos körülmények között – kártérítést. Az EB a közösségi joggal ellentétesnek nyilvánította az angol jog azon rendelkezését, mely szerint a versenyellenes szerződésben részt vevő felek semmilyen esetben sem követelhetnek egymástól kártérítést – tekintettel arra, hogy mindkettő a jogellenesség talaján állnak. Ilyen esetekben – az EB álláspontja értelmében

– a nemzeti bíróságoknak árnyaltabban kell megközelíteni a kérdést, s meghatározott körülmények között még ilyenkor is fenn kell állnia a kártérítés lehetőségének. Az EB szerint ilyen körülmény lehet a kártérítést igénylő fél alkupozíciója: így például az általános szerződési feltételek esetén az egyik félnek még beleszólása sincs – adott esetben versenyellenes – a szerződés passzusainak meghatározásába; ez döntő szempont lehet a kártérítés megítélésénél. A fenti esetben is ilyen szerződés született, s a vállalkozás nem tudta betartani a megállapodásnak azon részét, mely hosszabb időre előre rögzített italmennyiségek vásárlására kötelezte őt. Álláspontja szerint azért kényszerült a szerződés megszegésére, mert szerződő partnere, egy tőkeerős nagyvállalat, az ő versenytársainak ugyanolyan feltételek mellett olcsóbban szállított árut, s ezzel őt csődközeli helyzetbe sodorta. Az EB kimondta, egy nemzeti jogszabály nem zárhatja ki teljes mértékben azt, hogy az egyik szerződő fél kártérítést kérhessen azért a kárért, melyet egy közösségi versenyjogba ütköző szerződés okozott neki.

Ugyanakkor az EB azt a polgári jogi elvet, miszerint előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat saját felróható magatartására, összeegyeztethetőnek tartotta a közösségi joggal. Aki tehát maga felelős a versenyellenes magatartásáért, az nem követelhet kártérítést. Ennek megfelelően például hiába igényelne kártérítést egy árkartellben részes vállalat a kartellmegállapodásban szintén részt vevő cégtársától. Továbbá a fenti elv alapján egy piaci erőfölénnyel visszaélő társaság igénye is sikertelen lenne. Ugyanakkor harmadik személy joggal sérelmezhetné, hogy őt – mint kívülállót – a kartellező vállalkozások versenyellenes magatartása folytán kár érte. Ugyanígy, egy piaci erőfölénnyel visszaélő cég „áldozata” is kár-

¹ C-453/99 sz. EBHT [2001] 6297. o.

tértési igénnyel léphet fel, ha a kifogásolt magatartás a közösségi jog versenyszabályaiba ütközik.

Kártérítési igény érvényesítése Magyarországon

Magyarország uniós csatlakozásával a közösségi (verseny)jog a magyar jog szerves részévé, s így közvetlenül alkalmazhatóvá vált, a vállalkozások és a magánszemélyek immár a közösségi (verseny)jogra is alapíthatják kártérítési igényeiket. A magyar bíróságok kötelesek alkalmazni az európai uniós jogot, valamint figyelemmel kísérni az Európai Bíróság és az Elsőfokú Bíróság közösségi jogot értelmező ítéleteit. A kártérítési jogalap tehát adott esetben nemcsak a magyar jogban keresendő, hanem a közösségi jogban is; az eljárás azonban – mindkét esetben – a hazai bíróságok², s a magyar eljárásjog alapján zajlik.

Ami a magyar jogot illeti, bár a versenyjogi jogsértésből származó kártérítés lehetősége a hazai jogban már korábban is létezett³, a versenytörvény⁴ 2005. évi módosítása⁵ jelentette részletes feltételek törvénybe iktatását. Ezek közül a következők emelendők ki.

1. A versenytörvény 2005. évi módosítása megszüntette azt az indokolatlan különbséget, mely annak kapcsán létezett, hogy a magyar versenyjogi jogsértés esetén a bíróság előtti kártérítési igény érvényesítéséhez szükséges volt a GVH jogellenességet kimondó határozatára⁶, míg az ilyen típusú, közösségi jog alapján indítható keresetekkel közvetlenül lehetett a bírósághoz fordulni⁷. Az ily módon beil-

lesztett rendelkezés ugyanis előírja, hogy „a Gazdasági Versenyhivatalnak [...] a közérdek érvényesítésére irányuló hatásköre nem zárja ki a [a versenytörvény] III–V. Fejezetében foglalt rendelkezések megsértésére alapított [...] polgári jogi igények közvetlen bíróság előtti érvényesítését.”⁸

2. Az imént idézett Tpvt. 88/A. § alapján a III. fejezet rendelkezéseinek [A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma] megsértése esetén is érvényesíthető a kártérítési kereset. (Mindemellett azonban megjegyzendő, hogy a tisztességtelenül befolyásolt fogyasztó által kötött szerződés érvényességét a Tpvt. módosítása nem érinti; ez esetben viszont – a Ptk. tévedésről/megtévesztésről szóló szabályai alapján – a tisztességtelen befolyásolás a szerződés megtámadással, illetve kifogással érvényesíthető érvénytelenségét vonhatja esetlegesen maga után).

3. A törvénymódosítás az amicus curiae intézménye alkalmazásának lehetőségét – mely a Tpvt. 91/H. § (1) bek.-ben már adott volt (a GVH a bíróság előtt észrevételezt tehet a közösségi versenyjog alkalmazására vonatkozóan) – bevezeti a magánjogi jogérvényesítés alapján indított perekben is.

4. Ha a Gazdasági Versenyhivatal a per bármely szakaszában arról tájékoztatja a bíróságot, hogy az érintett ügyben versenyfelügyeleti eljárást indított, a bíróság a per tárgyalását a versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozat elleni keresetindítási határidő lejártáig, illetve keresetindítás esetében a bírósági felülvizsgálat jogerős befejezéséig felfüggeszti. A bíróság a GVH keresettel nem támadott határozatának, illetve a GVH határozatát felülvizsgáló bíróság határozatának a törvénysértést vagy annak hiányát megállapító részéhez kötve van.⁹ Eszerint tehát a GVH ill. a közigazgatási perben eljáró bíróság döntése egyedül a jogsértés kérdésében köti a polgári bíróságot, a kártérítési igény kérdéseiben a polgári bíróság szabadon dönt. Ugyanezen logika alapján, ha a GVH kötelezettségvállalásról szóló végzést hoz¹⁰ (ekkor a GVH a törvénysértésről vagy annak hiányáról nem nyilatkozik), akkor a bíróság a GVH által vizsgált magatartás tekintetében eljárhat és megállapíthatja a törvénysértést vagy annak hiányát.

A versenyjogi jogsértés esetén követelhető kártérítés érvényesítésének gyakorlati problémái

Elsődlegesen a kár összegszerűségének megállapítása ütközhet nehézségekbe; ezt a felperesnek (fogyasztó, versenytárs) kell bizonyítania (probléma lehet – többek között – pl. a hipotetikus versenyár meghatározása egy erőfölénnyel való visszaéléses ügyben).

További probléma annak eldöntése, hogy ki követelhet kártérítést: ilyen irányú keresetet benyújthat-e egy olyan magánszemély, mely nem közvetlenül vásárolt a jogellenesen tevékenykedő monopolistától, hanem más módon volt szenvedő alanya a monopolárnak? Erre gyógyírt jelenthet a – például fogyasztóvédelmi szervezetek, gazdasági kamarák által benyújtható – közérdekű kereset intézménye.

A semmisséggel kapcsolatban kialakult magyar bírói gyakorlat is nehézségeket jelenthet a kártérítési igény érvényesítésénél.¹¹ A Polgári Törvénykönyv ugyan kimondja, hogy a semmisségre bárki hivatkozhat, azonban a Legfelsőbb Bíróság értelmezésében a keresetindítási jogosultság csak a jogi érdekeltségét igazoló vagy a perindítási jogosultságát kifejezett jogszabályi felhatalmazásra alapító felperest illeti meg.¹²

A probléma kikerülésének lehetősége: peren kívüli egyezség

A bíróság előtti magánjogi jogérvényesítés hátrányának kiküszöbölésére Magyarországon is megoldást jelenthet a peren kívüli egyezség intézménye: az amerikai és a nyugat-európai tapasztalatok ugyanis azt mutatják, hogy a bíróságok előtti kártérítési igények többsége peren kívüli egyezséggel végződik. Sőt, a közvetítőnek (alternative dispute resolution – ADR)¹³ akár a bírósági kereset benyújtása előtt is szerepe lehet.

² Ld. Tpvt. 91/H. § [A bíróságok eljárására vonatkozó szabályok]: „Azokban a perekben, amelyek elbírálása során az EK-Szerződés 81. és 82. cikkét alkalmazni kell, a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény rendelkezéseit az e §-ban és az 1/2003/EK rendeletben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.” [Tpvt. 91/H. § (1) bek.]

³ Tehát nemcsak a Tpvt. II. fejezetébe tartozó ügyekben [ld. Tpvt. 86. § (2) bek. e) pont], hanem a versenytörvény egyéb rendelkezéseit – ily módon a 11. § vagy 21. §-okat – sértő magatartások esetén is lehetőség volt kártérítési igény érvényesítésére. Ld. Tpvt. 11. § (3) bek. és Tpvt. 93. §; ld. továbbá a Szegedi Ítéletábrla eseti döntése (Szegedi Ítéletábrla Gf. I. 30.351/2003. sz., BH-2004/151); ld. ezenkívül Legfelsőbb Bíróság ítélete (LB Pf. VI. 21.226/1998/1. sz.).

⁴ 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról (Tpvt.)

⁵ Ld. 2005. évi LXVIII. törvény az 1996. évi LVII. törvény (Tpvt.) módosításáról.

⁶ Ezt a bírói gyakorlat a kártérítési igény megítélésének egyik feltételének tekintette – lásd Szegedi Ítéletábrla eseti döntése (Szegedi Ítéletábrla Gf. I. 30.351/2003. sz., BH-2004/151).

⁷ Megjegyzendő, hogy nem került sor ilyen igény benyújtására.

⁸ Ld. Tpvt. 88/A. §.

⁹ Ld. Tpvt. 88/B. § (6) bek.

¹⁰ Ld. Tpvt. 75. § (1) bek.

¹¹ Vö. Csépai Balázs / Szatmáry István, A magánjogi jogérvényesítés lehetőségei a versenyjogba ütköző magatartásokhoz kapcsolódóan, in: A versenyjog aktuális kérdései (szerk.: Tóth Tihamér), Budapest, 2005.

¹² Ld. BH-2001/335; ld. továbbá BH-1997/439, BH-1991/107.

¹³ Ld. 2002. évi LV. törvény a közvetítői tevékenységről

Bemutatkozik a Fogyasztóvédelmi Iroda

A Gazdasági Versenyhivatal Fogyasztóvédelmi Irodájának 2004 szeptemberében történő létrehozása azon az elképzelésen alapult, hogy az évek óta folyamatosan emelkedő számú, fogyasztói döntéseket tisztességtelenül befolyásoló magatartásokat sérelmező beadványok hatékonyabb kezelése, valamint a versenyfelügyeleti eljárások terén történő egységes gyakorlat kialakítása érdekében – az akkori európai gyakorlatnak is megfelelően – indokolt lehet a feladatából fakadóan elsősorban antitröszt ügyekkel foglalkozó GVH-n belül egy speciális, ún. funkcionális egységként működő, valamennyi szakmai területet átfogó iroda létrehozása. (Ez a struktúra tehát az elmúlt néhány év hozadéka, hiszen a GVH megalakulása óta az adott ágazati területet érintő valamennyi antitröszt és a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásával kapcsolatos ügyet a konkrét szektorra specializálódott iroda vizsgálta.)

A GVH tehát a versenyjogi szempontjából értékeli a fogyasztói érdeksérelmeket. A versenyjogi fogyasztóvédelmi célzatú normák elsődlegesen nem a fogyasztó egyéni sérelmeinek orvoslására hivatottak, hanem a fogyasztók összességének érdekeit védő fogyasztóvédelmet kívánnak megvalósítani. Ha a fogyasztó sérelme

nincs hatással a versenyre, a magatartásnak nincs piaci relevanciája, akkor a GVH nem indít versenyfelügyeleti eljárást.

Az FVI arra törekszik, hogy vizsgálatainak során határozottabban mutasson rá a „fogyasztós” és antitröszt területek egymásra történő hatásaira, valamint kihasználja a területek egy hatóságon belüli kezeléséből adódó szinergiákat. Ezt a folyamatot hivatott segíteni a – tervek szerint – 2007 elejétől véglegesnek tekinthető ún. Fogyasztós policy léte, melyben azokat az alapelveket igyekeztünk lefektetni, amelyek mentén eljárásainkat lefolytatjuk.

Az iroda alapításakor az irodavezetői posztot betöltő Firniksz Juditot Kovács István Béla követte, majd 2006 szeptemberétől Zenisek Andrea irányítja az iroda működését. A jelenleg 11 jogász, közgazdász, valamint kommunikátor végzettségű munkatárssal működő iroda évente több száz (2006-ban például közel 500) beadványt vizsgál meg és megalakulása óta összesen 202 versenyfelügyeleti eljárást folytatott le.

OTP, Tesco, Auchan, Magyar Telekom, Pannon, Vodafone, Colgate-Palmolive Mo. – csak néhány név azon eljárás alá vontak sorából, akik már a GVH szigorú, elrettentő, valamint visszatartó célok szem előtt tartásával kialakított bírságolási politikájával összhangban megszületett ma-

gasabb bírságokkal voltak kénytelenek szembesülni. A 2006-ban fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása tárgyában indított eljárások eredményeként november végéig több, mint 1,5 Mrd Ft bírságot szabott ki a GVH Versenytanácsa.

A GVH-nak új kihívásként kell szembenéznie a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról szóló (ún. UCP-) irányelv 2007-es implementációjából fakadó feladatokkal. Ez az utolsó lépése annak a folyamatnak, amely egységesíti az Európai Unió tagállamainak tájékoztatási szabályait és azok érvényesítése során szerepet biztosít a GVH-n belül a Fogyasztóvédelmi Irodának is.

Bízunk abban, hogy a piaci szereplők – érzékelve a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos felelősségüket – megértik és belátják azt, hogy a megfelelő piaci információk birtokában hozott fogyasztói döntés a közöttük zajló verseny egyik legfőbb mozgatója. Meggyőződésünk, hogy a fogyasztók megnyeréséért folytatott harcban érvényesülő kreativitásnak nem a jogszabályi előírásoknak nem megfelelő tájékoztatás során, hanem a fogyasztók széles körű tájékozottságának elősegítését szolgáló eszközök (újra)felfedezése és megfelelő alkalmazása terén kellene érvényesülnie.

Tóthné Bayer Ágota, dr. Grimm Krisztina, dr. Zenisek Andrea, Basa Andrea, Takács Józsefné, dr. Szűcs Dóra, Sülecz Aranka, Bauer Magdolna, Nagy Lajosné, Hódyné Sütő Sarolta, Bucsi Ildikó, dr. Kovácsffy Krisztina, dr. Balogh Virág

Az olasz versenyhatóságról

Az Olasz Versenyhatóság¹ (a továbbiakban: versenyhatóság) a kormánytól független intézmény, működését és határozathozatalát tekintve egyaránt. A versenyhatóságot a 287. sz. 1990. október 10-én kelt, a versenyről és a tisztességes kereskedelemről szóló törvény (a továbbiakban: versenytörvény) hívta életre, és annak végrehajtásáért felelős. A félrevezető és az összehasonlító reklámok feletti ellenőrzés gyakorlását a 67. sz. (2000. február 25.) rendelettel és a 49/2006. törvénnyel módosított 74. sz. (1992. január 25.) rendelet utalta a hatáskörébe.

A versenyhatóság egy néhány tagú testületi szerv, amely a határozatait többségi elven hozza. Az elnököt és a négy tagot az alsó- és a felsőház elnöke közösen javasolja és nevezi ki, míg a főtitkárt a versenyhatóság elnökének javaslata alapján a termelési miniszter² nevezi ki. Az elnöknek közismerten független személynek kell lennie, olyannak, aki már viselt nagy felelősséggel járó intézményvezetői tisztséget. A további négy tagnak is közismerten függetlennek kell lennie, őket a legfelsőbb közigazgatási bíróság, az állami számvevőszék, a legfelsőbb fellebbviteli bíróság bírái, a közgazdasági vagy a jogtudományok egyetemi tanárai, vagy különösen nagy szakmai megbecsülésnek örvendő vállalati vezérigazgatók közül kell kiválasztani. Az elnök és a tagok megbízatása 7 évre szól, és nem újítható meg. A megbízatás időtartamára szigorú összeférhetlenségi szabályok érvényesek. A főtitkár irányítja a versenyhatóságot segítő személyi állományt, felügyeli az egyes egységek tevékenységét és beszámol az elnöknek. A versenyhatóság munkáját hozzávetőleg 220 ember segítette a 2002-

es évben, egy részük állandó munkatársként, míg másik részüket határozott idejű szerződésekkel foglalkoztatták. A versenyhatóság székhelye Rómában található. Az intézménynek számos szervezeti egysége van, melyek közül a három főigazgatóság (versenyügyi, fogyasztóvédelmi és a hivatal erőforrásait kezelő) tartozik a főtitkár irányítása alá. A főigazgatóságokon belül találjuk az egyes szakmai igazgatóságokat, melyek lefolytatják a vizsgálatokat. A versenyhatóság hivatalát számos szervezeti egység alkotja, köztük pl. a nemzetközi részleg vagy a sajtóiroda.

A Hivatal a 287/90. sz. törvény végrehajtásáért felelős, ennél fogva ellenőrzést gyakorol a következők felett:

- versenykorlátozó megállapodások³,
- gazdasági erőfölénnyel való visszaélések⁴,
- összefonódások és felvásárlások, amelyek a verseny kizárásával vagy korlátozásával erőfölényes helyzetet erősítenek meg.

Ezenkívül a félrevezető és összehasonlító reklámok is hatáskörébe tartoznak. A versenyhatóság feladatai közé tartozik az összehasonlító reklámok törvényességi szempontból történő megvizsgálása is. A versenyhatóságnak évente be kell számolnia a parlamentnek és a kormánynak, valamint konzultációs feladatokat is ellát ugyanezen szervek irányában. A verseny szabályozás az olasz alkotmány 41. cikkén alapul, amely védelmezi és garantálja a vállalkozás szabadságát. A versenytörvény megalkotását a közösségi szabályokkal való összhang megteremtése is indokolta.

A versenyhatóság költségvetését, mely 2005-ben 27,327 millió euró volt, a központi költségvetés elkülönített része fedezi. Ezen belül maga gazdálkodik, azonban éves mérlegét az aktuális évet követő év április 30-ig a számvevőszéknek jóvá kell hagynia.

³ A versenyhatóság a versenykorlátozó megállapodásokat – bizonyos körülmények fennállása esetén – határozott időre szóló egyedi mentesítésben részesítheti.

⁴ Szintén a Hivatal hatáskörébe tartoznak az 57/2001. sz. törvény 11. cikk (2) bekezdése alapján a gazdasági függőséggel való visszaéléssel (abuse of economic dependence) kapcsolatos ügyek.

A versenyhatóság működési szabályzatát 1995-ben fogadták el. Ez a munkaszerződések szerves részét képezi. A működési szabályzat érvényre juttatása egy külön tisztviselő feladata, akit a versenyhatóság nevez ki 7 éves, nem megújítható időtartamra.

A versenyhatóság eljárása panasz alapján vagy hivatalból indul. A félrevezető és összehasonlító reklámokkal kapcsolatos ügyekben azonban a versenyhatóság nem járhat el hivatalból. A panaszt versenytársak, fogyasztók, fogyasztói érdek-képviselői szervezetek, a Termelési Minisztérium és más közigazgatási szervek, amelyeknek jelentős érdekük fűződik az eljárás megindításához. Az eljárást az adott területért felelős igazgatóság folytatja le. Amennyiben a piacon, vagy annak egy meghatározott szektorában a versenykorlátozás gyanúja merül fel, a versenyhatóság hivatalból eljárhat, és egy általános, az adott szektorban érvényesülő versenyviszonyok feltérképezésére irányuló ágazati vizsgálatot végezhet, ill. más hatóságot is felkérhet erre.

A versenyhatóság elnöke minden ügyben egy előadót jelöl ki a tagok közül. A vizsgálati igazgatóságok által összegyűjtött adatok és a felek utolsó meghallgatása után a határozatot a versenyhatóság egésze (tehát az öt fő), egy külön ülésen hozza többségi döntéssel. A bírság az adott vállalkozás forgalmának 10%-áig terjedhet. Amennyiben egy jogsértést megállapító határozat meghozatala után a vállalkozás nem fejezi be a jogsértést, ill. újabb jogsértést követ el, további bírságok szabhatók ki, és versenyhatóság a vállalkozás működésének 30 napra való felfüggesztését rendelheti el. Az olasz szabályozás nem tartalmaz büntetőjogi szankciókat a versenytörvény megsértésére.

A versenyhatóság határozatának végre nem hajtása esetén bírság vagy büntetőjogi szankció is kiszabható. A félrevezető reklám, illetve a jogszerűtlen összehasonlító reklám esetén a hirdetőnek minden esetben haladéktalanul be kell fejeznie az adott reklám közzétételét, és jellemzően – saját költségén – közzé kell tennie a versenyhatóság határozatát. A határozat végre nem hajtása a hirdető részéről akár 3 hónapig tartó szabadságvesztéssel is büntethető.

¹ Autorità garante della concorrenza e del mercato

² Minister of Productive Activities

A versenyhatóság határozatainak bírói felülvizsgálata kizárólag közigazgatási bíróság előtt lehetséges, a felek a Latiumi Regionális Közigazgatási Bírósághoz fordulhatnak, mind a versenytörvénnyel, mind a félrevezető és összehasonlító reklámokkal kapcsolatos ügyekben hozott határozatok kapcsán. További jogorvoslati kérelemmel az Államtanács⁵ lehet fordulni.

A versenyhatóság rendszeresen együttműködik az Olasz Nemzeti Bankkal, a biztosítótársaságok felett ellenőrzést gyakorló szabályozó szervvel és az Olasz Hírközlési Hatósággal. A versenytörvényben az Olasz Nemzeti Bank kapott felhatalmazás a bankokat érintő versenykorlátozó megállapodások, erőfölénnyel való visszaélések és összefonódásokkal kapcsolatos ügyekben való eljárásra. Ezen esetekben azonban versenyhatóság véleményezési jogkörrel rendelkezik, noha annak figyelembevétele nem kötelező. Az Olasz Hírközlési Hatóságnak a félrevezető reklámokkal kapcsolatos ügyekben van véleményezési lehetősége.

315,4 millió euró bírság hat olajvállalattal szemben a repülőtéri üzemanyag-ellátással kapcsolatos versenykorlátozó magatartás miatt⁶

Az olasz versenyhatóság 2006. június 15-i ülésén 315,4 millió euró bírságot szabott ki hat olajvállalattal szemben a repülőterek repülőgép-üzemanyaggal való ellátásával kapcsolatos versenykorlátozó megállapodások miatt. A versenyhatóság azt állapította meg, hogy a megállapodások célja és hatása a piac felosztása és új belépők (köztük a saját szükségleteiket maguk biztosítani szándékozó légitársaságok) előtti lezárása volt.

Az ENI, az Esso, a Kuwait, a Shell, a Shell Italia Avizione (amely 2004. december 1-jén lépett a Shell helyébe), a Tamoil és a Total az üzemanyag-tároló és a repülőgépeket üzemanyaggal feltöltő közös vállalkozásaikon keresztül élénk és folyamatos információcserét folytattak, egyeztettek a feltöltésekkel kapcsolatos versenyzetések során követett stratégiájukat, továbbá meghiúsították a piac szerkezetének megváltoztatására irányuló kísérleteket. Mindez a légitársaságok számára kedvezőtlenebb gazdasági feltételeket eredményezett.

A versenyhatóság a határozatában arra kötelezte az eljárás alá vont vállalkozásokat, hogy hagyjanak fel a versenykorlátozó magatartással és tegyék lehetővé azt, hogy harmadik felek beléphessenek a repülőgép-üzemanyagok piacára. Továbbá az olajvállalatoknak 2008. június 30-ig meg kell szüntetniük az üzemanyag-tároló és a repülőgépeket üzemanyaggal feltöltő közös vállalkozásaikban való közös tulajdont, és addig is olyan új üzleti modellt kell kialakítaniuk ezen közös vállalkozások számára, amely megszünteti annak lehetőségét, hogy a tulajdonosok rajtuk keresztül információkat cseréljenek ki.

A versenyhatóság a bírság összegének meghatározásakor enyhítő körülményként figyelembe vette a Total azon vállalatát, hogy ha csak egy (a Fiumicino) repülőtéren is, de lehetővé teszi az Alitaliának, hogy saját repülőgépeit maga lássa el üzemanyaggal.

⁶ Az olasz versenyhatóság 2006. június 20-i sajtóközleménye nyomán

⁵ Council of State

Az olasz versenyhatóság tevékenysége számokban

	2004	2005	2006 január-március
Versenykorlátozó megállapodás	60	14	3
Erőfölénnyel visszaélés	24	4	3
Összefonódás	612	596	154
Ágazati vizsgálat	3	2	–
Határozat végre nem hajtásával kapcsolatos ügy	3	1	–
Az Olasz Nemzeti Banknak adott vélemény	21	20	1

Cseres Judit Katalin

Competition Law and Consumer Protection

(Versenyjog és fogyasztóvédelem)

Kluwer Law International, Hága 2005, p. 450

A szerző – aki az ELTE Jogi Karán végzett – ez idő szerint az Amszterdami Egyetemen „assisant professor of law”. A könyv az European Monographies c. sorozat 49. köteteként jelent meg.

Az előszóban a szerző szellemesen azt mondja, hogy amikor jogi-gazdasági tematikájú kutatómunkáját megkezdte, valahogy úgy érezte magát, mint ahogy Dante a Pokol kapujában. Ugyanakkor bízik benne, hogy ha már belépett ezen a kapun, akkor sikerült némiképpen előrejutnia.

Az Első fejezet a kutatás módszerét ismerteti: erre a komplex gazdasági megközelítés jellemző (1.2). A téma elvont jogi megközelítésének fő szempontja az igazságosságra és tisztességre való törekvés, a gazdasági pedig a hatékonyság szem előtt tartása. Már ebben a fejezetben is megemlékezik a magyar tudományos kutatás módszeréről (1.4.4), amelyre az ilyen komplex metodika általában nem jellemző. Ennek fő okát a német jogi tradíciók követésében, valamint az angol-amerikai kutatási módszerektől való jelentős eltérésben látja. Ugyanakkor hivatkozik Sajórára, aki azt mondja, hogy Magyarországnak a nemzetek közösségébe történő integrálódásával a jogtudomány képviselői (scholars) a jog és közgazdaság közötti kapcsolatot egyre jobban figyelembe veszik.

Az előzőekhez hűen a Második Fejezetben az USA-ban létrejött jogi-közgazdasági iskolákat tárgyalja, ahol is mai napig a kiindulópontot az ún. Chicagói Iskola képezi. Ezeknek az iskoláknak a gyakorlatban való érvényesülését jelenti az USA Legfelsőbb Bíróságának a Kodak (2.2.1)

ügyben hozott ítélete, valamint a Szövetségi Fellebbviteli Bíróságnak a Microsoft (2.2.3) ügyben hozott ítélete.

Az európai versenyjog újabb fejleményeit a Harmadik Fejezet ismerteti, ahol is az alapkonceptiót (undelying ideas), valamint az EK versenyjogának filozófiáját tárgyalja (3.1-3.2), majd az EK Bizottsága által alkalmazott gazdasági-jogi elemzéseket (3.3), így az érdekelt piac, a vertikális kartell, a fúziókontroll meghatározásait.

A fogyasztóvédelmet életre hívó gazdasági és jogi igénnyel a Negyedik Fejezet foglalkozik, bemutatva többek között a fogyasztóvédelmi jog fejlődését (4.4) az USA-ban, Németországban, az Észak-európai országokban, az angol-szász, a latin jogrendszerű, végül a kelet-

európai országokban. Ez utóbbi országcsoport bemutatását (4.4.7.3) azal a mondattal zárja, hogy „bár a Kelet-európai országok távol állnak attól, hogy egyformaként kezeljék őket, a magyar példa alkalmas az Európa ezen régiójában felmerülő néhány jellemző probléma bemutatására”.

Az EK fogyasztóvédelmi jogának létrejöttét és fejlődését az Ötödik Fejezet tárgyalja. A mű írásba foglalásakor a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról (praktikákról) szóló 2005/29/EK sz. Irányelv még csak tervezet formájában volt meg, így a kritikai megjegyzések, még ha azok egy része annak idején alapos is volt, gyakorlati jelentősége ma már mondhatni megszűnt.

A Hatodik Fejezet – amint azt a szerző a bevezetőben már jelezte – a 3–4–5 fejezetre épül (bridge) és azt vizsgálja, hogy az EK versenypolitikájában a fogyasztóvédelem, a fogyasztók érdekei milyen szerepet játszanak. E vonatkozásban különösen érdekes az EK Bizottsága által a GE/Honeywell (6.3) ügyben hozott határozat bemutatása. Az ezzel a határozattal szemben elhangzott éles amerikai kritika középpontjában a fogyasztói érdekek (consumer welfare) értékelésével kapcsolatos eltérő felfogás áll, amit a szerző táblázattal (6.4.1) is szemléltet. Ez a jogi monográfiákban amúgy sem gyakori megjelenítés a szerző modern bemutatásmódját példázza.

A Hetedik Fejezet a versenyjog és a fogyasztóvédelem közötti kapcsolatot elemzi, bemutatva a közös és eltérő elemeket.

A Nyolcadik Fejezet a magyar olvasó számára különösen érdekes, ennek címe egyszerűen Hungary. Ebből többek között az is megállapítható, hogy miként látja egy évek óta külföldön élő szerző a magyar viszonyokat. Szerintem Cseres Katalin roppan tárgyilagos. Ehhez a fejezethez is komoly forrásanyagot használ fel: a Gazdasági Versenyhivatal éves beszámolóit az Országgyűlés számára, az Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület interneten hozzáférhető jelentéseit, számos magyar szerző, például Boytháné, Miskolczi-Bodnár, Sárközy, Vissy írásait. Az „országbeszámoló” összesen 58 oldal terjedelmű. Annak végső következtetései:

- a magyar versenytörvény (európai viszonylatban is) kivételes kapcsolatot létesített a versenyjog és a fogyasztóvédelem között,
- a Gazdasági Versenyhivatal eredményesen lép fel a fogyasztók védelmében,
- a magyar versenytörvény azt bizonyítja, hogy a versenyjog, amely a piaci versenyt szabályozza, egyidejűleg a fogyasztókat is védheti,
- a Gazdasági Versenyhivatalnak a magyar gazdasági életben domináns szerepe van és munkatársai a piaci kérdések elbírálására jobban felkészültek, mint az egyéb magyar hatóságok munkatársai,
- a piacgazdaságra való áttérés időszakában a Gazdasági Versenyhivatalnak vezető szerepe volt,
- ugyanakkor a magyar fogyasztóvédelem még nagyon paternalisztikus.

Ezeket a következtetéseket néhány mondatos alfejezettel (8.10) zárja, amelynek címe: Tanulhat-e az EU a magyar modellből? (Hungarian case) Válasza alapve-

tően igenlő. A tanulmányban a szerző egyébként több helyen is felveti, hogy hasznos lehetne a tanulási folyamatnak kétirányúsítása: ne csak a tagállamok kövessék az EK irányelveit, de az EU is elemmezze a tagállamok tapasztalatait, problémáit.

A Végkövetkeztetések c. Kilencedik Fejezet utolsó mondata ugyanezt a gondolatot általánosított formában megismétli.

E rövid ismertetés befejezéseként csupán annyit jegyzek meg, magam kifejezetten rokonszenvesnek tartom az egész műben végigvonuló komplex jogi-gazdasági megközelítésre való törekvést. Hasonlóképpen figyelemre méltó a verseny-

jog által védett körnek és a fogyasztóvédelem által védettnek, valamint az eszközrendszerek szembeállításának. Ezekről a szerző a bevezetőben mint „szeretem-gyűlöm” (love-hate) egyik-, valamint a „házasság lehetősége” (possible marriage) másik lehetőségről emlékezik meg azzal, hogy a megoldás alighanem középtájon keresendő, amint azt az európai politikusok és jogszabályalkotók hol így, hol úgy felfogják.

Magam kevés ilyen alapos felkészültséggel, és érdekesen megírt könyvet olvastam az utóbbi időben.

VIDA SÁNDOR

Zavodnyik József

A tisztességtelen versenyről szóló 1923: V. tc. gyakorlatából

A tisztességtelen versenyről szóló 1923: V. tc. rendelkezéseinek érvényre juttatásában meghatározó szerepet töltött be a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara szerveként működő Jury és a kamarától független választott bíróság.

A tisztességtelen versenyről szóló 1923: V. tc. alkalmazása körében a 8-12 tagból álló Jury-tanácsokban működő, és az érintett feleket szükség esetén megidéző, az érdekösszeütközések békés megoldására törekvő Jury rendszerint a hatóságok és a bíróságok megkeresésére adott általános jellegű szakvéleményt.

A kereskedelmi és iparkamarák a tisztességtelen verseny kérdésében felmerült viták rendezése érdekében választott bíróságot létesítettek. Ennek hatásköre csak olyan ügyekre terjedt ki, amelyekben a felperes nem követelt kártérítést, s így keresete csak a magatartás abbahagyására irányult. A felek által választott bírák kizárólag a kamarák teljes ülése által öt évre megválasztott jurytagok lehettek. A választott bíróságok elnökeit az igazság-ügyminiszter által kijelölt magas rangú bírók közül a felek által megnevezett jurytagok választották. A választott bíróság ítéletével szemben ahhoz a királyi ítélőtáblához lehetett fordulni, amelynek területén az adott kereskedelmi és iparkamara volt.

A Jury és a választott bíróságok döntéseit rendszeresen közölte az Iparjogi Szemle című folyóirat. Bányász Rezső kamarai titkár A tisztességtelen verseny. A Jury-k és Választott Bíróságok joggyakorlata című, 1927-ben megjelent munkájában áttekintést adott a törvény hatálybalépését követően meghozott döntésekről. A kötete előszavában aláhúzásra került, hogy az egyes konkrét esetek elbírálásánál a Jurynek és a választott bíróságoknak döntéseik helyes megalkotásánál mindenkor az egészséges forgalmi élet fokozatos fejlődésének követelményeit kell figyelniük: a gyakorlati ember, az üzleti tisztesség alapján álló üzletember hivatását kell ideálisan, a köz érdekének megfelelően

betölteniük. Az üzleti erkölcs, a tisztultabb erkölcsi felfogás lesz az az út, amelyen elindulva eljutunk az üzleti tisztesség alapján álló kereskedő és iparos típusához, aki üzleti ténykedésében nem csupán a maga anyagi hasznát nézi, hanem annak az életpályának a becsületét, jó erkölcsét is, amelynek szolgálatában áll, s amelynek erkölcsi nívjában egyszerismind feltalálja a maga jövőendő boldogulását és megerősödését.

Amint azt a Jury megállapította, ha általában üzleti tisztességről, „jó erkölcsökről” esik szó, akkor ezalatt az üzletvilág erkölcsi értékelését kell érteni (J. 473-1926.). A versenyző szabad mozgásában egyedüli korlát az üzletvilág erkölcsi felfogása, illetve az üzleti tisztesség alapján álló kereskedő- és iparosérdekeltségnek az egyes konkrét esetek gondos figyelembevételével adandó szakvéleménye: a kereskedelmi és ipari közfelfogás. Az ezt szem előtt tartó Jurynek döntései meghozatalakor egyebek között tekintettel kell lennie arra is, hogy a vásárló közönség a kellő szakismerettel nem rendelkezik, illetve hogy az üzleti tisztességet érintő eljárást leggyakrabban nem valamely határozott személy ellen irányul, hanem anélkül, hogy valamely versenytársat hátrányosan befolyásolna, a tett elkövetőjének valóságos vagy látszólagos fölényt, a versenytársnak pedig hátrányt jelent (J. 1783-1925.).

A Jury megítélése szerint tisztességtelennek minősült például a hirdetések csalafinta, a valóságnak megfelelő, de a közönség megtévesztésére irányuló beállítás, szövegezése [„megszűnik üzlettem” és alatta kis betűvel: „selyemosztály” (J. 473-1926.)], a kivánt áru helyett más áru kiszolgáltatása a vevőnek (J. 3457-1925.). Rögzítette, hogy az emberi hiszékenységre alapított reklám nem tekinthető egyszerűen „amerikai ízűnek”, tisztességtelen, erkölcstelen, ha hazug beállítással és szövegezésével megtéveszti a vevőt (J. 10.169-1925.).

A szédelő feldicsérés tárgykörében a Jury megállapította, az üzleti ajánlatok megtételénél (üzletfelek szerzésé-

nél) az áruk vagy szolgáltatások feldicsérésénél nem szabad valótlan és megtévesztésre alkalmas ténybeli adatot vagy kifejezést használni, hacsak az adat vagy kifejezés valótlanásával egyáltalában nem hat közönségére (nagyhangú, semmitmondó, üres, megtévesztő frázisok, megtévesztésre alkalmatlan dicséret, értékelés), illetve helyesebben a közfelfogás szerint megtévesztést nem idézhet elő. Ugyanezen ügyben került kiemelésre, hogy a megtévesztésnek nem kell tényleg bekövetkeznie, elég, ha a megtévesztés lehetősége fennforog (J. 5533-1926.).

A Jury szerint a raktáron nem tartott áru hirdetése tisztességtelen verseny, mivel a hirdető célja, hogy a vevőt, főleg a raktáron nem lévő áru olcsóságával üz-

letébe csalja. A Jury az ilyen eljárást az illető szakma elleni súlyos támadásnak minősíti, mivel raktáron nem lévő, de megtévesztő célt szolgáló olcsó árakkal panaszolt a saját vállalatát mint előnyös beszerzési forrást mintegy kiemeli a versenytársak sorából és meg nem engedett tisztességtelen eszközökkel vonja el versenytársainak vevőkörét. A kirakattal, az üzletben tartott áraknál olcsóbb árak hirdetése is reklámszédelgés, mivel a vállalkozás valótlan adatok hirdetésével kívánja a vevőt üzletébe csábítani. Ez a magatartás azonos megítélés alá esik, mint a raktáron nem tartott áruk hirdetésével történő visszaélések (J. 1783-17/1925.). A Jury e kérdés elbírálásánál a közönség kevésbé intelligens vevőre gondolt, akik az elburjándozott „ingyen” tárgyakat hirdető versenytársak közül a

kétségkívül legkevésbé becsületes eszközökkel dolgozó hirdetőt részesíti előnyben a józan vevő előtt lehetetlennek látszó, valamennyi versenytársat túllícitáló „ingyen” kínálat folytán. A gyakorlati élet és maga a hirdetés szövegezése is mutatja, hogy a sokszor lehetetlennek látszó hazug hirdetési ajánlatok is a közönség körében hitelre találnak, és vásárlásra ingerelnek (J. 1783-10/1925.).

Jogsértőnek minősült a választott bíróság szerint az „új könyvek féláron” hirdetés, miközben a vállalkozás a hirdetett írók műveiből csak egyeseket ad féláron (Vb. 35.821-1925.). Ugyancsak a törvénybe ütközött a következő közlés: „Bútorraktár! Ebédlők, hálók, úriszobák kedvezményes fizetési feltételekkel kiárúsítatnak. D... utca 4. Hászámra ügyelni!” A vállalkozás ugyanakkor nem szándékozott a D... utca 4. szám alatti bútorüzletét felosztani és az ott elhelyezett bútorokat kedvezményes fizetési feltételek mellett kiárúsítani. A választott bíróság úgy ítélte meg, a hirdetés valótlan volt, vagy legalábbis a valóságnak nem egészen megfelelő adatokat közölt a közönséggel, a valóságnak meg nem felelően kedvezményes vásárlásra nyújtott kilátást, és így alkalmas volt megtévesztésre (Vb. 315-1927.).

A Jury arra a következtetésre jutott, hogy az „áruház” kitétel alatt általánosságban olyan objektumot, illetve épületet kell érteni, amely kizárólag az „áruház” céljainak szolgál. A szó teljes értelmében az „áruház” megjelölés a különböző gazdasági célokat szolgáló áruknak egy helyen való eladási helyét, specializált szakmában pedig minden, az illető szakmához tartozó árucikkeknek raktáron tartását jelenti. A Jury az „áruház” megjelöléssel hirdetett üzlet kisebb terjedelmét és szűkös raktárát figyelembe véve az „áruház” kitéltelt olyan adatnak tekintette, amely a közönség megtévesztésére alkalmas. Komoly és veszedelmes jelleget ölt a jogosulatlanul alkalmazott vállalati megjelölés („áruház”), ha a lapok, főleg a vidéki lapok hasábjain, egy egész oldalt leköltő alakban jelenik meg. Az olvasót az adott hirdetések megtévesztik, bizalmat gerjesztenek benne (J. 1783-3/1925.). A Jury szerint a „Divatcsarnok” megnevezések is kizárólag oly vállalatok részéről alkalmazhatók, amelyek az üzlethelyiségek átlagos mértékét, terjedelmét és raktárát meghaladják (J. 21.196-1927.).

**MA — SILÁNY PUDERT HASZNÁL
HOLNAP — ARCBŐRE SÍNYLI MEG**
könnyelműségét.

RICHARD HUDNUT
világhírű
THREE FLOWERS
arcpudere
a leggondosabban kiválasztott
gyógyhatású nyersanyagokból
készül.
Összeállításában a női szépség
legkimagaslóbb szakértői mű-
ködtek közre.

Arcbőrének finomságát,
üdeségét állandóan a leg-
tökéletesebben megóvjá.

Selymes, hamvas,
kitűnően tapad.

Az összes modern szín-
árnyalatokban.

Kis doboz 1.30
közép » 2.80
nagy » 4.80

Vezérképviselőt:
HALPERT
Budapest, Koráll-u. 6.

A GVH tevékenysége számokban

Előzetes statisztikai adatok a Gazdasági Versenyhivatal 2006. évi versenyfelügyeleti tevékenységéről

(A 2005-ről áthúzódott és a 2006-ban kezdődött bejelentésekről, panaszokról és a versenyfelügyeleti eljárásokról)

Az összeállítás időpontja: 2006. december 31.

I. Bejelentések, panaszok elbírált jogorvoslati kérelmek száma

Megnevezés	Száma
2005-ről áthúzódott	162
2006-ban érkezett	1117
Együtt	1279
Ebből: jogerősen elutasított	875
Versenyfelügyeleti eljárás indult	208
Elbírálás alatt, folyamatban lévő	196

Megnevezés	A jogorvoslati kérelmet	
	elfogadta	elutasította
Versenytanács	5	18
Fővárosi Bíróság	1	8
Összesen	6	26

II. Versenyfelügyeleti eljárások, az eljárások megoszlása

Megnevezés	Száma
2005-ről áthúzódott	101
2006-ban indult	194
Együtt	295
Ebből: versenyhivatali határozattal lezárt	186
Folyamatban lévő	109

Megnevezés	Száma
Fogyasztók megtévesztése	135
Erőfölény	68
Kartellmegállapodás	37
Fúziókontroll	55
Összesen	295

III. Versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatok megoszlása

Megnevezés	Törvény-sértés	Bírság 1000 Ft-ban	Meg- szüntetés	Engedé- lyezés	Elutasítás	Nem engedély- köteles	Egyéb lezárás
Fogyasztók megtévesztése	61	1 822 500	22				11
Erőfölény	9	1 166 000	22				0
Kartellmegállapodás	13	8 503 350	4	0	0	0	0
Fúziókontroll	(7)*	42 500	0	35	0	4	1
Összesen	83	11 534 350	42	35	0	4	9

* ügyben hozott további határozat, összesítésben nem szerepel

IV. Versenyfelügyeleti eljárásban hozott legnagyobb bírságok (2006. január 1.–november 30.)

Vj szám	Ügynév	Összeg (ezer Ft)	Ügýtípus
51/2005	Allianz-general-Casco és KGFB	6 814 300	kartell
162/2004	Int. System House-IBM-SAP megállapodás	1 510 000	kartell
22/2005	Magyar Államvasutak pályahasználat	1 000 000	erőfölény
54/2006	Procter & Gamble Kft. - Bonux mosópor	315 000	fogy. megt.
148/2005	Colgate - Palmolive - Colgate Total fogkrémek reklámja	257 000	fogy. megt.
154/2005	Electro Computer, BB, Credigen	168 000	fogy. megt.
40/2005	Synergion, HP Mo., KFKI, Monatan kartell	110 000	kartell
56/2006	OTP Bank Rt. - hitelkártya	100 000	fogy. megt.
48/2006	Magyar Telekom Nyrt. - Dominó aktív	100 000	fogy. megt.
22/2006	Tesco - akciós ajánlatok	100 000	fogy. megt.
45/2006	MBI Nemzetközi Marketing Kft. - életbiztosítás kedvezményes hitellel	99 000	fogy. megt.
28/2006	Avalon Team Kft. - Metabol	91 000	fogy. megt.
197/2005	Aegon Mo. - fogy. megt.	70 000	fogy. megt.
187/2005	Tele 2 Mo. - fogy. megt.	50 000	fogy. megt.
29/2006	Auchan Mo. Kft. - „leg” szó használata	50 000	fogy. megt.
74/2006	Sunimex Kft. - RhinoBeam készülék megtévesztő hirdetése	50 000	fogy. megt.
67/2006	Masterfoods Magyarország Értékesítő Bt. - állateledel-gyártás	48 000	fogy. megt.
198/2005	MTM-SBS Televízió - fogy. megt.	40 000	fogy. megt.
159/2005	Tesco - fogy. megt.	36 000	fogy. megt.
17/2006	Invitel Rt. - megtévesztő ügynöki tevékenység	30 000	fogy. megt.
114/2006	Magyar Telekom Nyrt. - Favorit díjcsomagok	30 000	fogy. megt.
97/2006	Albacomp Rt., Synergion Rt., SAP Kft., Oracle Kft. - SAP Upgrade Projekt	29 200	kartell